

**UUDENKAUPUNGIN LUKION
OPETUSSUUNNITELMA**

10.5.2016

Sisälllys

1 OPETUSSUUNNITELMA	9
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen	9
1.2 Opetussuunnitelman sisältö	10
2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA	11
2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä.....	11
2.2 Arvoperusta.....	12
3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN	14
3.1 Oppimiskäsitys.....	14
3.2 Opiskeluympäristöt ja ó menetelmät.....	14
3.3 Toimintakulttuuri	16
3.4 Opintojen rakenne	20
4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN	21
4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö.....	21
4.2 Ohjaus.....	22
4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki	23
4.4 Opiskeluhoolto	25
4.4.1 Opiskeluhoollon keskeiset periaatteet.....	26
4.4.2 Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen.....	28
4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä .	34
4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä	35
5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	38
5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet.....	38
5.2 Aihekokonaisuudet.....	39
5.3. Uudenkaupungin lukion kurssijako oppiaineittain ja kurssiselosteet	47
6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI	49
6.1 Arvioinnin tavoitteet	49
6.2 Kurssisuorituksen arviointi.....	49
6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät	50
6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi	51
6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi	51
6.2.4 Opinnoissa edistyminen.....	52

6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	53
6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi	55
6.4 Lukion oppimäärän suoritus	57
6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot	58
LIITE 1 KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO	62
LIITE 2 VALTIONEUVOSTON ASETUS LUKIOLAISIA TARKOITETUN KOULUTUKSEN YLEISISTÄ VALTAKUNNALLISISTA TAVOITTEISTA JA TUNTIJAOSTA (942/2014)	72
LIITE 3 Uudenkaupungin lukion opetussuunnitelman kurssiselosteet	79
1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	82
1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus ó oppimäärä	82
1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä	94
2. Toinen kotimainen kieli	104
2.1 Ruotsi	104
2.1.1 Ruotsi, B1-oppimäärä	107
3. Vieraat kielet	109
3.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä	113
3.2 Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä	116
3.3 Vieraat kielet, B2-oppimäärä	119
3.4 Vieraat kielet, B3-oppimäärä	121
4. Matematiikka	124
4.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	125
4.2 Matematiikan pitkä oppimäärä	126
4.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä	137
5. Biologia	143
6. Maantiede	152
7. Fysiikka	159
8. Kemia	167
9. Filosofia	174
10. Psykologia	178
11. Historia	186
12. Yhteiskuntaoppi	196
13. Uskonto	203

13.1 Evankelis-luterilainen uskonto	204
14. Elämäkatsomustieto	210
15. Terveystieto	217
16. Liikunta	222
17. Musiikki	227
18. Kuvataide	233
19. Opinto-ohjaus	242
20. Teemaopinnot	245
21. Lukiodiplomit	246
22. Taiteiden väliset kurssit	248
23. Muualla suoritettavia soveltavia kursseja	252
LIITE 4 Uudenkaupungin lukion järjestyssäännöt	254
LIITE 5 Uudenkaupungin yleissivistävän koululaitoksen tieto- ja viestintätekniikan strategia	256
1. Johdanto	258
2. Muuttuva oppimiskäsitys	259
3. Laitteet, ohjelmistot ja tilat	260
4. Sähköinen oppimispolku	266
5. Opettajien tuki ja täydennyskoulutus	266
6. Arviointi ja seuranta	268
Lähteet	269
LIITE 6 ohjaussuunnitelma	270
Uudenkaupungin lukion ohjaussuunnitelma	270
1 Ohjauksen järjestäminen ja ydintehtävät	271
2 Tehtäväkuvat, roolit ja verkostot	271
3 Ohjauksen sisällöt opintojen eri vaiheessa	274
3.1 Ohjaus ennen opintoja	274
3.2 Ohjaus opintojen alkuvaiheessa	274
3.3 Ohjaus opintojen aikana	275
3.4 Ohjaus opintojen loppuvaiheessa	276
LIITE 7 tasa-arvosuunnitelma	277
1. Johdanto	279
2. Lainsäädäntö	279

2.1. Tasa-arvolaki.....	279
2.2. Yhdenvertaisuuslaki.....	280
3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen toiminnassa tilannekartoitus.....	281
4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman painopisteet.....	281
4.1. Opiskelijavalinnat	281
4.2. Opetusjärjestelyt.....	281
4.3. Opintosuoritusten arviointi	282
4.4. Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä....	282
4.5. Syrjinnän kieltö	282
5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi	283
6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvoriikkomustapauksissa tai syrjinnässä.....	283
7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen.....	283
LIITE 8 Uudenkaupungin lukion suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.....	284
Sisällys	285
1. Yleistä	286
2. Ennaltaehkäiseminen	286
2.1. Kiusaamisen vastustaminen.....	286
2.2. Kodin ja koulun yhteistyö	287
2.3. Järjestyssäännöt.....	287
2.4. Yhteisöllinen toiminta	287
3. Menettelytavat väkivalta- kiusaamis- ja häirintätilanteissa.....	287
4. Perehdytys	289
5. Tiedottaminen.....	289
6. Seuranta ja arviointi	289
7. Voimaantulo ja päivittäminen	289
Liite A	290
Liite B	291
Liite C	292
LIITE 9 kurinpitokeinot ja menettelytavat	294
Sisällys	295
1. Johdanto	296
2. Yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa.....	296

3. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa	296
3.1 Lukiolaki 21§	297
3.2 Lukiolaki 26§ ja 26§ a-h	297
3.3 Lukioasetus 12 § (810/1998)	301
4. Henkilökunnan perehdyttäminen	302
5. Tiedottaminen	302
LIITE 10 opiskeluhoitosuunnitelma	303
1. Opiskeluhoito Uudenkaupungin lukiossa	306
2. Opiskeluhoollon monialainen yhteistyö	307
2.1. Yhteistyö kodin kanssa	308
2.2. Muu yhteistyö	308
3. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja palvelut	310
3.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut	311
3.2. Terveystieteiden palvelut	312
4. Opiskeluhoitoryhmät	314
4.1. Opiskeluhoollon ohjausryhmä	314
4.2. Yhteisöllinen opiskeluhoito	315
4.2.1. Osallistuminen ja poissaolot	316
4.2.2. Opiskeluhoollon ja opintojen ohjauksen yhteistyö	316
4.2.3. Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö	317
4.2.4. Terveystieteiden ja terveystiedon yhteistyö	317
4.2.5. Järjestyssäännöt	318
4.2.6. Uudenkaupungin lukion järjestyssäännöt	318
4.2.7. Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	319
4.2.8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	320
4.2.9. Kriisisuunnitelma	320
4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito	321
4.3.1. Yksilöllisen opiskeluhoollon kirjaaminen - opiskeluhoitokertomukset	323
5. Opiskeluhoitorekisteri ja tietojen tallettaminen	324
6. Tietojen luovuttaminen ja salassapito	324
7. Opiskeluhoitosuunnitelmat	325
8. Tiedottaminen ja mahdollisuus osallistua opiskeluhoitotyön suunnitteluun	326

9. Opiskeluhoitotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö	326
Liite 11 Uudenkaupungin koulujen kriisisuunnitelma	328
1. Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen	329
1.1 Paloturvallisuus	329
1.1.1 Tulipalojen ennaltaehkäisy	329
1.1.2. Tulitöiden valvontasuunnitelma	331
1.1.3 Tuhopolttojen torjunta	332
1.2 Rikosten ehkäisy	333
1.3. Tietoturvallisuus	333
1.4. Ympäristövahingot	333
1.5 Työsuojelu ja ensiapuvalmius	333
2. Yhteistyö ja keskinäinen vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa	334
2.1. Koulun/oppilaitoksen kriisiryhmän jäsenet	334
2.2. Kriisiryhmän pääasialliset tehtävät	335
2.3. Tiedottaminen kriisitilanteissa	335
3. Pelastussuunnitelman, koulun/oppilaitoksen järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen	335
4. Toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa	336
5. Johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulun/oppilaitosten ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä	336
6. Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen	336
7. Kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu	337
8. Kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi	337
9. Koulu-/oppilaitoskohtaisen kriisisuunnitelman runko	337
Liite 12 Uudenkaupungin lukion kriisisuunnitelma	339
1 YLEISTÄ	341
2 KOULUN KRIISIRYHMÄ	341
2.1 Kokoonpano	341
2.2 Tehtävät	341
2.3 Yhteistyötahot	342
3 TIEDOTTAMINEN	342
3.1 Tiedottaminen kriisitoiminnasta	342

3.2 Tiedottaminen kriisitilanteissa	342
4 TOIMINTAMALLEJA ERI KRIISITILANTEISSA.....	343
4.1 Onnettomuus koulussa	343
4.2 Opiskelijan kuolema.....	343
4.3 Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema.....	344
4.4 Opiskelijan lähiomaisen kuolema	344
4.5 Itsemurhan uhka.....	344
4.6 Itsemurha	345
4.7 Onnettomuus tai sen uhkatilanne	345
4.7.1 Väkivalta tai väkivallan uhka.....	345
4.7.2 Päihteet	345
4.7.3 Vakava uhkatilanne	345
5. ARVIOINTI KRIISITILANTEEN JÄLKEEN	346
6. TIIVISTELMÄ: KRIISISUUNNITELMAN KESKEISIÄ AJATUKSIA	346
7. VOIMAANTULO.....	346
8. LIITTEET.....	347

1 OPETUSSUUNNITELMA

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (629/1998) ja -asetus (810/1998)
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- lukioasetuksen (810/1998) 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat lukion opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman pohjalta lukuvuosittaisen suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman sekä lukuvuosittaisen suunnitelman pohjalta.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy lukion opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä ja saamenkielistä sekä tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukion oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin valintoihin myös muiden koulutuksen järjestäjien antamaa opetusta hyväksi käyttäen.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten opetussuunnitelma laaditaan opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Lukion opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion

henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden vanhempien ja huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden vanhemmilla ja huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta, rohkaisevat resurssien joustavaan ja tehokkaaseen käyttöön sekä monipuolistavat vuorovaikusta lukion sisällä ja suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- toiminta-ajatus ja arvopainotukset
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako
- kieliohjelma
- toimintakulttuurin pääpiirteet
- opiskeluympäristöt ja -menetelmät
- itsenäisen opiskelun periaatteet
- aihekokonaisuudet
- oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi
- tavoitteet ja keskeiset sisällöt kurseittain
- kodin ja oppilaitoksen yhteistyö
- yhteistyö ammatillisten oppilaitosten ja muiden lukioiden kanssa
- yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, muiden oppilaitosten ja tahojen kanssa
- tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma
- ohjaussuunnitelma
- oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus
- kieli- ja kulttuuriryhmien opetus
- opiskeluhuolto
- opiskelijan oppimisen arviointi
- toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.

Lukion opetussuunnitelmassa tulee kuvata kaikkien siihen sisältyvien kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta, etäopetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita tai taideopintokursseja, se tulee määrittellä opetussuunnitelmassa.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 13 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma.

Lukiolain 21 §:n 3 momentin mukaan (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Kyseinen suunnitelma on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), 13 §].

Lukiolain 21 §:n 3 momentin mukaan (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 5 a §:n mukaan (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja menestyksekkäästi. Lukioaikana opiskelija kartuttaa olennaista ihmistä, kulttuureja, luontoa ja yhteiskuntaa koskevaa

tietoa ja osaamista. Lukio-opetus harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia työelämään ja työhön.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä. Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan ja elinikäiseen oppimiseen.

2.2 Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu suomalaiselle sivistysperinteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsenyteen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävästä toimintatavoista. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin, kuten Lapsen oikeuksien sopimukseen.

Lukio-opetus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä hyvinvointia ja demokratiaa. Lukio-opetus on opiskelijoita uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamaton, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan ja ekososiaalisen sivistyksen välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kehitystavoitteiden suunnassa.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa monista kieli-, katsomus- ja uskontotaustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä harjaantua yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Opetussuunnitelmassa arvoperustaa konkretisoidaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa syventävät näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatus- ja koulutushaasteisiin.

Uudenkaupungin lukio korostaa kaikkien yhteisönsä jäsenten osallisuutta. Jokaista kannustetaan vastuun ottamiseen ja jokaiselle taataan mahdollisuus turvalliseen itseilmaisuun ja kuulluksi tulemiseen. Jokaisen yhteisön jäsenen osallisuutta ja vastuullisuutta halutaan vaalia ja vahvistaa.

Lukiomme haluaa ohjata opiskelijoitaan ekososiaaliseen sivistykseen. Nuorille tarjotaan mahdollisuus luoda maailmasta kokonaiskuva, joka tukee luottamusta elämään ja omien arvojen mukaan toimimiseen. Ekososiaalinen sivistys sisältää vastuun ja osallisuuden myös ympäristöstä ja yhteiskunnasta.

Uudenkaupungin lukio haluaa myös edistää paikallisen kulttuuriperinnön, historian ja luonnon tuntemista ja arvostusta. Oman taustan ja ympäristön tunteminen ja ymmärtäminen luo pohjaa yksilön identiteetille ja itseymmärrykselle.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä informaatiota, rakentaa uutta tietoa ja syventää siten osaamistaan aikaisempien kokemustensa ja tietojensa pohjalta. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Lukio-opinnoissa opiskelijoita ohjataan havaitsemaan käsitteiden, tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Oppimisprosesseistaan tietoiset opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan. Näin kehittyvät myös elinikäisen oppimisen edellyttämät taidot. Opintoihin liittyvät onnistumiset ja muut myönteiset kokemukset edistävät oppimista ja innostavat osaamisen kehittämiseen.

3.2 Opiskeluympäristöt ja ó menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

Koska oppiminen on monimuotoista ja sidoksissa aiemmin hankittuun osaamiseen, käytetään lukiossa monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä. Menetelmien valinnassa otetaan huomioon eri oppiaineissa edellytetty käsitteellinen ja menetelmällinen osaaminen. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun

perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Menetelmällisillä ratkaisuilla voidaan rakentaa kokonaisuusien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista.

Lukion opetus- ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijoita ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Heitä ohjataan myös käyttämään

monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Lisäksi opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Merkitykselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä heidän kokemuksiinsa että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijoita rohkaistaan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukiossa opiskelijat toimivat turvallisissa ja terveellisissä opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että opiskeluympäristöt ovat monipuolisia ja että ne rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja edistävät opiskelumotivaatiota.

Opiskeluympäristöjen kehittämisellä tuetaan vuorovaikutusta ja yhdessä oppimista itsenäisen työskentelyn ohella. Opiskeluympäristöjä koskevissa ratkaisuihin otetaan huomioon, että oppimista tapahtuu mitä moninaisimmissa tilanteissa ja paikoissa.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Opiskeluympäristöjä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulutuksen järjestäjä niitä tarjoa.

Uudenkaupungin lukion opiskeluympäristö on terve, turvallinen ja monipuolinen. Turvallisuuden takaamiseksi on laadittu lukion järjestyssäännöt, jotka ovat liitteessä 4. Mahdollistetaan oppiminen erilaisissa ympäristöissä, kuten koulurakennuksessa ja sen ulkopuolella sekä digitaalisessa ympäristössä. Liitteessä 5 on Uudenkaupungin yleissivistävän koululaitoksen tieto- ja viestintäteknikan strategia.

Opiskelijoiden yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja verkko-opiskelutaitojen kehittymistä tuetaan tarjoamalla opiskelijoille mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös etäopiskeluna. Etäopiskeluna suoritettu kurssi koostuu opettajan ohjaamasta itsenäisestä opiskelusta, ja siinä käytetään monipuolisesti tietoverkkoja sekä muuta tieto- ja viestintäteknologiaa. Etäopiskelussa pyritään käyttämään myös yhteisöllisiä työtapoja. Lukiokurssi voidaan järjestää myös monimuoto-opetuksena, jolloin verkossa tapahtuvan etäopetuksen ja -opiskelun lisäksi kurssi sisältää myös lähiopetusta ja -ohjausta.

Osa Uudenkaupungin lukion omasta opintotarjonnasta voidaan järjestää etäopetuksena. Lisäksi Uudenkaupungin lukio on vastannut jo pitkään venäjänkielen opetuksesta Laitilan lukion ja Mynämäen lukion opiskelijoille etäyhteytenä samanaikaisopetuksena. Yhteistyötä tehdään myös Vakka-Suomen Ammatti-instituutti Novidan ja Turun Yliopiston kanssa.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Uudenkaupungin lukiossa opiskelija voi opiskella kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti.

Kurssin itsenäiseen suoritukseen opiskelijan tulee hankkia ao. opettajan ja rehtorin suostumus. Samalla sovitaan niistä tehtävistä ja kuulusteluista, jotka kuuluvat kurssin opiskelemiseen. Yleensä mahdolliset tehtävät palautetaan ennen kurssikokeeseen osallistumista. Itsenäisesti suoritettu kurssi on suoritettava hyväksytysti. Kurssiselosteessa on maininta, jos kurssia ei voi suorittaa itsenäisesti. Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

3.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Opetussuunnitelman perusteet korostavat toimintakulttuuria, joka edistää kestävästä hyvinvointia ja osallisuutta sekä on avoin monimuotoiselle vuorovaikutukselle ja maailmassa tapahtuville muutoksille. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä lukion koko henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan opetussuunnitelmassa.

Opetussuunnitelman perusteiden lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat teemat.

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Sen rakentuminen edellyttää dialogisuutta ja pedagogista johtajuutta. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiseksi. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja elinikäiselle oppimiselle. Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä kotien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden sekä työ- ja yritys-elämän kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijoita ohjataan toimimaan myös verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Uudenkaupungin lukion pyrkimyksenä on olla avoin oppiva yhteisö, jossa edistetään opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Opiskelijoille pyritään saamaan myönteinen asenne omaan työhön, ryhmässä toimimiseen ja suhtautumiseen yhteiskuntaan. Oma tietämys ja ongelmakohdat jaetaan niin opiskelijoiden kuin opettajienkin kesken. Toimintatapojen kehittämiseen suhtaudutaan myönteisesti ja kannustavasti. Mahdollisuuksien mukaan tehdään yhteistyötä myös paikallisten yritysten ja työnantajien kanssa. Sosiaalista mediaa ja sähköisiä oppimisympäristöjä hyödynnetään tiedottamisessa ja opiskelussa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen. Heitä rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Opiskelijoita kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan kautta. Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisten toimintatapojen ja ryhmänohjauksen merkitys korostuvat lukio-opintojen aloitusvaiheessa.

Uudenkaupungin lukiossa on tavoitteena opiskelijoita, opettajia ja koko henkilöstöä osallistava sekä kannustava toimintakulttuuri. Päämäärämme on aidosti yhteisöllinen lukio, jossa varsinkin opiskelijoita tuetaan osallistumaan rohkeasti ja aktiivisesti oppilaitoksemme toimintaan sekä sen kehittämiseen.

Yhteisöllisyyden lisäämiseksi Uudenkaupungin lukiossa järjestetään säännöllistä ryhmänohjausta ja tutortoimintaa. Aloitteellisen opiskeluhoitotyön kautta vahvistetaan Uudenkaupungin lukion yhteisöllisyyttä sekä huomioidaan opiskelijoiden erilaiset tarpeet opiskeluun liittyen. Myös oppilaskuntatoiminnalla sekä aktiivisella oppilaskunnan hallituksella on vahva rooli oppilaitoksesamme arjessa.

Uudenkaupungin lukion opiskelijat osallistetaan mukaan oppilaitoksemme markkinointiin. Tällä tavoin luomme positiivista yhteishenkeä ja samalla tuemme vahvan yhteisöllisyyden rakentumista. Oppilaitoksemme näkyy myös sosiaalisessa mediassa, jolloin niin opiskelijat, opettajat kuin muutkin oppilaitoksemme toiminnasta kiinnostuneet tahot pääsevät osallistumaan yhteisömme ajatustenvaihtoon.

Oppilaitoksen erilaiset tapahtumat ja juhlatilaisuudet ovat osa osallistavan yhteisöllisyyden rakentamista. Opiskelijoiden huoltajien huomiointi ja aktivointi tapahtuu vanhempainiltojen ja säännöllisen yhteydenpidon kautta. Yhteydenpito ja tiedottaminen tapahtuu pitkälti sähköisessä muodossa. Myös sisäinen tiedotus pyritään hoitamaan sähköisesti.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Oppivassa yhteisössä edistetään kestävää elämäntapaa ja hyvän tulevaisuuden edellytyksiä. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestäväen tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhoito ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijoilla on mahdollisuus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea ottaen huomioon heidän moninaisuutensa ja erityistarpeensa. Toiminnassa edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia eikä syrjintää hyväksytään vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijoita kannustetaan terveyttä, hyvinvointia ja oppimista edistävään sekä liikunnalliseen elämäntapaan. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Uudenkaupungin lukiossa opiskelijat, opettajat ja koulun henkilökunta suunnittelevat ja toteuttavat yhdessä monipuolista yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa läpi lukuvuoden. Yhteisöllisyyttä toteutetaan niin erilaisten retkipäivien, tapahtumien ja juhlien muodossa kuin myös jokapäiväisessä koulutyössä. Koulun oleskelutiloista on tehty viihtyisiä ja monipuolisia, mikä luo puitteet monipuoliselle yhdessä työskentelylle. Opettajat pyrkivät hyvään oppilastuntemukseen ja mahdollisiin ongelmiin puututaan varhain. Opinto-ohjaajan, terveydenhoitajan, kuraattorin ja koulupsykologin palvelut ovat helposti oppilaiden saatavilla, ja opettajat ohjaavat opiskelijoita tarvittaessa oppilashuollon piiriin. Kestävä kehityksen teemat ovat esillä koulukohtaisilla

kurssilla ja myös mahdolliset paikalliset hankkeet huomioidaan koulun toiminnassa. Koulumme osallistuu aktiivisesti urheilutapahtumiin, ja opiskelijoita kannustetaan liikkumaan myös vapaa-ajalla. Opiskelijoille pyritään tarjoamaan mahdollisuus ostaa terveellistä välipalaa koulupäivän aikana. Syrjinnän ja kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen on erillinen, oma suunnitelmansa.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat samaan ilmiöön eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielistä, äidinkielen, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa kielen opettaja.

Uudenkaupungin lukion opiskelijoilla on vuosittain mahdollisuus lähteä vaihto-oppilaaksi ja tutustua siten vieraaseen kulttuuriin ja kieleen autenttisessa ympäristössä. Otamme myös vastaan muualta tulevia vaihto-opiskelijoita, jolloin opiskelijat pääsevät harjoittelemaan vieraan kielen käyttöä niin arkitilanteissa kuin opetuksessa sekä vertailemaan kokemuksiaan.

Teemme mahdollisuuksien mukaan kurssisisältöihin liittyviä tutustumiskäyntejä kotimaassa ja matkoja ulkomaille sekä osallistumme EU:n yhteisiin projekteihin. Otamme vastaan vierailevia asiantuntijoita, luennoitsijoita, teatteriryhmiä ym.

Lukiossa on tarjolla monipuolinen kielivalikoima (lyhyet kielet ra, sa, ve) ja koulussamme toteutuvat myös syventävät kurssit ruotsista ja englannista.

Monilukutaito otetaan lukiossamme huomioon eri oppiaineissa, esimerkiksi numeerisena ja graafisena lukutaitona, taitona lukea kuvia, muita visuaalisia viestejä ja kulttuuriympäristöjä sekä auditiivisten viestien vastaanottamisena, hyödyntämisenä ja tuottamisena. Median käytössä opiskelijoita ohjataan mediakriittisyyteen, aktiivisuuteen, asiallisuuteen ja työvälineiden hyötykäyttöön.

Toimimme arvostavassa, turvallisessa ja yhteisöllisessä hengessä.

Uudenkaupungin kaupunginvaltuusto asettaa lukuvuosittain arviointikohteet, joiden tavoitetasojen toteutuminen arvioidaan asetettujen mittarien mukaisesti.

3.4 Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitettussa lukiokoulutuksessa lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Lukio-opinnot muodostuvat lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta annetun valtioneuvoston asetuksen (942/2014) mukaisesti pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista. Syventävät kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia, pääasiassa oppiaineen pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja. Valtakunnalliset syventävät kurssit ovat valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) tarkoitettuja syventävinä opintoina tarjottavia kursseja, joihin Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet. Näitä kursseja opiskelijan on valittava opinto-ohjelmaansa vähintään kymmenen. Valtakunnallisten syventävien kurssien lisäksi lukiossa voi olla opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia syventäviä kursseja.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarjoamia ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä eheyttäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltuvia opintoja. Soveltaviin kursseihin kuuluu valtakunnallisia soveltavia kursseja ja lukion opetussuunnitelmassa määriteltyjä paikallisia soveltavia kursseja. Valtakunnallisia soveltavia kursseja ovat eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat koulutuksen järjestäjän tarjoamat valtakunnallisten opetussuunnitelman perusteiden mukaiset lukiodiplomit sekä ne taideopintokurssit, joille Opetushallitus on laatinut valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden luvussa Taiteiden väliset kurssit.

Kurssien suoritusjärjestyksestä päätetään lukion opetussuunnitelmassa.

Uudenkaupungin lukion eri oppiaineiden kurssien tavoitteet ja keskeiset sisällöt on kuvattu tämän opetussuunnitelman liitteenä (kurssiselosteet). Kurssiselosteet on opetussuunnitelman vuosittain päivittyvä liite. Lukion kurssitarjonta päätetään lukuvuosisuunnitelman hyväksymisen yhteydessä (kurssiselosteet). Lukion opetussuunnitelman eri oppiaineiden pakolliset kurssit ja valtakunnalliset syventävät sekä soveltavat kurssit ovat Opetushallituksen perusteiden mukaisia. Uudenkaupungin lukiolla on lisäksi koulukohtaisia syventäviä ja soveltavia kursseja, joista annetaan arvosanaksi suoritusmerkintä (S=suoritettu, H=hylätty) tai numeerinen arviointi. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin valtakunnalliset lukiodiplomikurssit muodostavat oman kokonaisuutensa. Pakollisten ja syventävien kurssien suoritusjärjestyksenä on ensisijaisesti numerjärjestys. Muusta järjestyksestä on neuvoteltava aineenopettajan kanssa. Soveltavat kurssit voi suorittaa, kun niihin vaadittavat pohjatiedot on hankittu. Suoritusjärjestys selviää kurssiselosteista.

Uudenkaupungin lukiossa on A1 kielenä englanti ja A2 kielenä saksa. B3 kieliä ovat ranska, saksa ja englanti. Espanjaa on mahdollista opiskella Vakka-Suomen Kansalaisopistossa. Myös muualla opiskeltu kielitaito hyväksytään tietyin ehdoin lukion kursseiksi.

Uudenkaupungin lukion opiskelijoiden enemmistö kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Täten lukiossamme opetetaan Lukiolain 9 §:n mukaisesti evankelis-luterilaista uskontoa, jonka voi valita oppiaineeseen myös evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumaton opiskelija. Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle opiskelijalle, joka ei osallistu evankelis-luterilaiseen uskonnonopetukseen, opetetaan elämäkatsomustietoa. Lukio järjestää elämäkatsomuksen opetusta itsenäisenä opiskeluna.

Kaikille yhteisten aineiden ja kieliohjelmassa mainittujen aineiden lisäksi Uudenkaupungin lukiossa opetetaan tietotekniikkaa.

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Nuorten lukiokoulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa (lukiolaki 629/1998, 2 §). Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Sen tarkoituksena on edistää myös opiskelijoiden, huoltajien ja kotien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiota koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan osallistumaan toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa ja niistä annetaan tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Yhteistyössä otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja huolenpidossa mahdollista tukea tarvitsevasta opiskelijasta.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä, sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön järjestämistavasta. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen

järjestäjän toiminnasta (lukiolaki 629/1998, 27 §). Opetussuunnitelma laaditaan kodin ja oppilaitoksen yhteistyötä koskevilta osiltaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten kanssa.

Uudenkaupungin lukiossa on monipuolisia yhteistyömuotoja huoltajien kanssa. Lukion esittäytymisellä ja huoltajien kysymyksiin vastaamisella aloitetaan jo ennen opiskelijan tuloa lukioon. Lukioaikana huoltajille tiedotetaan kattavasti lukion toiminnasta ja tapahtumista. Heihin ollaan henkilökohtaisesti yhteydessä esim. opiskelijan opintojen tilanteesta. Yleisinä tiedotusvälineinä ovat paperiset tiedotteet ja oppaat, kotisivut, wilma ja sosiaalisen median sovellukset. Paperisina jaetaan kurssiselosteet ja lukion pyrkijän oppaat, opinto-opas sekä esimerkiksi kutsut vanhempainiltoihin ja ohjeita uusista käytännöistä. Samat asiat löytyvät myös joko lukion kotisivuilta tai wilman tiedotteista. Näiden lisäksi sähköistä tiedotusta käytetään ajankohtaisen tiedon välittämiseen. Yksilökohtaisia viestejä huoltajien kanssa vaihdetaan pääasiassa wilman ja sähköpostin kautta. Huoltajien kanssa käydään myös puhelinkeskusteluja ja järjestetään tapaamisia. Yhteistyömuotoja kehitetään yhdessä kotien kanssa.

4.2 Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjaustoiminta tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja -ohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja toimijuutta kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen sujumista seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan. Opiskelijoiden opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien ja opiskeluhuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista opiskelijaa kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura- ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen. Ohjauksessa käsitellään monipuolisesti ja ennakkoluulottomasti erilaisia jatko-opintoihin ja urasuunnitteluun liittyviä vaihtoehtoja opiskelijan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi sekä ohjataan opiskelijaa näihin liittyvässä tiedonhaussa. Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Opiskelijoille järjestetään lukioaikana mahdollisuuksia tutustua sekä työelämään että opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään huomiota lukio-opintojen loppuvaiheessa.

Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea. Osaksi opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, joka osaltaan toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Ohjaussuunnitelmasta tulee käydä ilmi ohjaustoiminta ja sen tavoitteet, ohjaukseen liittyvien tehtävien ja työn jakautuminen lukion koko henkilöstön kesken, ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa, kuvaus ohjausta koskevan yhteistyön järjestämisestä keskeisten yhteistyökumppaneiden, kuten jatko-opintopaikkojen, työelämän ja muiden lukion ulkopuolisten tahojen, kanssa. Ohjaussuunnitelmasta tulee käydä ilmi myös huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö.

Uudenkaupungin lukion ohjaussuunnitelma on liitteenä 6 ja Uudenkaupungin lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on liitteenä 7.

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Oppimisen ja opiskelun tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa. Tuki järjestetään ottaen huomioon opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat, vahvuudet ja kehitystarpeet. Oppimisen ja opiskelun tukeminen merkitsee yhteisöllisiä

ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijoiden yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys, oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin onnistua oppimisessa, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Huomiota kiinnitetään opiskelijan oppimisen valmiuksiin, oppimaan oppimisen taitojen kehittämiseen ja mahdollisuuteen ottaa vastuuta omasta opiskelustaan, sen suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa tuen saannin mahdollisuuksista ja huoltajia kannustetaan tukemaan osaltaan opiskelijan tavoitteellista oppimista.

Opiskelija voi olla tilapäisesti jäänyt jälkeen opinnoissaan, tai tuen tarve voi johtua esimerkiksi kielellisestä, matemaattisesta, motorisesta tai tarkkaavaisuuden häiriöstä. Se voi liittyä myös sosiaalisiin vaikeuksiin, mielenterveyden tai elämäntilanteen ongelmiin. Lähtökohtana tuen tarpeen arvioinnissa on yhteistyö ja vuorovaikutus opiskelijan ja mahdollisuuksien mukaan myös huoltajien kanssa. Tuen tarpeen tunnistaminen voi pohjautua perusopetuksesta perusopetuslain 40 §:n perusteella (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) saatuun tietoon, opiskelijan omiin, opettajien tai muun henkilöstön havaintoihin tai erilaisiin arviointeihin. Tuen suunnittelu perustuu saatavilla olevaan tietoon opiskelijan tuen tarpeesta ja mahdollisesti aiemmin annetusta tuesta. Tukitoimien suunnittelu ja toteuttaminen aloitetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Lukiossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja opiskeluympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Opettaja suunnittelee tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa sekä yhteistyössä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opiskelijan tarvetta erityisjärjestelyihin ylioppilastutkinnon kokeissa arvioidaan hänen lukioaikana tarvitsemansa ja saamansa tuen pohjalta. Häntä ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa sekä sovitaan yhteistyöstä opiskelijan tarvitsemien erityisjärjestelyjen kokeilemiseksi ja harjoittelemiseksi.

Tukimuotoina voivat olla opetuksen eriyttäminen ja muut pedagogiset ratkaisut, kurssien valintamahdollisuuksien hyödyntäminen, monipuolinen opinto-ohjaus ja ryhmänohjaajan tuki. Oppimistilanteet ja kokeet pyritään järjestämään siten, että opiskelijan yksilölliset tarpeet otetaan huomioon. Lukiolain 13 §:n (629/1998, muutettu lailla 478/2003) mukaan opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja -asetuksessa säädetään ja lukion opetussuunnitelmassa määrätään. Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa voidaan sopia kirjattavaksi opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan. Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan lukiolain 29 §:n 2 momentin mukaisia palveluja. Oppimisen ja opiskelun tuen rinnalla opiskelija voi saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Opetussuunnitelmassa määritellään, miten opiskelijoiden tukitoimien tarve arvioidaan ja miten tuki suunnitellaan ja järjestetään.

Uudenkaupungin lukiossa käytössä olevista oppimisen ja opiskelun tukiresursseista opiskelijoita tiedotetaan ryhmänohjaustuokioilla ja opinto-ohjauksen kursseilla. Aineenopettajien havainnot tuen tarpeesta edistävät opiskelijan ohjaamista palvelujen piiriin. Tärkeää on myös, että opiskelija tai huoltaja on kouluun yhteydessä, mikäli tuen tarvetta ilmenee. Tukitoimien tarve arvioidaan yhteistyössä opiskelijan ja asiantuntijan kanssa. Toimenpiteitä voidaan suunnitella myös monialaisessa työryhmässä, kuten yksilökohtaisen opiskeluhuollon ryhmässä, johon pyydetään myös huoltaja. Opiskelija ja hänen halutessaan esim. opinto-ohjaaja tiedottavat tarvittaessa suunnitelluista toimista opettajille.

4.4 Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitettä opiskeluhuolto.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 2 ja 3 §.]

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä vastaa lähtökohtaisesti oppilaitoksen sijaintikunta. Yksityinen koulutuksen järjestäjä tai valtio koulutuksen järjestäjänä voi päättää järjestää näitä palveluja kokonaan tai osittain omana toimintanaan ja omalla kustannuksellaan. Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja. Opiskelijoille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa opiskelijoiden käytettävissä olevasta opiskeluhuollosta ja opiskelijaa ohjataan hakemaan tarvitsemiaan opiskeluhuollon palveluja. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3, 9 (muutettu lailla 1409/2014) ja 11 §.]

Opiskeluhuolto järjestetään monialaisessa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa siten, että siitä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuollossa huolehditaan kaikkien opiskelijoiden mahdollisuudesta osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu

opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 ja 4 §, lukiolaki 629/1998, 27 § (1268/2013).]

4.4.1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Näissä opetussuunnitelman perusteissa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista, opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä opetussuunnitelman ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitosuunnitelman laatimisesta [lukiolaki 10 §, 29 a § (muutettu lailla 1289/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §].

Yhteisöllinen opiskeluhoito

Opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä yhteisöllisenä opiskeluhoitona. Opiskeluhoito on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja toimia, joilla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista vastuullisuutta. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisuyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 4 §.)

Yhteisöllisen opiskeluhuollon suunnittelun ja kehittämisen lähtökohtana on opiskelijan osallisuus, myönteinen vuorovaikutus sekä aikuistuvan nuoren itsenäistymisen tukeminen. Kaikilla opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus osallistua yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintatapojen kehittämiseen ja mielipiteensä ilmaisemiseen opiskelijoita ja oppilaitosyhteisöä koskevissa asioissa [lukiolaki 27 § (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 18 §]. Huoltajien mahdollisuutta osallistua yhteistyöhön tuetaan. Huoltajia kannustetaan osallistumaan yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin ja yhteistyön vahvistamiseen. Yhteistyötä tehdään myös kunnassa nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön [lukiolaki 21 § (muutettu lailla 1268/2013)]. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on opiskelijoiden ja henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Opiskelijoiden osallisuus opiskeluyhteisön turvallisuuden edistämisessä tukee hyvinvointia ja tarkoituksenmukaista toimintaa turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria, ja se otetaan huomioon kaikessa oppilaitoksen toiminnassa.

Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtaisella opiskeluhoitolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia opiskeluhoiton palveluja, joita ovat opiskeluterveydenhuollon palvelut, opiskeluhoiton psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen yksilökohtainen opiskeluhoito, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 5 §.)

Yksilökohtaisen opiskeluhoiton tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä itseään koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus sekä opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoitoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhoitossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 11 ja 18 §.)

Opiskeluhoitoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhoiton monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhoitoryhmien toiminta on osa opiskeluhoiton kokonaisuutta. Opiskeluhoitoryhmiä ovat 1) opiskeluhoiton ohjausryhmä, 2) oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä sekä 3) tapauskohtaisesti koottava monialainen asiantuntijaryhmä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 §.)

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhoiton ohjausryhmän ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhoitoryhmät ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä, opiskeluterveydenhuollon palveluja sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella kolmella ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

Opiskeluhoiton ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhoiton yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän yhteinen. Sama ryhmä voi olla useamman koulutusmuodon yhteinen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhoitoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhoiton suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää

johtaa koulutuksen järjestäjän nimeämä edustaja. Koulutuksen järjestäjä ja opiskeluhoollon palveluja tuottavat tahot päättävät yhdessä sen kokoonpanosta sekä tehtäviin liittyvistä toimintatavoista. Opiskeluhooltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisuuden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhoollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Monialainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhoollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Asiantuntijaryhmän tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä poikkeuksellisesti ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Opiskelijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia opiskeluhoollon yhteistyötahoja tai opiskelijan läheisiä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 19 §).

4.4.2 Opiskeluhoollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Paikallisella tasolla opiskeluhoollon suunnittelua ja toteuttamista ohjaa kolme eri suunnitelmaa. Suunnitelmat ovat 1) lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon sisältyy opiskeluhoollon koskeva osuus, 2) opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskeluhoollon sekä 3) oppilaitoskohtainen opiskeluhoollon suunnitelma. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 ja 13 §, lastensuojelulaki 417/ 2007, 12 § (muutettu lailla 1292/2013), lukiolaki 10 § (muutettu lailla 478/2003), terveydenhuoltolaki (1326/2013) 17 §.]

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhdessä laatima kunnan tai kuntien toimintaa koskeva suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi, lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Se hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. [Lastensuojelulaki 12 § (muutettu lailla 1292/2013).]

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa opetussuunnitelman opiskeluhoollon koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhoollon suunnitelmia.

Opiskeluhoolto opetussuunnitelmassa

Opetussuunnitelmassa kuvataan käytännön tasolla opetussuunnitelman perusteissa määrättyjen asioiden toteutus, opetussuunnitelman yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä linjaukset oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelma laatimiseksi.

Opetussuunnitelma tulee opiskeluhoollon osalta laatia yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa [lukiolaki 10 § (muutettu lailla 478/2003), terveydenhuoltolaki 17 §]. Opetussuunnitelman laatimisessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Osa oppilaitoskohtaiseen opiskeluhooltosuunnitelmaan sisältyvistä asioista on tarkoituksenmukaista kuvata yhdenmukaisesti kaikissa koulutuksen järjestäjän oppilaitoksissa siten, että niitä täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti. Tämä tukee opiskeluhoollon palvelujen yhdenvertaista laatua ja saatavuutta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 2 §).

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhooltosuunnitelman laadinta

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhoollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opiskeluhooltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitoksen ja opiskeluhoollon henkilöstön sekä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se on tarkistettava vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §.)

Oppilaitoksen opiskelijakuntaa kuullaan ennen suunnitelman vahvistamista [lukiolaki 27 § (muutettu lailla 1268/2013)]. Suunnitelmaa laadittaessa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.

Oppilaitoksen opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhooltopalvelut

Opiskeluhooltosuunnitelmassa esitetään arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista niiden yhdenvertaisen saatavuuden varmistamiseksi ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi kohdentamiseksi. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhooltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa. Arviota voidaan tarpeiden muuttuessa tarkistaa.

Arviossa otetaan huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Arviota laadittaessa hyödynnetään monipuolisesti näihin liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollossa muodostunutta tietoa sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa tietoa.

Opiskeluhuoltohuoltosuunnitelmaan sisällytetään arvio oppilaitoksen käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista, joita ovat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut.

Lisäksi suunnitelmassa kuvataan:

- opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen ja sen edellyttämä työn- ja vastuunjako sekä palvelujen toteuttamisessa tarvittava yhteistyö sekä palveluista tiedottaminen ja niihin ohjaaminen
- opiskeluhuollon palveluiden kohdentaminen yksittäisiin opiskelijoihin, oppilaitosyhteisöön ja yhteistyöhön liittyviin tehtäviin sekä opiskeluhuollon kehittämiseen ja seurantaan.

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Suunnitelmassa kuvataan:

- toimenpiteet yhteisöllisyyden edistämiseksi oppilaitosyhteisössä
- toimenpiteet opiskeluyhteisön ja ympäristön terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet opiskelijoiden osallisuuden vahvistamiseksi
- yhteistyö ja toimenpiteet huoltajien yhteistyön ja osallisuuden vahvistamiseksi
- oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt
- opiskeluhuollon kokonaisuudesta tiedottaminen
- yhteistyö nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen tarvittavien tahojen kanssa
- terveystiedon ja terveystiedon opetuksen välinen yhteistyö
- opiskeluun osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen
- toimenpiteet esteettömyyden ja saavutettavuuden edistämiseksi opiskeluympäristössä

- tapaturmien ehkäiseminen, ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus oppilaitoksessa
- tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
- yhteistyö ja käytänteet oppilaitoksen terveellisyys- ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
- suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa.

Seuraavassa määritellään kahden viimeksi mainitun suunnitelman tarkempi sisältö:

a) Suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan suunnitelma [lukiolaki 21 § (muutettu lailla 1268/2013), oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §].

Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon sekä opiskelijoiden keskinäiset että opiskelijoiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet oppilaitoksessa.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavat kuvaukset:

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

Uudenkaupungin lukion suunnitelma opiskelijan suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on liitteenä 8.

b) Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Opiskeluhoitosuunnitelmassa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös toimintavalmiudet ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvassa äkillisessä uhka- ja vaaratilanteessa. Kriisisuunnitelma valmistellaan yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara- ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset, kuten pelastussuunnitelma [pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §)].

Suunnitelmassa kuvataan:

- kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa
- johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa
- sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet
- psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, opiskelijoille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- toimintavalmiuksien harjoittelu
- suunnitelman arviointi ja päivittäminen.

3. Yksilökohtaisen opiskeluhoillon järjestäminen

Opiskeluhoitosuunnitelmassa kuvataan yksilökohtaisen opiskeluhoillon toteuttamistavat ja yhteistyö opiskelijan terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi ja seuraamiseksi sekä tarvittavien yksilöllisten tukitoimien järjestämiseksi:

- opiskeluterveydenhuolto- sekä kuraattori- ja psykologipalvelujen järjestäminen ja keskinäinen työn- ja vastuunjako sekä palvelujen järjestämisessä tarvittava yhteistyö
- monialaisen asiantuntijaryhmän toimintatapojen ja käytäntöjen sopiminen ja yksilöllisten tukitoimien järjestämisen periaatteet
- opiskeluhoillon yhteistyö opiskelijan opintojen ohjauksessa ja jatko-opintojen suunnittelussa
- opiskeluhoitokertomuksen laatiminen ja säilytys
- sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestämiseen liittyvä yhteistyö oppilaitoksessa

- opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalveluiden järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi
- tarvittava yhteistyö oppilaitoksen ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa (erikoissairaanhoido, sosiaalitoimi, poliisi, nuorisotoimi jne.).

4. Yhteistyö opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Opiskeluhoitoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Suunnitelmassa kuvataan:

- opiskelijan ja huoltajan osallisuus ja yhteistyö opiskeluhoollon suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioimisessa
- opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä
- opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhoollon asiakkaana ja suostumuksen hakeminen opiskelijalta ja tarvittaessa tämän huoltajalta yksilökohtaisessa opiskeluhoollissa
- käytänteet opiskelijan toiveiden huomioimisessa häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa sekä huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä
- käytänteet opiskelijan kehitystason ja edun toteutumisen arvioimiseksi opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluvan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta
- menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä monialaisessa asiantuntijaryhmässä.

5. Opiskeluhooltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä oppilaitoksen sijaintikunnan opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhoollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §).

Opiskeluhooltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta). Suunnitelmassa esitetään seurattavat asiat, tietojen kokoamiseksi käytettävät menetelmät, seurannan aikataulu sekä vastuussa oleva taho. Tämän lisäksi kuvataan seurantatietojen käsittely ja niiden hyödyntäminen opiskeluhoollon kehittämisessä sekä keskeisistä tuloksista tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille ja tarvittaville yhteistyökumppaneille.

Uudenkaupungin lukion opiskeluhooltosuunnitelma on liitteessä 10.

4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain 21 §:n (629/1998, muutettu lailla 1268/2013) mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Lukiolain 21 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös oppilaitoksen järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten esimerkiksi häpäisemistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja oppilaitoksen henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämistä vastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt
- periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä
- henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä
- suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille
- yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa
- menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Uudenkaupungin lukion suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menetelmistä on opetussuunnitelman liitteessä 9.

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijoita ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata opiskelijoita arvostamaan eri kieliä ja kulttuureja sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa opiskelijoiden kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain 6 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, missä määrin ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta, tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkeasteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä ó inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea ó voidaan opettaa lukiossa lukiolain 8 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta

saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen-että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain 8 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja -kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin.

Viittomakielisiä opiskelijoita on informoitava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Vieraskieliset opiskelijat

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja

kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain 8 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää, miten suomi tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Vieraskielisiä opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen kurseja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille

ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vierailta kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tietojen ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle. Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatusta- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon perusteiden oppiainekohtaisissa osuuksissa sekä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa.

Kaikkien aihekokonaisuuksien yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä

- ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä, vuorovaikutussuhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä osaa jäsentää laaja-alaisia kokonaisuuksia tiedon- ja taidonalat ylittävästi ja yhdistävästi
- saa mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun
- osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista sekä rohkaistuu toimimaan hyvän tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat:

- aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä
- hyvinvointi ja turvallisuus
- kestävä elämäntapa ja globaali vastuu
- kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys
- monilukutaito ja mediat
- teknologia ja yhteiskunta.

Näiden aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan muita aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuuksia täydennetään ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa. Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja lukion toimintakulttuurissa. Teemaopintojen sisältöjä voidaan valita aihekokonaisuuksista. Vapaaehtoistyö, työharjoittelu tai jokin muu lukion ulkopuolinen toiminta voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan
- ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkymiin
- saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yrityselämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia
- kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja
- osaa käyttää sananvapauttaan sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja
- harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestäämään myös epäonnistumista ja pettymyksiä
- rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä
- tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osaa tehdä opintoihin ja työhön liittyvät valintansa harkiten.

Aihekokonaisuuden toteuttamista tukevia opiskeluympäristöjä kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. Elinkeino- ja työelämän sekä yrittäjyyden tuntemusta opiskelijat rakentavat perehtymällä näihin elämänalueisiin käytännössä ja erilaisten tietolähteiden avulla. Harjoitusyritystoiminta sekä yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävät yhteiset projektit voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Uudenkaupungin lukion kaikilla kursseilla pyritään kasvattamaan opiskelijan omaa toimintaa ja kiinnostusta ympäröivässä yhteiskunnassa. Lisäksi ympäröivästä yhteiskunnasta otetaan esimerkkejä jokaisen kurssin eri aihepiireihin ja käsiteltäviin asioihin. Opetussuunnitelman on oltava osa yhteiskuntaa ja työelämää, opiskeltuja asioita tarvitaan elämässä, ei ainoastaan tutkinnon suorittamiseksi. Yrittäjyydestä erityisesti kiinnostuneet voivat valita Yrittäjyys -kurssin. Aktiiviset opiskelijat voivat osallistua Tutor -kurssiin ja/tai oppilaskunnan toimintaan.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Aihekokonaisuuden tavoitteena on luoda yleiskuva hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä. Elämönhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto ovat aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuudella edistetään liikunnallisen elämäntavan omaksumista, vahvistetaan mielenterveyden suojatekijöitä ja opitaan tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- osaa kuvata psyykkistä, sosiaalista, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia ymmärtäen inhimillistä moninaisuutta sekä ihmisten erilaisia tarpeita ja elämäntilanteita
- ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohtia, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua
- tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän, rasmin ja yhteisön ulkopuolelle jättämisen, sekä osaa puolustaa itseään ja muita näiltä
- osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin
- osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin
- osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnallisesti
- tuntee hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteiskunnallisia edistämiskeinoja sekä osaa kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Aihekokonaisuus on osa lukion hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito korostuvat. Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmat liittyvät myös opiskelijakunnan toimintaan, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön, oppilaitosruokailuun sekä opiskeluhuoltoon. Aihekokonaisuuden toteuttamiseksi lukio voi tehdä yhteistyötä nuorisoi-, liikunta-, kulttuuri- ja sosiaalitoimen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa.

Uudenkaupungin lukion toiminnassa pyritään huomioimaan sen yhteisön jäsenten turvallisuus ja hyvinvointi. Toimintakulttuuria rakennetaan siten, että asioita ennakoidaan ja suunnitellaan riittävän ajoissa, jotta opiskelijoiden ja henkilökunnan henkistä kuormittumista voidaan tasoittaa. Oppiaineista liikunta ja terveystieto sekä biologia ja psykologia pureutuvat parhaiten yksilön omakohtaisen hyvinvoinnin edistämiseen. Liikunnasta on koulukohtaisia kursseja, jotka perustuvat yksilön

liikuntatottumusten kehittämiseen. Yhteisöllisen opiskeluhuollon tavoitteena on erityisesti tämän aihekokonaisuuden kehittäminen.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kannustaa opiskelijoita kestäväan elämäntapaan ja toimintaan kestävan kehityksen puolesta. Kestävan kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana on ihmisen toiminnan sopeuttaminen luonnonympäristöjen kantokykyyn ja luonnonvarojen rajallisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden toimivuudesta huolehtiminen. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävan tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee perusasiat kestävan elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestävan
- osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta
- tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle
- osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestäväan elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi
- osaa analysoida kestävan elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä
- osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa
- osaa tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa edistääkseen yhteisvastuullisesti kestäväa ja oikeudenmukaista kehitystä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa luodaan yleiskuva muutostarpeista ja niiden mittavuudesta sekä tuodaan esiin jo tehtyjä korjauksia ja muutosmahdollisuuksia. Kasvaakseen kestävan kehityksen aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä. Globaalin vastuun näkökulman sisällyttäminen lukion toimintaan edistää kestävan elämäntavan

oppimista. Lukio voi tukea kestävän kehityksen toteutumista laatimalla oman kestävän kehityksen ohjelman. Keskeistä kestävän kehityksen ohjelman toteuttamisessa on opiskelijoiden osallisuus sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Lukiomme toiminnassa pyritään välittämään opiskelijoille luonteva tapa toimia huomioiden kestävän kehityksen. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään sähköisiä lomakkeita ja asiointia paperisten sijaan, opetuksessa käytetään sähköisiä välineitä tehostamaan toimintaa ja mietitään erilaisia uusiokäytön mahdollisuuksia.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kartuttaa opiskelijoiden kulttuurien tuntemusta ja monikielisyyttä, antaa aineksia kulttuuri-identiteettien rakentamiseen sekä vahvistaa heidän toimijuuttaan kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä.

Aihekokonaisuuden keskeisenä lähtökohtana on lukion opiskelijoiden oma kokemusmaailma, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutkia, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa, kansainvälistyneessä työelämässä ja monitulkintaisessa, keskinäisriippuvuuksien muovaamassa maailmassa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia ihmisoikeuksien edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä
- osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa
- vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina
- ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uusintamisessa
- vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyyttään ja monilukutaitoaan
- osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkiessä keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen
- saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Aihekokonaisuuden teemoja käsitellään mahdollisuuksien mukaan autenttisissa ja monikielisissä opiskeluympäristöissä. Opiskeluympäristöjen rakentamisessa lukio voi hyödyntää kansainvälisen toiminnan verkostojaan ja kotikansainvälisyyden keinovalikoimia. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kieli- ja kulttuuriympäristönä sekä hyvien tapojen edistämiseen. Lukion traditiot, juhlat ja muut tapahtumat voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Lukiomme toiminnassa huomioidaan kotikansainvälisyyden tuomat mahdollisuudet sekä sähköisen tiedonvälityksen tuomat mahdollisuudet tehokkaasti. Lisäksi mahdollisten vaihto-opiskelijoiden erilaisia kulttuureja hyödynnetään ja tuodaan tehokkaasti esille eri tilaisuuksissa. Lukiosta voidaan tehdä opintomatkoja eri maihin ja kulttuureihin.

Eri kulttuureita käsitellään erityisesti kielten opetuksessa ja maantieteen, historian sekä uskonnon oppimäärissä. Uudenkaupungin lukio pyrkii ylläpitämään ystävyyskoulutoimintaa Viroon ja luomaan mahdollisesti uusia. Olemme aktiivisia kansainvälisten kontaktien luomisessa.

Monilukutaito ja mediat

Aihekokonaisuus syventää opiskelijoiden ymmärrystä monilukutaidosta ja medioista sekä niiden keskeisestä asemasta ja merkityksestä ihmisenä kasvamiselle ja kulttuurille. Monilukutaidolla tarkoitetaan taitoja tulkita, tuottaa ja arvottaa tekstejä eri muodoissa ja konteksteissa. Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitelyyn, jonka mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia. Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista
- syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä
- harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa
- syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein

- harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin
- tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida medioihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä
- osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä ja jakajana.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukee oppiaineiden välinen yhteistyö, opiskelu monipuolisissa opiskeluympäristöissä, opiskelijoiden omien ideoiden ja toimintaympäristöjen hyödyntäminen sekä yhteistyö esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja esimerkiksi osallistumalla mediamateriaalin laatimiseen. Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma voi tukea aihekokonaisuuden toteutusta.

Uudenkaupungin lukiossa korostetaan monilukutaidon merkitystä nykyisissä oppimisprosesseissa, yhä useammin oppimislähteinä käytetään verkossa sijaitsevia lähteitä. Tiedon esitystapana on entistä useammin muu kuin perinteinen asiateksti. Opiskelija harjaantuu hankkimaan ja tulkitsemaan tietoa erilaisista lähteistä. Näitä taitoja opiskellaan aktiivisesti äidinkielessä, kuvataiteessa ja musiikissa, mutta jokaisessa oppiaineissa näitä taitoja harjoitellaan omista tarpeista lähtien.

Teknologia ja yhteiskunta

Aihekokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä teknologisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuorovaikutteisuudesta. Teknologian avulla ihminen rakentaa maailmaa tarpeidensa pohjalta uusia ratkaisuja etsien ja luoden. Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja -ilmiöistä. Luovuus ja ongelmanratkaisu, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä kestävä tulevaisuus ovat näkökulmia teknologian kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen keskeisiä sisältöjä ovat elämäntapojen, toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen. Aihekokonaisuutta voidaan lähestyä historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija:

- käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia

- ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä
- ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta
- rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena
- oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin
- osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana
- osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen

Ihmisen suhdetta teknologiaan pohditaan kodin, työelämän ja vapaa-ajanvieron näkökulmista. Teknologisen kehityksen suuntia ja vaihtoehtoja arvioidaan eettisin ja taloudellisin perustein sekä hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen ja osallistumaan sitä koskevaan päätöksentekoon pitäen esillä pyrkimyksiä kestävään elämäntapaan. Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla teknologioiden soveltamiseen eri aloilla. Työskentely digitaalisissa ympäristöissä ja teknologia-alan eri toimijoiden kanssa voi olla osa aihekokonaisuuden toteutusta. Ohjauksella voidaan edistää tasa-arvoa opiskelijoiden valinnoissa.

Uudenkaupungin lukiossa erityisesti fysiikan, kemian ja historian oppimäärissä selvitetään teknologian kehityksen vaikutusta yhteiskuntaan. Eri oppiaineissa tuodaan esille nykYTEknologian tuomat mahdollisuudet ja haastetaan opiskelijoita pohtimaan omaa suhtautumistaan eri näkökulmista teknologiaan ja sen kehitykseen. Eri oppimäärissä käytetään digitaalisia sovelluksia soveltuvin osin.

5.3. Uudenkaupungin lukion kurssijako oppiaineittain ja kurssiselosteet

Uudenkaupungin lukion oppiaineiden kurssiselosteet päivitetään lukuvuosittain lukuvuosisuunnitelman yhteydessä. Kurssiselosteet ovat erillisenä liitteenä 3. Uudenkaupungin lukion tunti-/kurssijako oppiaineittain kurssityypeittäin jaoteltuna on esitetty oheisessa taulukossa.

Uudenkaupungin lukion tuntijako

	Pakolliset	Syventävät	KK syv. ja sov.
Äidinkieli ja kirjallisuus	1, 2, 3, 4, 5, 6	7, 8, 9	10, 11, 12, 13, 14, 15
Englanti, A-oppimäärä	1, 2, 3, 4, 5, 6	7, 8	9, 10
Ruotsi, B1-oppimäärä	1, 2, 3, 4, 5	6, 7	0, 8,
Saksa, A-oppimäärä		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	9
Ranska, B3-oppimäärä		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	9
Saksa B3-oppimäärä		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	9
Venäjä, B3-oppimäärä		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8	9
Matematiikka, yhteinen	1		0
Matematiikka, pitkä	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	11, 12, 13	14, 15, 16
Matematiikka, lyhyt	2, 3, 4, 5, 6	7, 8	9, 10
Biologia	1, 2	3, 4, 5	6, 7, 8
Maantiede	1	2, 3, 4	5
Fysiikka	1	2, 3, 4, 5, 6, 7	8, 9, 10
Kemia	1	2, 3, 4, 5	6, 7, 8
Filosofia	1, 2	3, 4	5
Psykologia	1	2, 3, 4, 5,	6, 7
Historia	1, 2, 3	4, 5, 6	7, 10
Yhteiskuntaoppi	1, 2, 3	4	5
Uskonto/elämänkatsomustieto	1, 2	3, 4, 5, 6	
Terveystieto	1	2, 3	4
Liikunta	1, 2	3, 4, 5	6, 7, 9
Musiikki	1, 2*	3, 4	5, 6, 8, 9, 11
Kuvataide	1, 2*	3, 4	5, 6, 11, 12
Opinto-ohjaus	1, 2		
Teemaopinnot		1, 2, 3	
Taiteiden väliset opinnot			1, 2, 3
Lukiodiplomit			2, 4, 6
Tietotekniikka/työvälinekurssi			1
Urheilu ja valmennus			1
Yrittäjyyskurssi			1
Espanja			1, 2
Ajokortti			1
* merkityistä toinen pakollinen			

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijan oppimista ja työskentelyä tulee arvioida monipuolisesti. (Lukiolaki 629/1998, 17 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tehtävänä on edistää opiskelijan oppimista. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan omien tavoitteiden asettamiseen ja tarkoituksenmukaisten työskentelytapojen valintaan. Opintojen aikainen arviointi ja palautteen antaminen ovat osa opiskelijan ja opettajan välistä vuorovaikutusta. Palaute sekä itse- ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijaa tarkentamaan asetettuja tavoitteita ja kehittämään työskentelyään tavoitteiden suuntaisesti.

Opiskelijan oppimisen arviointi antaa opiskelijalle palautetta opintojen edistymisestä ja oppimistuloksista sekä lukio-opintojen aikana että opiskelun päättyessä. Lisäksi arviointi antaa tietoja opiskelijan huoltajalle sekä jatko-opintojen järjestäjien, työelämän ja muiden vastaavien tahojen tarpeita varten. Opiskelijan oppimisen arviointi auttaa myös opettajaa ja kouluyhteisöä opetuksen vaikuttavuuden arvioinnissa. Arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana. Arvioinnilla edistetään opiskelijan oppimista ja annetaan palautetta opiskelijalle kurssin tavoitteiden saavuttamisesta.

Opiskelijan kurssisuorituksesta annetaan arvosana kurssin päätyttyä. Annettavan arvosanan tulee perustua monipuoliseen näyttöön oppiaineen ja kurssin tavoitteiden saavuttamisesta. Erilaisten tuotosten lisäksi käytetään opiskelijan oppimisen ja työskentelyn havainnointia. Arvosanan antamisen tukena voidaan käyttää opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointia. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot. Arviointi ei kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin menetelmistä ja käytänteistä päätetään tarkemmin opetussuunnitelmassa.

"Opiskelijalla on oikeus saada tieto arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen." (Lukiolaki 629/1998, 17 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin kurssin tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle kurssin alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden

kanssa. Arviointiperusteista tiedottaminen parantaa opiskelijoiden ja opettajien oikeusturvaa ja tukee opiskelijaa työskentelyn suunnittelussa.

Diagnosoidut vammat tai niihin rinnastettavat vaikeudet, kuten lukemis- ja kirjoittamishäiriö, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa huomioon arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa. Kyseiset vaikeudet voidaan ottaa huomioon määrättäessä opiskelijan kurssiarvosanaa.

6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

"Edellä 1 momentissa tarkoitettu arvostelu annetaan numeroin tai muulla opetussuunnitelmassa määrättyllä tavalla. Numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4 ó 10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4i " (Lukioasetus 810/1998, 6 § 2 mom.)

Pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kursseja ja teemaopintojen kursseja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisesta syventävästä tai soveltavasta kurssista voidaan antaa arvosanaksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisten syventävien ja soveltavien kurssien arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Uudenkaupungin lukion koulukohtaisten soveltavien ja syventävien kurssien arvosanat annetaan suoritusmerkintänä (S=suoritettu, H=hylätty) tai arvosanana. Päivitetty tieto löytyy vuosittaisesta kurssiselosteesta.

Kirjallisesti annettu sanallinen arviointi ja suullisesti arviointikeskustelussa annettu palaute voivat täydentää ja täsmentää arvosanaa. Kesken olevan kurssisuorituksen merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä voidaan päättää opetussuunnitelmassa.

Jos Uudenkaupungin lukion opiskelijan kurssisuoritus on keskeneräinen, kurssi jätetään arvostelematta. Kurssisuoritus, joka on kesken, merkitään W ó kirjaimella suoritusrekisteriin. Kesken oleva kurssi on suoritettava siten, että syyslukukaudella kesken jääneet kurssit on suoritettava 31.1. mennessä ja kevätlukukauden kurssit 15.9. mennessä, muussa tapauksessa kurssi hylätään (H). Abiturienteilla tulee kaikkien kesken olevien kurssien olla arvioitavana opettajalla 15.4. mennessä.

6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

"Osa opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 1 mom.)

"Opiskelijalle voidaan hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta." (Lukioasetus 810/1998, 4 § 2 mom.)

Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytyt arvosana. Opetussuunnitelmassa tulee päättää tarkemmin opinnoista, jotka edellytetään itsenäisesti opiskeltaviksi, ja niiden suoritusperiaatteista.

Uudenkaupungin lukiossa elämäkatsomustieto suoritetaan itsenäisesti. Suoritusperiaatteet ovat vuosittaisissa kurssiselosteissa.

Jos opiskelija opiskelee kurssin kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laaja-alaisesti kurssin kokonaisuuden kannalta.

6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Toisen kotimaisen kielen A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 sekä vieraiden kielten A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurseista annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan numeroarvosana käyttäen asteikkoa 4-10.

öKielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa arvioidaan erillisellä kokeella, jonka laatimisesta vastaa opetushallitus. Suullisen kielitaidon kokeen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella.ö (Lukiolaki 629/1998, 17 § 3 mom., muutettu lailla 1116/2008)

öLukiolain 17 §:n 3 momentissa tarkoitettu suullisen kielitaidon koe koostuu tehtävistä, joissa arvioidaan opiskelijan ääntämistä sekä kerronta- ja keskustelutaitoa. Koe arvioidaan numeroin käyttäen 2 momentissa tarkoitettua asteikkoa. Suullisen kielitaidon kurssin arvosana perustuu suullisen kielitaidon kokeeseen sekä muihin kurssin aikaisiin näyttöihin.ö (Lukioasetus 810/1998,6 § 4 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 1117/2008)

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

6.2.4 Opinnoissa edistyminen

"Opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä on annettava riittävän usein tietoa opiskelijalle ja hänen huoltajalleen. Tietojen antamisesta määrätään tarkemmin opetussuunnitelmassa." (Lukioasetus 810/1998, 6 § 1 mom.)

Jotta oppilaitos voisi varmistaa, että huoltajat saavat asetuksen mukaisen tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta tiedotteisiin sellaisilta opiskelijoilta, jotka eivät vielä ole täysi-ikäisiä.

"Opetussuunnitelmassa määrätään oppiaineittain tai aineryhmittäin kursseista, joiden suorittaminen hyväksytysti on edellytyksenä asianomaisen aineen tai aineryhmän opinnoissa etenemiseen. Opiskelijalle, joka ei ole suorittanut edellä mainittuja opintoja hyväksytysti, tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa sellaiset tiedot ja taidot, jotka mahdollistavat opinnoissa etenemisen." (Lukioasetus 810/1998, 7 § 1 mom.)

Opiskelijan opintojen etenemistä tulee seurata. Menettelystä, kuten esimerkiksi mahdollisen etenemisesteen käytöstä, päätetään opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Uudenkaupungin lukiossa kaksi arvosanaa 4 (pitkässä matematiikassa kolme arvosanaa 4) tai yksi arvosana H (hylätty) aiheuttavat etenemisesteen aineen opiskelussa. Jos opiskelijalla on jossakin aineessa etenemiseste, hän ei voi osallistua aineen etenemisestettä seuraavien kurssien kuulusteluihin ennen kuin este on poistettu.

Opiskelijalle tulee pyynnöstä antaa mahdollisuus hylätyn kurssiarvosanan korottamiseen osoittamalla osaamista kurssin keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Opetussuunnitelmassa määrätään tarkemmin uusimisen tavoista.

Opetussuunnitelmassa määrätään, millä tavoin opiskelijalle annetaan mahdollisuus korottaa myös hyväksytyä kurssiarvosanaa. Arvioinnin tulee olla tällöinkin monipuolista. Lopulliseksi kurssiarvosanaksi tulee kyseisistä suorituksista parempi.

Mikäli Uudenkaupungin lukion opiskelija saa kurssista arvosanan 4, hänellä on kerran oikeus osallistua uusintakuulusteluun. Uusintakuulustelut järjestetään viisi kertaa lukuvuodessa, kunkin jakson jälkeen. Mikäli opiskelija saa kurssista arvosanan H,

hänen on käytävä kurssi kokonaan uudelleen. H:lla arvioitua kurssia ei voi uusia uusintakuulustelussa.

Opiskelijoille varataan mahdollisuus uusia hyväksytyt kurssi kahdessa uusintakuulustelussa lukuvuoden aikana. Korotustenttimahdollisuudesta ja sen ajankohdasta päätetään vuosittain ja se ilmoitetaan opiskelijoille opinto-oppaassa.

Opintojen suorittamiseen ja niiden arviointiin annetaan tarkempia ohjeita lukuvuodeksi kerrallaan päivitettävissä Uudenkaupungin lukion kurssiselosteissa ja opinto-oppaassa.

6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

"Opiskelijalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustamisella voidaan opiskelijalle lukea hyväksi ja korvata lukion oppimäärään kuuluvia pakollisia, syventäviä tai soveltavia opintoja. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 17 ja 17 a §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.ö(Lukiolaki 629/1998, 23 § 1 mom., muutettu lailla 1116/2008)

öPäätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettyessä ennen mainittujen opintojen tai hyväksiluettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista.ö (Lukiolaki 629/1998, 23 § 2 mom., muutettu lailla 1116/2008)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa (629/1998, 23 §, muutettu lailla 1116/2008) säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija hakee muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista. Opiskelijan tulee esittää selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitavaan kurssiin, tulee kurssista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan tarvittaessa edellyttää lisänäyttöjä. Muutoin hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamaan arviointiin. Jos kyseessä on lukion

opetussuunnitelmassa numeroin arvioitava kurssi, sen arvosana muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 165		lukioasteikko		asteikko 163
1	(tyydyttävä)	5	(välttävä)	1
2	(tyydyttävä)	6	(kohtalainen)	1
3	(hyvä)	7	(tyydyttävä)	2
4	(hyvä)	8	(hyvä)	2
5	(kiitettävä)	9	(kiitettävä), 10 (erinomainen)	3

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritettu kurssi vastaa, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritettujen opintojen osalta.

Lukiolain 34 §:n mukaan muualla suoritettujen opintojen hyväksi lukemista koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään. Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 § ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Lukiolain 34 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. Valitus tulee tehdä 14 päivän kuluessa siitä, kun päätös on annettu opiskelijalle tiedoksi. (Lukiolaki 629/1998, 34 a § 2 mom. ja 34 b §, muutettu lailla 958/2015.)

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määriteltävä tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän kurssien arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden kurssien arvosanoiksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta

siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden -oppimäärän kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärästä, mutta ei molemmista.

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

"Kunkin oppiaineen tai aineryhmän arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä." (Lukiolaki 629/1998, 17 a §, muutettu lailla 1116/2008)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Opiskelijan opiskelusuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tavoitteellisiin kurssivalintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset syventävät kurssit on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen kurssi luetaan opiskelijan suorittamaan matematiikan oppimäärään mukaan. Teemaopintojen valtakunnalliset syventävät kurssit eivät muodosta oppimäärää, vaan ne ovat erillisiä kursseja. Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja ei voi jälkikäteen poistaa lukuun ottamatta hylättyjä teemaopintokursseja.

Paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään opetussuunnitelmassa. Paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Oppiaineen oppimäärässä opiskelijalla saa olla hylättyjä kurssiarvosanoja enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja	joista voi olla hylättyjä kurssi- arvosanoja enintään
valtakunnallisia syventäviä kursseja,	
162 kurssia	0
365 kurssia	1
668 kurssia	2
9 kurssia tai enemmän	3

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssi-arvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana.

"Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus erillisessä kuulustelussa arvosanan korottamiseen." (Lukioasetus 810/1998, 8 § 3 mom.)

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin kurssien arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa.

Oppiaineen oppimäärän arvosanaa on mahdollista korottaa edellä mainitun erillisen kuulustelun lisäksi

- paikallisten syventävien, valtakunnallisten soveltavien ja paikallisten soveltavien kurssien pohjalta annetulla lisänäytöllä
- mikäli opiskelijan arvioinnista päättävät harkitsevat, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat oppiaineen päättövaiheessa kurssi-arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Päättödistuksessa numeroin arvioitavat oppiaineet

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukioasetuksen mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta ja teemaopintojen kurseista annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain yhden kurssin, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää vain kaksi kurssia.

Opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Arviointiperusteet on kirjattu vuosittaisiin kurssiselosteisiin.

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

"Lukion oppimäärä sisältää vähintään 75 kurssia. Opetusta eri oppiaineissa ja opinto-ohjausta annetaan keskimäärin 38 tuntia kestävinä kursseina. Opiskelijalle vapaaehtoiset opinnot voivat olla kestoltaan edellä mainittuja lyhyempiä tai pitempiä. Lähiopetuksessa opetukseen tulee tuntia kohti käyttää vähintään 45 minuuttia." (Lukioasetus 810/1998, 1 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

Opiskelija opiskelee oman opiskelusuunnitelmansa mukaan pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja lukion oppimäärän suorittamiseksi. Opiskelijan tulee suorittaa pakollisia ja valtakunnallisia syventäviä kursseja vähintään siinä laajuudessa, kuin määrätään lukion tuntijakoa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (Valtioneuvoston asetus 942/2014).

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täytty. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Jos opiskelija vapautetaan lukiolain 13 §:n mukaan jonkin oppiaineen opiskelusta, hänen tulee valita sen tilalle muita opintoja niin, että säädetty kurssien vähimmäismäärä täytty.

Arvioinnin uusiminen ja oikaisu

öEdellä 17 §:ssä tarkoitettuun opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä.ö (Lukiolaki 629/1998, 34 d § 1 mom., muutettu lailla 958/2015)

öOpiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi.ö (Lukiolaki 629/1998, 34 d 2 mom., muutettu lailla 958/2015)

Aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 34 d §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla (lukiolaki 629/1998, 34 e § 2 mom., muutettu lailla 958/2015).

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta.

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

öLukion koko oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Kesken lukion oppimäärän suorittamista eroavalle opiskelijalle annetaan erotodistus, johon merkitään arvostelu suoritetuista opinnoista. Yhden tai useamman aineen oppimäärän suorittaneelle annetaan todistus oppimäärän suorittamisesta.ö (Lukioasetus 810/1998, 8 § 1 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

öPäättö- ja erotodistukseen sekä yhden tai useamman aineen suorittamisesta annettavaan todistukseen sovelletaan mitä 6 §:ssä säädetään. Todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.ö (Lukioasetus 810/1998, 8 § 2 mom., muutettu valtioneuvoston asetuksella 52/2014)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- suoritettut opinnot
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus

- arvosana-asteikko
- selvitys kielten oppimääristä

S2/R2 = äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1-6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2= perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3= lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 mukainen.

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa öuskonto/elämäkatsomustietoö erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen kurssien määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi: kiitettäväi 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu).

Teemaopinnoista merkitään hyväksytysti suoritettut kurssit käyttäen kurssien nimiä ja niistä saatua suoritusmerkintää (suoritettu).

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten esimerkiksi suoritettut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän kursseista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet ja niissä suoritettut kurssit sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot. Todistukseen merkitään kunkin kurssin numeroarvosana tai merkintä kurssin suorittamisesta (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritettut kurssit ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittama kokonaiskurssimäärä. Kokonaiskurssimäärään ei lasketa valtakunnallisina syventävinä kursseina suoritettuja hylättyjä teemaopintokursseja, hylättyjä paikallisia syventäviä, hylättyjä valtakunnallisia soveltavia eikä hylättyjä paikallisia soveltavia kursseja.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta

Lukioasetuksella säädetyn suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä ja kokeesta saatu arvosana
- paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

Lukiodiplomitodistus

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään lisätietoja kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä
- oppilaitoksen nimi
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse
- arvosana

- lukiodiplomiaineessa suoritettujen kurssien määrä mukaan lukien lukiodiplomikurssi
- paikkakunta, todistuksen päivämäärä (sama kuin lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus
- arvosana-asteikko.

LIITE 1 KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

<i>Taito- taso</i>	<i>Taito toimia vuorovaikutuksessa</i>			<i>Taito tulkita tekstejä</i>	<i>Taito tuottaa tekstejä</i>
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.1	Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.	Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajallisen määrän kirjoitusmerkkejä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.
<i>Kielitaidon hallinta alkeiden</i>					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.2	Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.	Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.	Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.	Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuväriä ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
	<i>Kehittyvä alkeiskielitaito</i>				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A1.3	Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.	Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.	Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.	Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.	Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.
	<i>Toimiva alkeiskielitaito</i>				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A2.1	Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisiin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja omassa viestinnässään.	Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja sekä esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä ja vastata sellaisiin.	Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatuksen tuttua sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.	Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.
<i>Peruskielitali don</i>	<i>alkuvai he</i>				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
A2.2	Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.	Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)	Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.	Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.	Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisistä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
	<i>Kehittyvä peruskielitaito</i>				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito- taso	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Viestintästrategioiden käyttö	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Tekstien tulkintataidot	Tekstien tuottamistaidot
B1.1	Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.	Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.	Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.	Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
<i>Toimiva peruskielitaito</i>					

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B1.2	Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.	Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.	Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttavallista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.	Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran päättelyä vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.	Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreeteista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
<i>Sujuv a</i>	<i>peruskielitaito</i>				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B2.1	Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.	Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten öTuo on vaikea kysymysö voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.	Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.	Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydyistä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.	Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
<i>Itsensä n</i>	<i>kielitaido n</i>	<i>perustaso n</i>			

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
B2.2	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan monipuolista kieltä.	Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai johtopäätöksiä. Opiskelija pystyy edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.	Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.	Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja tai lukemaansa.	Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista konkreetteja ja käsitteellisiä, tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsenyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.
<i>Toimiva itsenäinen</i>	<i>kielitaito</i>				

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
<i>Taito- taso</i>	Taito toimia vuorovaikutuksessa			Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
	<i>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</i>	<i>Viestintästrategioiden käyttö</i>	<i>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</i>	<i>Tekstien tulkintataidot</i>	<i>Tekstien tuottamistaidot</i>
C1.1	Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.	Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.	Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaaliin tarkoituksiin, myös ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.	Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneiltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.	Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsenneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkäköön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsenneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmallalla, persoonallisella tyyllillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuväarsasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.
<i>Taitav an</i>	<i>perustas o</i>	<i>on</i>	<i>on</i>		

LIITE 2 VALTIONEUVOSTON ASETUS LUKIOLAISIA TARKOITETUN KOULUTUKSEN YLEISISTÄ VALTAKUNNALLISISTA TAVOITTEISTA JA TUNTIIJAOSTA (942/2014)

942/2014

Valtioneuvoston asetus

lukiohissa tarkoitettun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta

Annettu Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään lukiolain (629/1998) 10 §:n 1 momentin nojalla:

1 luku

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään lukiolaissu (629/1998) tarkoitettun lukiokoulutuksen sekä lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista samoin kuin opetukseen käytettävän ajan jakamisesta eri oppiaineiden ja aineryhmien opetukseen sekä opinto-ohjaukseen (tuntijako).

2 luku

2 §

Kasvu sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijan tasapainoista henkistä, fyysistä ja sosiaalista kasvua sekä edistää elämän, ihmisoikeuksien, kestävän kehityksen, ympäristön ja kulttuurien monimuotoisuuden kunnioittamista. Koulutus tukee kaikessa oppilai-

toksen toiminnassa aktiivisesti tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Koulutus ohjaa opiskelijaa toimimaan demokraattisesti, vastuullisena ja aktiivisena osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

3 §

Tiedot ja taidot

Koulutus kehittää laaja-alaisesti opiskelijan valmiuksia omaksua, yhdistää ja käyttää tietojaan ja taitojaan sekä soveltaa oppimaansa monipuolisesti myös oppiainerajat ylittävästi. Koulutus vahvistaa ja syventää opiskelijan yleissivistystä muuttuvassa toimintaympäristössä ja antaa tietoja ja taitoja asetuksen tuntijakojen osoittamissa opinnoissa.

Koulutus kehittää opiskelijan jatko-opinto-, työelämä- yrittäjyys- ja yhteiskunta- valmiuksia.

Koulutus vahvistaa perustaa opiskelijan fyysiselle, henkiselle ja sosiaaliselle hyvinvoinnille ja antaa valmiuksia ja halua niiden

ylläpitämiseksi elämäni eri vaiheissa. Koulutus tukee opiskelijan eettisen pohdinnan kehittymistä.

Koulutus vahvistaa kokonaisuuksien hallintaa, oppimisen taitoja, tieteellistä ja siihen sisältyvää kriittistä ajattelua, luovuutta, työskentelyn taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, tiedon hankinta- ja hallintataitoja, teknisiä käyttö- ja soveltamistaitoja sekä taitoa ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti molemmilla kotimaisilla ja muilla kielillä sekä taiteen keinoin.

4 §

Elinikäinen oppiminen ja ohjaus

Koulutuksen tulee ohjata, innostaa ja luoda edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen sekä parantaa opiskelijan tulevaisuuden hallinta- ja valintataitoja sekä valmiuksia ura- ja elämänsuunnitteluun.

Koulutus kehittää opiskelijan valmiuksia arvioida ja uudistaa osaamistaan sekä tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämistarpeensa.

Opiskelija kykenee hyödyntämään osaamistaan opinto-ohjauksessa ja perehtyy monipuolisesti jatkoo- ja opintovaltuusvoimoihin sekä osaa tehdä mielekkäin urasuunnitelman lukio-opintojen aikana.

5 §

Opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin

Lukio-opinnoissa tulee hyödyntää monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka liittyvät työelämään, jatko-opintojen sekä tieto- ja viestintäteknologian tuntemusta. Opiskelu- ja toimintaympäristöjen tulee tukea opiskelijan opiskelunmotivaatiota ja auttaa häntä löytämään omat vahvuutensa. Niiden tulee olla opiskelijan kokemuksia monialaisesti rikastuttavia sekä pedagogisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisia.

Lukion toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa, ja sen tulee edistää kaikkien opiskelijoiden mahdollisuuksia osallistua opiskelu- ja toimintaympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Opinnoissa tulee tavoitella myönteistä asennetta oppimiseen.

6 §

Aikaisopiskelijalle annettavan lukiokoulutuksen erityiset tavoitteet

Aikaisopiskelijoiden lukiokoulutuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden aiemmin hankkimat tiedot, taidot ja osaaminen. Koulutuksen järjestämisessä otetaan huomioon aikaisopiskelun erityispiirteet.

Tavoitteenaan on, että aikaisopiskelija saa sellaisia opiskelu-, viestintä- ja kielellisiä taitoja sekä tietoteknisiä tietoja ja taitoja, joita tarvitaan sekä jatko-opintoihin että työllistymiseen ja työelämässä menestymiseen. Opetukseen tulee antaa valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä tukea opiskelijan persoonallisuuden kasvua.

Tuokintatavoitteisen koulutuksen ohella opetuksessa voidaan ottaa huomioon yhtiä tai useampaa lukion oppimaanraun koulutavaa oppiainetta suorittavat opiskelijat sekä muut erityisryhmät.

7 §

Valmistavan koulutuksen erityiset tavoitteet

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävän lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia oppilaitokseen opetuksellisesti sekä parantaa opiskelijan opiskelutaitoja. Lisäksi tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena suomalaisessa yhteiskunnassa. Koulutuksen tavoitteena on myös mahdollisuuksien mukaan lukea ja edistää opiskelijoiden oman äidinkielen hallintaa.

3 luku

Tukio-opetuksen toimijako

8 §

Maaville annettavien opintojen rakenne

Lukion opinnot jaetaan kolmeen osaan: pakollisiin, syventäviin ja soveltaviin kursseihin.

Syventäviä kursseja ovat pääasiassa pakollisiin kursseihin välittömästi liittyviä jatkokursseja, joita opiskelijalle tulee tarjota valittaviksi. Niillä on valtakunnallisesti yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt. Teemaopinnot cheyävät opetusta, vahvistavat opiskelijoiden yksittäistä oppiainetta laajempien kokonaisuuksien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä. Syventävinä teemaopintokursseina tarjotaan 3 §:ssä tarkoitettuja ajattelun taitoja kehittävä kurssi sekä tieto- ja viestintäteknologian tietoja ja taitoja kehittävä ilmiöpohjainen kurssi. Lisäksi tarjotaan käytännön työssä suoritettava vapaaehtois-toiminta-, työelämä- liikemekanismus- tai kansainvälisen toiminnan- kurssi, joka tulee voida lukiolain 23 §:n mukaisesti osittain tai kokonaan hyväksi lukea muutoin hankitulla osaamisella.

Soveltavat kurssit ovat menetelmäkursseja, saman tai muun koulutuksen järjestäjän tarja-

amis ammatillisia opintoja, aineksia eri oppiaineista sisältäviä cheyäviä kursseja tai muita lukion tehtävään soveltavia opintoja. Soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Soveltavina kursseina voidaan järjestää myös opiskelijoiden taitojen mukaisia tukikursseja. Soveltavat kurssit ovat opiskelijalle valinnaisia. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus sisällyttää opintoihinsa soveltaviksi kurssiksi myös edellä tarkoitettuja muun koulutuksen järjestäjän järjestämiä opintoja ja saada muutoin hankittu osaaminen arvioituksi tai tunnustetuksi.

Lisäksi on koulutuksen järjestäjän mideoptokursseja, joihin Opetushallitus laatii valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Näiden kursseiden tarjoaminen on koulutuksen järjestäjälle vapaaehtoista.

9 §

Nuorille annettavaa lukiokoulutuksen tuntijako

Oppiaine	Pakolliset kurssit	Syventävinä opintoina tarjottavien valtakunnallisten kurssien määrä
Äidinkieli ja kirjallisuus	6	5
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		8-8
Matematiikka		
Yhteinen opinuskokonaisuus	1	
lyhyt	5	2
pitkä	9	3
Ympäristö ja luonnontieteet		
Biologia	2	3
Maantiede	1	3
Fysiikka	1	6
Kemia	1	4

Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet		
Filosofia	2	2
Psykologia	1	4
Historia	3	3
Yhteiskuntaoppi	3	1
Uskonto/elämäntutkimus	2	4
Terveystieto	1	2
Taito- ja taidemuotot	5	
Liikunta	2	3
Musiikki	1–2	2
Kuvataide	1 2	2
Opinto-ohjaus	2	
Tuomuspinnat		3
Pakolliset kurssit	47	51
Syventävät kurssit vähintään	10	
Kurssit yhteensä vähintään	75	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämää syventäviä ja soveltavia kursseja. Oppituntien lisäksi opinto-ohjauksessa opiskelijalle annetaan muuta ohjausta.

Saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle voidaan opettaa äidinkieltä ja kirjallisuutta suomi/ruotsi kaksikielisenä -oppimäärän mukaan.

Jos saamenkieliselle, romanikieliselle tai vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan hänen omaa äidinkieltään, opiskelijan äidinkielen ja kirjallisuuden ja muiden kielten pakollisten kurssien yhteismäärät sekä opiskelijalle pakollisten kurssien kokonaismäärä voivat olla 1 momentissa säädelyä pienemmät. Tässä tapauksessa toista kotimaista kieltä opiskellaan valinnaisena aineena.

Jos vieraskieliselle opiskelijalle opetetaan suomen tai ruotsin kieltä suomi/ruotsi kaksikielisenä -oppimäärän mukaan, äidinkielen ja kirjallisuuden sekä toisen kotimaisen kielen

tunnit saadaan jakaa mainittujen aineiden opetukseen siten kuin koulutuksen järjestäjä päättää.

Opiskelija voi opiskella useampaa kuin yhtä A-kieltä. Toisen kotimaisen kielen oppimäärä opiskellaan joko perusasteella alkavan B1-oppimäärän tai perusasteen vuosi- tai lukuvuokalla 1–6 alkavan A-oppimäärän mukaisesti. Jos toista kotimaista kieltä opiskellaan A-oppimäärän mukaisesti, on pakollisten kurssien määrä kuusi. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.

Koulutuksen järjestäjän tulee tarjota muita kieliä opiskelijalle valinnaisina opintoina vähintään kahdessa kielessä.

Opiskelijan tulee jakaa pakollisten liikunnan kurssien opiskelu useammalle lukuvuodelle.

942/2014

5

10 §

Atkuisille annettavan koulutuksen sisältö

Oppiaine tai aineryhmä	Pakolliset kurssit	Syventävät valtu- kunnalliset kurssit
Kieli- ja kommunikatio-opinnot		
Äidinkieli ja kirjallisuus	5	1
A-kieli	6	2
B-kieli	5	2
Muut kielet		6
Matematiikka		
Yhteinen opintokokonaisuus	1	
pitkä oppimäärä	9	3
lyhyt	5	2
Luonnontieteelliset opinnot	5	5
fysiikka	1–2	
kemia	1–2	
biologia	1–2	
maantiede	1 2	
Humanistis-yhteiskunnalliset ja katsomukselliset opinnot	6	7
uskonto/elämäkatsomustieto	1	
historia	2	
yhteiskuntaoppi	2	
filosofia	1	
psykologia		2
Teemaopinnot		1
Muut lukion tehtävään kuuluvat oppiaineet.		
Yhteensä vähintään	44	

Tuntijaon mukaisten pakollisten ja syventävien kurssien lisäksi voi olla koulutuksen järjestäjän päättämiä syventäviä kurseja sekä muita lukion tehtävään kuuluvia aineita ja aihekokonaisuuksia.

Toimintaopinnot ehoyllävät opetusta ja vahvistavat opiskelijoiden yksittäisiä oppiaineita laajempien kokonaisuusien hallintaa ja lisäävät oppiaineiden välistä yhteistyötä.

Opiskelijan tulee opiskella vähintään yhtä kieltä A-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti. Joko A-kielen tai B1-kielen tulee olla toinen kotimainen kieli. Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjes-

tää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.

Opiskelijalle tulee varata mahdollisuus opiskella valinnaisena aineena yhtä tai useampaa kieltä.

Rangaistuslaitoksessa järjestettävässä opetuksessa voidaan poiketa 1 momentista sen mukaan, kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

Oppiaineiden lisäksi opiskelijoille annetaan opintoihin liittyvää ohjausta. Ohjaukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Opiskelijan, joka on aloittanut lukio-opintonsa alle 18-vuotiaana, tulee opiskella 1 momentissa tarkoitettujen kurssien lisäksi vähin-

6

942/2014

ään yksi kurssi liikuntaa ja yksi kurssi terveystietoa sekä kaksi kurssia kuvataidetta tai musiikkia tai yksi kurssi kumpakaan viimeksi mainittua ainetta.

Mitä 9 §:n 3—5 momentissa säädetään, koskee myös aikuisille annettavan opetuksen tuntijakoa.

11 §

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävään lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako

Maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävään lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen tuntijako on seuraava:

Oppiaine ja aineryhmä	Pakolliset kurssit
Äidinkieli ja kirjallisuus	10
Muut kielet	3
Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot	2
Matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantiede	
Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus	2
Historia ja yhteiskuntaoppi	
Opinto-ohjaus	2
Valinnaiset opinnot	6

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine opetetaan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Muut kielet -aineryhmä jaetaan vieraiden kielen, toisen kolmannen kielen sekä mahdollisesti opiskelijan oman äidinkielen välillä.

Matemaattiset ja luonnontieteelliset opinnot -aineryhmä sisältää matematiikkaa, fysiikkaa, kemiaa, biologiaa ja maantietoa. Yhteiskuntatietous ja kulttuurintuntemus -aineryhmä sisältää historiaa ja yhteiskuntaoppia.

Valinnaisiin opintoihin voi sisällyä 9 ja 10 §:ssä säädettyjä kursseja tai muita koulutuksen järjestäjän tarjoamia opiskelijan lukiopintovalmiuksia edistäviä opintoja. Ne voivat olla myös perusopetuksen päättötodistuksen korottamiseen tarkoitettuja opintoja.

12 §

4 luku

Erityisen koulutusohjelman saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa koulutusta koskeva erityissäännös

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

15 §

Voimaantulo

Lukiolain 3 ja 4 §:n mukaisen erityisen koulutusohjelman saaneen koulutuksen järjestäjän antamassa opetuksessa voidaan poiketa asetukseen 3 tai 9 §:stä sen mukaan kuin koulutuksen järjestämistä koskevassa luvassa määrätään.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2014.

Tällä asetuksella kumotaan lukien tuntijakosta 14 päivänä marraskuuta 2002 annettu valtioneuvoston asetus (955/2002).

947/2014

7

14 §

Siirtymäsääntöksi 1

Tällä 13 §:n 2 momentissa mainitun sääntöksen mukaan laatittua opetussuunnitelmaa voidaan noudattaa, kunnes Opetushallitus säätää tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmien perusteista ja niiden mukaan laatittujen opetussuunnitelmien käyttöön

Tetsumissä 13 päivänä marraskuuta 2014

Opetus- ja viestintäministeri *Kristina Reunan*

vuotta. Opetushallituksen tulee hyväksyä opetussuunnitelman perusteet niin, että tämän asetuksen mukaiset opetussuunnitelmat voidaan käyttää viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Edityksen kuulutusvelvoite on toteutettu koostumuksen jäsenille 13 §:n 2 momentissa mainittujen sääntösten nojalla annetun määräyksen mukaisesti viimeistään 1 päivänä elokuuta 2016.

Hallituksen puolesta Jari E. Oksanen

LIITE 3 Uudenkaupungin lukion opetussuunnitelman kurssiselosteet**UUDENKAUPUNGIN LUKION
OPETUSSUUNNITELMAN
KURSSISELOSTEET**

Sisällys

1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS	82
1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus ó oppimäärä	82
1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä	94
2. Toinen kotimainen kieli.....	104
2.1 Ruotsi.....	104
2.1.1 Ruotsi, B1-oppimäärä.....	107
3. Vieraat kielet	109
3.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä	113
3.2 Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä	116
3.3 Vieraat kielet, B2-oppimäärä.....	119
3.4 Vieraat kielet, B3-oppimäärä.....	121
4. Matematiikka	124
4.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	125
4.2 Matematiikan pitkä oppimäärä	126
4.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä	137
5. Biologia	143
6. Maantiede	152
7. Fysiikka	159
8. Kemia	167
9. Filosofia	174
10. Psykologia	178
11. Historia	186
12. Yhteiskuntaoppi	196
13. Uskonto	203
13.1 Evankelis-luterilainen uskonto	203
14. Elämäkatsomustieto	210
15. Terveystieto	217
16. Liikunta	222

	81
17. Musiikki	227
18. Kuvataide	233
19. Opinto-ohjaus	242
20. Teemaopinnot	245
21. Lukiodiplomit	246
22. Taiteiden väliset kurssit	248
23. Muualla suoritettavia soveltavia kursseja	252

1. ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmistä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien erittelemine ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetuksessa tehdään yhteistyötä oppimäärien välillä ja muiden oppiaineiden kanssa.

1.1 Suomen kieli ja kirjallisuus ó oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön

identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojensa kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja o taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein

- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa.

Arviointi

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄI1)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietoaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstin monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstin moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI2)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa

- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhuvat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja sen hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

5. Teksti ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja eri lajisia tekstejä

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyyli- ja laajentamistoimintoja
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjänä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin ja kielenhuoltoon tyylin näkökulmasta
- suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI6)

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja sen keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa

- nykyteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoa
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI9)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista

- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

Syventävät kurssit

10. Kielenhuollon kertauskurssi (ÄI10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- varmentaa taitojaan oikeinkirjoituksessa ja yleiskielen käytössä
- hioo selkeää ja ilmaisuvoimaista asiatyyliään
- varmistuu erilaisten kielen sääntöjen soveltajana

Keskeiset sisällöt

- oikeinkirjoituksen ja välimerkkien käytön kertaus ja harjoittelu
- puhekielen ja kirjoitetun kielen rekisterien ero
- asiaproosaan sopivat kielen käytänteet
- kirjallisen tyylin ja sanonnan selkeys

Soveltavat kurssit

Soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä. Niiden suoritusjärjestys on vapaa.

11. Luova kirjoittaminen (ÄI11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- innostuu omaan luovaan ilmaisuun harjoittelemalla monipuolisesti eri kirjallisuuden lajien kirjoittamista
- saa syvyyttä lukemiseen ja kirjoittamiseen
- oppii arvioimaan omaa työtään
- saa elämyksiä ja itse tekemisen iloa kirjoittamisesta

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan runoihin, novelleihin, näytelmä- ja kuunnelmateksteihin sekä romaaneihin kirjoittajan näkökulmasta
- kirjoitetaan harjoitelmia ja hiotaan omaa ilmaisua
- tuotetaan omia lyhyitä kirjoitelmia ja arvioidaan niitä
- kerrataan kirjoittajan kannalta tärkeät kirjallisuuden peruskäsitteet
- kirjoitetaan sekä ohjatusti että vapaasti runoja, päiväkirjakatkelmia, novelleja ja näytelmä- ja sketsitekstejä

12. Elokvakurssi (ÄI12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu elokuvan kerrontamahdollisuuksiin
- saa tietoa elokuvan historiasta ja joistakin merkittävistä elokuvista
- harjaantuu keskustelemaan elokuvista analyttisesti

Keskeiset sisällöt

- elokuvan kerrontamahdollisuudet (käsikirjoitus, otokset, musiikki, tehokeinot)
- elokuvan historian pääpiirteet
- erilaisten elokuvien katsominen ja elokuvan genreihin tutustuminen
- yhden elokuvan monipuolinen ja perusteellinen analyysi
- elokuvista keskustelemisen ja kirjoittamisen harjoittelu

13. Kirjallisuusdiplomi (ÄI13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kirjallisuuden lukemista
- löytää lukemisen ilon
- tottuu lukemaan kirjallisuutta siten, että hänellä on valmius keskustella teoksesta

Keskeiset sisällöt

- 20 teoksen lukeminen erillisen kirjalistan mukaan
- kirjallisuuskeskustelu opettajan kanssa teosryhmittäin neljässä erässä

Opetusjärjestelyt

- Opiskelija valitsee teokset listasta ja lukee ne itsenäisesti.
- Keskusteluajankohta sovitaan erikseen opettajan kanssa.
- Kurssista annetaan erillinen diplomi, jossa luetellaan luetut teokset.

14. Mediakurssi (ÄI14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu median käyttämiin keinoihin
- harjaantuu kirjoittamaan julkaistavaksi tarkoitettuja tekstejä
- tottuu itsenäiseen työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

- toimittajan työhön ja lehden tekoon tutustuminen
- sosiaalisen median keinot ja tekstit
- haastattelujen tekeminen
- erilaisten lehtijuttujen kirjoittaminen

Opetusjärjestelyt

- Kurssi toteutetaan palkkeihin sitomattomana, erikseen ryhmän kanssa sovittavina ajankohtina.
- Kurssin hyväksyttävä suorittaminen edellyttää koko lukuvuoden mittaista sitoutumista kurssityöskentelyyn.

1.2 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema ja velvoitteet Suomen enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa.

Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Kursseilla toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-

opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää suomen kielen taitoaan sekä monipuolistaa teksti- ja vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy käyttämään niitä ajattelun, oppimisen, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä
- osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun vuorovaikutustilanteissa
- syventää monilukutaitoaan siten, että kykenee tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti eri tieteenalojen tekstejä sekä kehittää taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja alueen mukaan ja laajentaa tietojaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista ja työnjaosta
- vakiinnuttaa suomen kielen rakenteiden hallintaa ja tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verrattuna
- oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja arvioimaan edistymistään, haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja osaa hyödyntää siinä erilaisia tapoja ja välineitä
- syventää kauno- ja tietokirjallisuuden tuntemusta ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- nauttii kielestä, kirjallisuudesta ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta
- osaa pohtia monikielisyttään, ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen, ja hänen käsityksensä kielen merkityksestä oppimisessa syvenee.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden kurssit siinä määrin kuin niiden

tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten kurssien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (S21)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- oppii lukio-opinnoissa tarvittavan yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti sekä monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- oppii ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja
- vahvistaa suomen kielen perusrakenteiden hallintaa sekä oppii hahmottamaan tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina ja lähestymään niitä analyttisesti
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä
- harjaantuu käyttämään ja soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhaussa sekä ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen.

Keskeiset sisällöt

- lukion opiskelukulttuuri ja suomen kielen opiskelutekniikka sekä lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitoja puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit (kertovat, kuvaavat, ohjaavat ja pohtivat tekstit) sekä erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, kirjoitusprosessi ja lukustrategiat
- erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä kommunikointiin tarvittavaa sanastoa
- yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia, kielen rekisterit ja erilaiset kielimuodot, suomen kielen sananmuodostuskeinot
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- suomen kielen keskeisten rakenteiden kertaus
- virke, lause, sanaluokat, verbi, predikaatti, aikamuodot, tapaluokat

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (S22)

Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan ja lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- ymmärtää suomen kielen rakenteellisen luonteen sekä syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- ymmärtää äidinkielen ja kielitaidon merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineenä
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- vahvistaa käsitystään suomalaisuudesta
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan ja erityisesti puhe- ja vuorovaikutustaitojaan, kehittää tiedon- ja tieteenalojen kielten hallintaa sekä oppii laatimaan suunnitellun puhe-esityksen.

Keskeiset sisällöt

- kielen, vuorovaikutuksen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys
- eri tekstilajien hallinnan syventäminen

- lauseen rakenne (subjekti, predikaatti, objekti, kongruenssi) ja lausetyypit sekä erilaisten lauseiden tehtävät
- suomen kielen vertailu omaan äidinkieleen ja muihin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys
- suomen kielen ominaispiirteet, kielen vaihtelu ja kielen kuvallisuus
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa rektio, lauseiden ja kappaleiden sidosteisuus
- aineiston pohjalta kirjoittaminen ja kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- kuullun ymmärtämisen ja oman viestimisen harjoittelua
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelua

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (S23)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan eritellä ja tulkita fiktiivisiä ja digitaalisia tekstejä sekä kuvia ja liikkuvaa kuvaa
- oppii vertailemaan suomalaisia ja oman kulttuurin tekstejä
- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä
- ymmärtää kielikuvien, vertausten, monitulkintaisten ilmausten sekä idiomien merkityksen ja niiden kulttuurisidonnaisuuden
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- yleiskuva suomalaisesta kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista
- kaunokirjallisuuden lajit ja niiden ominaispiirteitä
- kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa

- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta suullisesti ja kirjallisesti, myös verkossa
- suomalaisen kirjallisuuden keskeinen teos
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen ja -ilmiöiden näkökulmasta
- viestien tulkitsemista ja tuottamista
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa pronominit, konjunktiot

4. Tekstit ja vaikuttaminen (S24)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erilaisia suullisia, kirjallisia ja multimodaalisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, syventää kriittistä lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja
- oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- osaa muodostaa ja ilmaista mielipiteitään perustellen
- syventää kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavat tekstit, argumentaatio ja retoriikka
- asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia, tiedon- ja tieteenalojen puhettavat ja näkökulmat, esimerkiksi virallinen ja epävirallinen viestintä, käsitteellinen ja konkreettinen kielenkäyttö ja lukion eri oppiaineiden kielenkäyttötapoja
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- argumentoinnin keinot ja retoriset keinot, huumori, vaikuttaminen arjen vuorovaikutussuhteissa
- kaunokirjallisuus ja media (myös sosiaalinen media) vaikuttajana
- perustelemisen harjoittelemista sekä suullisesti että kirjallisesti
- ryhmäkeskustelutehtäviä sekä muita kommunikointiharjoituksia
- sananvapaus, sensuuri, tekijänoikeudet

- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua, rektio

5. Teksti ja konteksti (S25)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden konteksteissa ja jatkumoissa ja suhteessa muihin teksteihin, muun muassa erityisalojen tekstit
- oppii erittelemään tekstien tyyli- ja muotoilipiirteitä
- pystyy itsenäiseen tekstin tuottamiseen prosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhe- ja viestintäkulttuurien näkökulmasta
- vakiinnuttaa tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

- tyylin aineksien vaikutus tekstiin
- abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön sekä yleiskielen ja puhekielen erot
- tietokirjallisuus, etenkin essee, verkkotekstit ja multimodaaliset tekstilajit
- eläytyvää kirjoittamista ja kirjoittamista kirjallisuuden pohjalta
- kielenhuoltoa erityisesti tyylin näkökulmasta
- suullinen esitys, esimerkiksi esitelmä, puheenvuoro, draama, paneeli, keskustelu
- kielitilanteiden vaihtelu ja puheen variaatio

6. Nykyculttuuri ja kertomukset (S26)

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykyculttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin ja vertailee suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- perehtyy nykykulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin tekstilajeihin
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- oppii soveltamaan tietoaan suomen kielen normeista omia tekstejä tuottaessaan
- oppii toimimaan sujuvasti, eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien ajankohtaiset lajit ja mediatekstit
- kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikot, tarinallistaminen)
- kielenhuollon kertausta, sanaston laajentamista ja vaikeita kielen rakenteita
- luetun ymmärtämistä, tekstien selittämistä, kirjoitelmia
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua
- suomalaista nykykirjallisuutta, kuten novelleja, lyhytproosaa, runoja, romaanikatkelmia sekä kokonaisteos

Valtakunnalliset syventävät kurssit**7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (S27)**

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutussuhteiden luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöstä
- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita

- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta ja arviointi
- suomen puhekielen erityispiirteitä ja kielioppia
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja käytänteet
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- erilaiset asiointitilanteet
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista ja kansainvälistä puhekulttuuria
- kielen lausetason perusrakenteet, peruslauseen jäsenet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit
- sananmuodostuskeinojen kertausta

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (S28)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaen erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun eri tavoin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen
- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin ja yhdessä kirjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen, viimeistely ja palautteen antaminen
- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa asia- ja asioimiskirjoittamista
- tekstin tuottamista erilaisista aineistoista ja luovaa kirjoittamista
- kirjoittamista materiaalin pohjalta sekä pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia, esimerkiksi tekstin kommentointia
- kielen rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- kielenhuollon kertaus: muun muassa sitaattivälimerkit, lähteiden lainaaminen
- suullinen tehtävä kurssin aiheista, esimerkiksi paneeli, keskustelu, alustus, puheenvuoro

9. Lukutaitojen syventäminen (S29)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä ja tekstilajeista
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista
- kehittää suomalaisen kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien sekä eri tiedon- ja tieteenalan tekstien lukemista
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- kielen käsitteet tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstianalyysi, tekstin rakenne, tekstilajit, intertekstuaalisuus
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- kirjailija- tai teosesittely
- käänkösharjoitus

2. Toinen kotimainen kieli

2.1 Ruotsi

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä sekä Suomessa että Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaidona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijälähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Ruotsin kielen opetuksen yhteiset tavoitteet

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- kehittyä ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyä tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliohjelmaansa tulevaisuuden tarpeita varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia	Taito tulkita	Taito
	vuorovaikutuksessa	tekstejä	tuottaa
			tekstejä
A-oppimäärä	B2.1	B2.1	B1.2
B1-oppimäärä	B1.1	B1.1	B1.1
B3-oppimäärä	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomainen oppimäärä	B2.2	B2.2	B2.2

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä.

Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 40-100. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 40-100. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa ruotsin kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kursseja luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	Äidinkielen-		A- oppimäärä		B1- oppimäärä
	omaisen				
	oppimäärä				
Kurssi	1		1		1
Kurssi	2		2		2
Kurssi	3		3		3
Kurssi	4		4		4
Kurssi	5		5		
Kurssi	6		6		5
Kurssi	7		7		7
Kurssi	8		8		6

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta.

Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

2.1.1 Ruotsi, B1-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 162 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 465 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. Minun ruotsini (RUB11)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB12)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla

mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri ja mediat (RUB13)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB14)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB15)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB16)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

7. Kestävä elämäntapa (RUB17)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

Soveltavat kurssit

8. Ylioppilaskirjoitukseen valmistava kurssi (RUB18)

Kerrataan lukion oppimäärän keskeisiä sisältöjä monipuolisten harjoitusten avulla. Vahvistetaan suullisen ja kirjallisen viestinnän taitoja.

9. Lukioon valmentava kurssi (RUB19) tai 0-kurssi

Kurssilla kerrataan ruotsin kielen keskeisiä rakenteita ja perussanastoa.

3. Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitelmään, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa

valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaidona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijälähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Vieraiden kielten opetuksen yhteiset tavoitteet

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kielenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B1	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet B1	B1.1	B1.1	B1.1
Englanti B2	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.2	A2.2
Englanti B3	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet		A2.1 (puhuttu teksti)	
B3	A2.1	A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet B3	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Vieraissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvien osien Eurooppalaiseen viitekehukseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4-10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin

käyttäen asteikkoa 4610. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssija luetaan hyväksi latinan kieltä lukuun ottamatta seuraavasti:

Kurssit	A- oppimäärä		B1- oppimäärä		B2- oppimäärä		B3- oppimäärä
Kurssi	1		1		1		3
Kurssi	2		2		3		5
Kurssi	3		3		4		6
Kurssi	4		4		2		4
Kurssi	6		5		5		7
Kurssi	7		7		6		8
Kurssi	8		6				

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kurseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kurseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Kurssit

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2. Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

KX = muu kieli

3.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyä englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 162 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 466 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta

voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (ENA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (ENA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää englannin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen englanninkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (ENA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

Syventävät kurssit

9. Yo-tutkintoon valmentava kurssi (ENA9)

Harjoitellaan kaikkia kielitaidon osa-alueita yo-tutkinnon kulloinkin asettamien tavoitteiden mukaisesti. Harjoitellaan kuullunymmärtämisen taitoa ja kehitetään kirjallisen tuottamisen sekä vaikeimpien tekstien ymmärtämisen taitoa. Varmennetaan myös kieliopin rakenteiden hyvä hallinta.

Soveltavat kurssit

10. Kirjallisen viestinnän kurssi (ENA10)

Kurssilla kehitetään kirjallisen viestinnän vaatimuksia ja harjoitellaan kirjoitustaitoa niin yo-tutkinnon kuin arkielämän vaatimukset huomioiden. Kurssilla tehdään myös luovan kirjoittamisen harjoituksia. Kirjallista tuottamista harjoitellaan erilaisten tehtävien ja monipuolisten materiaalien avulla.

3.2 Vieraat kielet, saksa, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 162 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien

edellyttämään kieleen. Kurseilla 466 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kurseilla. Kurseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. Kieli ja maailmani

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiötä

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan

yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkintamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

Soveltavat kurssit

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi

Kerrataan lukion oppimäärän keskeisiä sisältöjä ja vahvistetaan osaamista kielitaidon eri osa-alueilla.

3.3 Vieraat kielet, B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia.

Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla

tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmioihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

3.4 Vieraat kielet, B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmioihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

Soveltavat kurssit

9. Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi

Kerrataan lukion oppimäärän keskeisiä sisältöjä monipuolisten harjoitusten avulla. Vahvistetaan suullisen ja kirjallisen viestinnän taitoja.

4. Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, yrittäjyydessä, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtyä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta. Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkistä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA2 MAB2, MAA3 MAB3, MAA6 MAB7 ja MAA8 MAB4 ja MAA10 MAB5. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän paikallisia syventäviä tai paikallisia soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset kurssit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän paikallisiksi syventäviksi tai paikallisiksi soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

4.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuihin ja kiehtovaan olemukseen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matematiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

Pakollinen kurssi

1. Luvut ja lukujonot (MAA1 = MAB1) MAY 1

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta

- kerta ja täydentää lukualueet, kerta peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- vahvistaa ymmärrystä funktion käsitteestä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonon tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- reaalityluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono
- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

4.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omaan matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa

- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksomia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- osaa ratkaista korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja muotoa $(a+b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat
- 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- 2. asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomiyhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Vektorit (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen
- osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet

- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

5. Analyyttinen geometria (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

6. Derivaatta (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat

- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

7. Trigonometriset funktiot (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$

• osaa trigonometristen funktioiden yhteydet	$\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
--	---

- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometristen funktioiden tutkimisessa ja trigonometristen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometristen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometristen funktioiden derivaatat

8. Juuri- ja logaritmifunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa potenssienlaskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

9. Integraalilaskenta (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin
- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Valtakunnalliset syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää algoritmista ajatteluaan
- osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

Uudenkaupungin lukion kurssit

syventävät

14. Pitkän matematiikan kertaus (MAA14)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaan pitkän matematiikan pakollisten kurssien sisällöt ja muodostaa kokonaiskuvan lukiomatematiikasta
- on valmistautunut ylioppilaskirjoitusten matematiikan kokeeseen
- saa valmiudet menestymiseen jatko-opiskelupaikkojen pääsykokeissa.

Keskeiset sisällöt

- vanhoja matematiikan ylioppilaskirjoitusten tehtäviä
- vanhoja pääsykoetehtäviä eri aloilta

15. Täydennyskurssi (MAA15)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- täydentää ja syventää osaamistaan lukujonoista, polynomeista, geometriasta ja vektorilaskennasta
- vahvistaa teknisten apuvälineiden käyttötaitoaan.

Keskeiset sisällöt

- tehtäviä ja sovelluksia lukujonoista, polynomeista, geometriasta ja vektorilaskennasta
- laskinohjelmistot

16. Talousmatematiikka (MAA16)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

soveltava

17. Johdanto lukiomatematiikkaan (MAY0) (½ kurssia,)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että

- opiskelija palauttaa mieleen ja syventää peruskoulussa opiskeltuja asioita
- matematiikan opiskelu lukiossa käynnistyy mahdollisimman tehokkaasti.

Keskeiset sisällöt

- peruslaskutoimitukset
- murtoluvut
- potenssi
- juuret
- prosentti
- sanalliset tehtävät

4.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä

- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

4. Matemaattisia malleja (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta
- tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet

- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Talousmatematiikka (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Matemaattinen analyysi (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla
- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon

- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan
- osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

syventävä

9. Lyhyen matematiikan kertaus (MAB9) (syventävä)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää matematiikan taitojaan
- hyödyntää matemaattista osaamistaan rohkeasti ja monipuolisesti erilaisissa tilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- matematiikan eri osa-alueiden tehtäviä
- matemaattisen tiedon analysointi ja esittäminen
- tekniset apuvälineet

soveltava

10. Johdanto lukiomatematiikkaan (MAY0) (½ kurssia,)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että

- opiskelija palauttaa mieleen ja syventää peruskoulussa opiskeltuja asioita
- matematiikan opiskelu lukiossa käynnistyy mahdollisimman tehokkaasti.

Keskeiset sisällöt

- peruslaskutoimitukset
- murtoluvut

- potenssi
- juuret
- prosentti
- sanalliset tehtävät

5. Biologia

Biologian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus lisää ymmärrystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Biologian opetuksen tarkoituksena on lisäksi herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä ja luonnonvarojen säästävän kiertotalouden merkityksestä.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Opetuksen tuella opiskelija myös ymmärtää evoluution merkityksen eliökunnan kehittämisessä.

Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia, kuten geeniteknologiaa, hyödynnetään monin tavoin maataloudessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opetus myös ohjaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologista tietoa voidaan hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa tehdään yhteistyötä erityisesti terveystiedon, mutta myös muiden oppiaineiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiala koskevien uutisten seuraamiseen
- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa

- ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratoriossa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä laatimalla yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Pakolliset kurssit

1. Elämä ja evoluutio (BI1)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan

osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologisen tiedon esittäminen mallien avulla

Solu elämän perusyksikkönä

- elämän syntyvaiheet
- solujen rakenne ja energiatalous
- DNA ja geenien ilmeneminen

Eliön elinkaari

- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu
- kasvu, kehittyminen ja kuolema

Evoluutio

- luonnonvalinta ja sopeutuminen
- lajien syntyminen ja häviäminen
- eliökunnan sukupuu

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti

2. Ekologia ja ympäristö (BI2)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologisiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle
- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä
- tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestävän elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämisprojektin.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset
- ekosysteemien rakenne ja palautuvuus
- aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä
- luonnon monimuotoisuus
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- ilmastomuutoksen ekologiset vaikutukset
- luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat

- aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat
 - paikalliset ympäristöongelmat
- Kohti kestävää tulevaisuutta
- ekosysteemipalveluiden merkitys
 - ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys
 - toiminta kestävä elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä
 - Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämisprojekti

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Solu ja perinnöllisyys (BI3)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä
- syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin
- tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita
- arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

- miten soluja tutkitaan
- solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö

Eliöt rakentuvat soluista

- biomolekyylit
- tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta
- DNA:n ja RNA:n rakenne
- proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle
- mutaatiot ja mutageenit

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla

4. Ihmisen biologia (BI4)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia
- osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan
- ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

- ravintoaineet ja ruoansulatus
- verenkiertoelimistö
- hengityselimistö ja hengityksen säätely

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- hermosto ja aistit
- umpirauhaset ja hormonit
- lämmönsäätely
- kemiallinen tasapaino
- elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- perimän ja ympäristön merkitys
- Ihmiselimestön toimintaa mittaava tutkimus

5. Biologian sovellukset (BI5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestäväen kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestäväää tulevaisuutta
- ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Geenitekologian sovellukset ja merkitys

- geenitekniikan menetelmät
- genomitieto
- mikrobit geenitekologiassa
- Kasvi- ja eläinjalostus

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit**Soveltavat kurssit****Soveltavan biologian kurssi (BI6)**

Kurssilla laajennetaan tietämystä biologisista ilmiöistä sekä opitaan tutkimaan niitä kokeellisesti. Kurssin teemana voi olla esimerkiksi meribiologia.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- kiinnostuu biologisista ilmiöistä tai ympäristön tilaan liittyvistä asioista
- harjaantuu havainnoimaan asioita luonnontieteen näkökulmasta
- laajentaa tietämystään biologian kenttään kuuluvista asioista
- oppii luonnontieteellisen tutkimuksen menetelmiä

Keskeiset sisällöt

- Valitaan biologian aihe-alue johon tutustutaan kokeellisesti, esimerkiksi meribiologia

- Perehdytään aihealueen erityispiirteisiin ja tutkimusmenetelmiin, Kurssilla voidaan tutustua esimerkiksi Itämeren ominaisuuksiin ja meren tarjoamiin mahdollisuuksiin sekä opitaan arvioimaan meren tilaa. Tutkimuskohteena voivat olla esimerkiksi pohjaeläimet, linnusto, kalasto, kasvisto, geologiset piirteet jne.
- Kurssilla tehdään mahdollisuuksien mukaan tutkimuksia sekä maastossa että laboratorioissa. Mahdollisuuksien mukaan tehdään myös vierailuja sekä hyödynnetään erilaisia asiantuntijoita.

Kertauskurssi (BI7)

Kurssilla kerrataan keskeiset lukion biologiaan liittyvät asiat. Tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa eri kursseilla esiintulleista asioista niin, että opiskelija ymmärtää biologiset ilmiöt mahdollisimman kokonaisvaltaisesti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa mahdollisuuden kerrata biologian kurssien keskeiset sisällöt
- ymmärtää biologian ilmiöitä mahdollisimman monipuolisesti
- saa tiedon biologian ylioppilaskirjoitusten erityispiirteistä

Keskeiset sisällöt

- Biologian ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen ja kirjoitusten käytänteet
- Biologian ylioppilaskirjoitusten rakenne ja tehtävätyypit
- Keskeiset asiat lukion biologian eri kursseilta aihekokonaisuuksina

Kasvikurssi (BI8)

Kurssilla opiskelija tutustuu suomalaisiin ekosysteemeihin ja laajentaa lajintuntemustaan kasvien osalta keräämällä tai valokuvaamalla 50 luonnonkasvia. Opiskelija laatii keräämistään tai valokuvaamistaan kasveista kasvion.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu suomalaisesta luonnosta
- oppii lajien määrittämisen perusmenetelmiä
- laajentaa lajintuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- 50 luonnonkasvin kerääminen tai valokuvaaminen
- keräämisen / kuvaamisen yhteydessä lajien määrittäminen ja varustaminen perustiedoin
- kasvion laatiminen itse kerätyn aineiston pohjalta (mieluummin sähköisenä, apuna voi käyttää esim. Paikkatietoikkunaa)

Kurssi suoritetaan itsenäisesti

6. Maantiede

Maantieteen opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja antaa hänelle valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössä, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttavana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua ekososiaalisesti sivistyneeksi kansalaiseksi.

Nuorten elämaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Tutkiva lähestymistapa auttaa opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä, paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnaissa ja visuaalisessa esittämisessä. Geomedialla tarkoitetaan karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden, kirjallisten lähteiden, median, suullisten esitysten sekä muiden maantieteellisten tiedonhankinta- ja esitystapojen monipuolista käyttöä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentamista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia. Opetuksessa hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia opiskelu ympäristöjä sekä verkko ympäristöjä.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomeediaa tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa
- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävästä kehitystä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomeediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen

tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Pakollinen kurssi

1. Maailma muutoksessa (GE1)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittyneisyyden näkökulmasta
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestävä kehityksen mukaisesti
- osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- maantieteelliset tutkimustaidot ja geomedia
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautuminen

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautuminen ja sopeutuminen

- ilmastonmuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet

Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset

- inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Sininen planeetta (GE2)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla

- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys

- ilmakehän rakenne ja tuulet
- sateet
- meriveden liikkeet
- sää ja sen ennustaminen
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- arvokkaat luonnonmaisemat

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

3. Yhteinen maailma (GE3)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen

- osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin
- tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia
- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla
- ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen peruskäsitteet
- geomedia ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusmenetelmät
- miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Alkutuotanto ja ympäristö

- kestävä maa-, kala- ja metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys
 - Ihmistoiminnan alueellinen rakenne
 - maankäyttö, keskukset ja periferiat
 - kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla
- Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

4. Geomedia ó tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomedialla maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- tuntee maailmanlaajuisia kehitystrendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- osaa käyttää geomedialla maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän kehityksen edistämässä

Geomedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävän kehityksen sitoumukset

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomedialla hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalien tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomedialla hyväksi käyttäen

Uudenkaupungin lukion soveltavat kurssit

Kertauskurssi (GE5)

Kurssilla kerrataan keskeiset lukion maantieteeseen liittyvät asiat. Tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa eri kursseilla esiintulleista asioista niin, että opiskelija ymmärtää maantieteelliset ilmiöt mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kurssin aikana pyritään myös vahvistamaan opiskelijan kykyä tulkita karttoja, diagrammeja ja muita geomedian esityksiä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa mahdollisuuden kerrata lukion maantieteen kurssien keskeiset sisällöt
- ymmärtää maantieteen ilmiöitä mahdollisimman monipuolisesti
- saa varmuutta geomedian tulkitsijana ja tuottajana (esim. diagrammit ja kartat)
- saa tiedon maantieteen ylioppilaskirjoitusten erityispiirteistä

Keskeiset sisällöt

- Maantiedon ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen ja kirjoitusten käytänteet
- Maantieteen ylioppilaskirjoitusten rakenne ja tehtävätyypit
- Keskeiset asiat lukion maantieteen eri kursseilta
- Karttojen, diagrammien ynnä muiden mediassa esiintyvien esitysten tulkintaa ja tuottamista.

7. Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiikkaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti fysiikan

teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsenettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan
- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista
- osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuihin ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopin ja lämmön siirtymissuunta
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

3. Sähkö (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- harjaantuu matemaattisissa mallintamisissa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

4. Voima ja liike (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymislaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymislaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmiönä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

6. Sähkömagnetismi (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa

- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen

7. Aine ja säteily (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

8. Fysiikan kokonaiskuva (FY8) (syventävä)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu sähkömagneettiseen aaltoliikkeeseen
- syventää osaamistaan erityisesti kokeellisten aineistojen analysoinnissa mekaniikassa, lämpöopissa ja sähköopissa
- oppii käyttämään sähköisiä välineitä tehokkaasti ja nopeasti fysiikan ongelmien ratkaisemisessa ja tulosten esittämisessä.

Keskeiset sisällöt

- aaltoliikkeen lainalaisuudet sähkömagneettisessa aaltoliikkeessä
- voimakuviot ja liikeyhtälöt etenemis- ja pyörimisliikkeissä
- energian säilyminen
- tasavirtapiirit
- sähkö- ja magneettikentän mallintaminen.

9. Fysiikan työkurssi (FY9) (soveltava)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään fysikaalisia mittauksia erilaisia mittalaitteita käyttäen
- kykenee suunnittelemaan yksinkertaisia koejärjestelyjä
- oppii fysikaalisen raportin kirjoittamisen periaatteita.

Keskeiset sisällöt

- sähköisten mittalaitteiden käyttäminen
- tiedon analysointi
- tutkimussuunnitelman ja -raportin kirjoittaminen.

10. Fysiikan kertaus (FY10) (syventävä)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää fysiikan taitojaan monipuolisesti ja rohkeasti erilaisten fysikaalisten ongelmien parissa
- syventää osaamistaan fysikaalisen ratkaisun esittäjänä

Keskeiset sisällöt

- tehtävät eri fysiikan osa-alueilta
- tiedon muokkaaminen ja analysointi

8. Kemia

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan kemiaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä

kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

- Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija
- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

1. Kemiaa kaikkialla (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen erilaisia kemian ilmiöitä sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia
- aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla
- avaruusrakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus
- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki

- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

4. Materiaalit ja teknologia (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari
- atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä
- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu
- yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästatasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset
- homogeenisen ja happo-emästatasapainon laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

Uudenkaupungin lukion kurssit

Soveltavat kurssit

6. Kemian työkurssi (KE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii yhdistämään teorian ja kokeellisen työskentelyn
- osaa arvioida kokeellisesti hankitun tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- kiinnittää huomiota työturvallisuuteen

Keskeiset sisällöt

- tutustutaan erilaisiin kemian työ- ja tutkimusmenetelmiin
- tehdään johtopäätöksiä kokeellisten mittausten perusteella
- hyödynnetään erilaisia mittausohjelmistoja

- kurssiin voi liittyä myös vierailuja yrityksiin tai korkeakouluasteen laboratorioihin

7. Ympäristö- ja ravintokemia (KE7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on laajentaa opiskelijan tietoja

- ympäristön ja ravinnon kemiasta
- molekyyli gastronomiasta
- käyttö- ja jäteveden puhdistuksesta

Keskeiset sisällöt

- perehdytään biokemian keskeisiin tutkimuskohteisiin, kuten vesi, hiilihydraatit, rasvat ja proteiinit
- tutustutaan molekyyli gastronomiaan käytännön töiden kautta
- kurssiin voi liittyä myös vierailuja yrityksiin tai korkeakouluasteen laboratorioihin

8. Kemian kertauskurssi (KE8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa, syventää ja täydentää aikaisemmilla kursseilla opittuja asioita
- oppii yhdistelemään eri osa-alueiden sisältöjä suuremmiksi kokonaisuuksiksi
- saa paremmat valmiudet korkeakoulujen pääsykokeisiin sekä sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin

Keskeiset sisällöt

- lukion kemian koko oppimäärä
- valmistautuminen sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin

9. Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofiasa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perusteluja järkipäisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiassa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Pakolliset kurssit

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittelu suullisesti ja kirjallisesti

- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

2. Etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin
- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa perustella moraalin velvoittavuuden ja soveltaa moraaliin filosofisia käsite-erotteluja ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalin luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yhteiskuntafilosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkemyskysymyksiin yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perustelemiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perustelemista ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi
- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen ó sodat, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävä tulevaisuuden rakentaminen

4. Tieto, tiede ja todellisuus (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofisia kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta

10. Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva

ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaaliin, kulttuuriin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aiheisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aiheisällöt kytetään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle opiskelijaa.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämään, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn
- osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.

Pakollinen kurssi

1. Psykkinen toiminta ja oppiminen (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä

Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelumenetelmät
- motivaatio ja oppiminen

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Kehittyvä ihminen (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen
- osaa arvioida kehityspsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kehityksen tutkiminen

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys
- psykososiaalinen kehitys
- minuuden ja minäkäsityksen kehitys

Nuoruusiän psyykkinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys

- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti
- sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänsä aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä

3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot
- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta
- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta
- jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

4. Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti
- osaa kuvata, miten emootiot syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta
- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja
- osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja
- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syventyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykkyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely
- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen
- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa
- kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

Uudenkaupungin lukion kurssit

syventävät

6. Psykologiaa elämää varten (PS6)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa vuorovaikutus-, vaikuttamis- ja esiintymisvalmiuksia oman persoonallisuutensa kannalta myönteisellä ja turvallisella tavalla

- saa työkaluja työ- ja yksityiselämän ihmissuhteiden solmimiseen ja rakentavaan hoitamiseen
- kehittää muuttuvassa työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia joustavia taitoja
- vahvistaa tiimityötaitojaan sekä sosiaalisia taitojaan

Keskeiset sisällöt:

- ihmissuhteiden ja parisuhteen psykologia ja näihin liittyvät yleiset vuorovaikutustaidot
- erilaisten persoonallisuuksien kanssa toimiminen
- tunteiden ja motivaation hallinta
- esiintymisen ja ensivaikutelman antamisen taidot, esimerkiksi työnhaku tai haastattelutilanteissa selviäminen
- Kiinnostuksen mukaan valitut alueet seuraavista:
 - markkinoinnin, mainonnan ja myynnin psykologia
 - sosiaalisen median psykologia
 - yrittäjän psykologiset taidot
 - kasvattajan ja kouluttajan psykologiset taidot
 - johtamisen ja vaikuttamisen psykologia
 - kriittinen ajattelu
 - muutoksien ja stressin sieto ja hallinta
 - elämässä hyödylliset ja haitalliset ajattelumallit (mindset)
 - itsetuntemus, itsemyötätunto ja vastuullinen aikuisuus

7. Psykologinen ajattelu ja tutkimus ó valmistaudun kirjoituksiin (PS7)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää psykologiatieteeseen liittyviä korkeampia kognitiivisia taitoja kuten arviointia, soveltamista ja uuden kehittämistä
- valmistautuu psykologian ylioppilaskirjoituksiin
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa psykologisessa tutkimuksessa ja tiedon esittelyssä ja osaa käyttää riittävästi tietokonetta selvittääkseen sähköisistä kirjoituksista
- hallitsee psykologian keskeisiä ajattelukulmia ja kysymyksenasetteluja
- tuntee sekä klassikotutkimuksia että nykytutkimusta
- osaa suunnitella itse toimivan, realistisen ja kiinnostavan tutkimusasetelman
- osaa arvioida tutkimuksia ja niiden uutisointia kriittisesti mutta realistisesti

- osaa asettaa itselleen realistisia tavoitteita ja työaikatauluja psykologista tietoa hyödyntäen

Keskeiset sisällöt:

- psykologisia vanhoja ja uusia tutkimuksia
- psykologinen ajattelu
- psykologia tieteenä
- aiempien kurssien materiaalin syventävä yksilöllinen kertaus
- tutkimusharjoitus ja tutkimuksen arvioinnin harjoittelu yksin tai ryhmässä
- hyvän vastauksen rakentaminen ja arvioiminen arviointimatriisia käyttäen

11. Historia

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäoleellisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos, jatkuvuus, syy- ja seuraussuhteet sekä historiallinen empatia.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohdista, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä.

Pakolliset kurssit

1. Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestäväää tulevaisuutta
- ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana
- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian tutkimus, tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin

- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana

Keskiajan talous ja yhteiskunta

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Maailmantalouden syntyminen

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille
- kolonialismi ja globaalin talouden ensiaskleet

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu

- muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa
- muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset
- 2000-luvun verkottuva maailma

2. Kansainväliset suhteet (HI2)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- historian käyttö politiikan välineenä

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- imperialismin, nationalismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntiin

- ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- toinen maailmansota seurauksineen

Jakautunut maailma

- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- kylmän sodan päättyminen ja sen seuraukset

Keskinäisriippuvuuksien maailma

- Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat

3. Itsenäisen Suomen historia (HI3)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia
- hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissään
- osaa eritellä suomalaisuuden ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- itsenäistyminen kansainvälisessä kontekstissa
- sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuripiiri

- kulttuurit ja elämäntavat
- tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty

Keskiajan kulttuuri

- keskiaikainen maailmankuva
- uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- reformaation merkitys
- itsevaltiuden ajan kulttuuri

Valistuksen aikakausi

- luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen

Aatteiden ja teollistumisen aika

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset

Monimuotoinen nykyaika

- massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen
- kulttuurin globalisoituminen
- sukupuoliroolien murros
- tieteen kehitys ja median kasvava merkitys

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennyttään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen

- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- tutkimusmenetelmät ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- sääty- ja maatalousyhteiskunta
- kehittyvä talous

Ruotsista Venäjän osaksi

- Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa

- ymmärtää tarkastelemansa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnessa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Latalalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit

Uudenkaupungin lukion kurssit

Soveltavat

7. Historian kertauskurssi (HI7)

Kurssin tarkoituksena on kerrata lukion historian oppimäärä ja valmentaa opiskelijoita ylioppilaskirjoituksia varten. Kurssilla kerrattavat aiheet valitaan yhdessä opiskelijoiden omat tarpeet huomioiden. Tällöin voidaan kerrata juuri ne alueet, jotka opiskelija itse kokee välttämättömäksi ja hyödylliseksi. Kurssilla myös täydennetään valtakunnallisten syventävien ja soveltavien kurssien sisältöjä.

Toinen pääpainopiste kurssilla on valmistautuminen ylioppilaskirjoituksiin. Opiskelijan kanssa tutustutaan vanhoihin ylioppilaskirjoitustehtäviin ja niiden ratkaisuihin. Tavoitteena on, että opiskelija saa monipuoliset valmiudet vastata sekä perinteisiin essee-kysymyksiin että dokumentti-, kartta-, kuva-, ja tilastotehtäviin. Erityistä

huomiota tullaan kiinnittämään sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin. Myös vastaustekniikkaan ja vastauksen jäsentelyyn kiinnitetään huomiota. Kurssin tarkoitus on omalla tavallaan toimia myös eräänlaisena itseluottamuksen kohotuskurssina, jonka aikana opiskelija oppii luottamaan omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa ylioppilaskirjoituksissa.

Tavoitteet

- lukion historian oppimäärän kertaaminen
- opiskelijan valmentaminen ylioppilaskirjoituksiin
- luoda opiskelijalle perusvalmiudet toimia sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa
- lisätä opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä

Keskeiset sisällöt

- lukion historian koko oppimäärä
- valmistautuminen sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin

8. Maailmanpolitiikka tänään (HI8)

Kurssilla käsitellään maailmanpolitiikan keskeisiä kysymyksiä. Käsiteltävät teemat poimitaan ajankohtaisista kansainvälisen politiikan tapahtumista, joiden taustoihin pureudutaan erilaisten töiden ja opetuksen kautta. Kurssi täydentää hyvin kansainvälisten suhteiden HI2 kurssia. Arvioinnin perusteena kurssilla toimivat opiskelijan kurssin aikana tekemät työt, joita voivat olla blogi, yksittäinen tutkielma, portfolio tietystä temasta, esitelmä tai muut kurssin alussa sovitut työvaihtoehdot.

Tavoitteet

- ajankohtaisiin maailmanpolitiikan tapahtumiin tutustuminen
- ajankohtaisen tiedon ja historiallisen tiedon yhdistäminen
- ymmärtää ajankohtaisten ilmiöiden historialliset taustat
- kansainvälisen politiikan toimintaperiaatteiden ymmärtäminen
- opiskelija oppii hallitsemaan kansainvälisen politiikan termistöä ja käsitteitä

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset kansainväliset tapahtumat, kriisit ja konfliktit
- maailmanpolitiikan ilmiöiden historialliset taustat

9. Eurooppalainen historia (HI9)

Kurssi toteutetaan noin viikon mittaisena matkana eurooppalaiseen historialliseen kohteeseen. Kurssin pääpaino on selkeästi historiassa, mutta yhteistyömahdollisuuksia myös muiden oppiaineiden kanssa kartoitetaan. Kurssin suorittaminen edellyttää myös blogin sekä tutkielman tekemistä kohteeseen ja sen historiaan liittyen. Opiskelijat vastaavat itse kurssin kustannuksista.

Tavoitteet

- tutustuttaa opiskelijat syvällisesti valittuun eurooppalaiseen historialliseen kohteeseen
- innostaa opiskelijoita tutustumaan eurooppalaiseen historiaan paikan päällä ja luokkahuoneen ulkopuolella
- vahvistaa eurooppalaista identiteettiä ja konkretisoida eurooppalaista kulttuuriperintöä

Keskeiset sisällöt

- vierailtavan eurooppalaisen kohteen historia ja kulttuuriperintö

12. Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä.

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsentyneesti sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota.

Pakolliset kurssit

1. Suomalainen yhteiskunta (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja valtiollisella tasolla
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat
- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- demokratia ja muut poliittiset järjestelmät
- Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä
- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- muuttuva mediakenttä

2. Taloustieto (YH2)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestäväen kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän rakenteita ja toimintaperiaatteita
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja
- osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen
- oman talouden hoito
- työnteke, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus
- rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys ja työvoimapula

Talouspolitiikka

- talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- talouspolitiikan keinot
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen talous ja Suomi

- globaalitalous
- Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys
- talouden tulevaisuudennäkymät

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena
- osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita
- osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuustympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

- arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus
- perusvapaudet ja kansalaisuus
- Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- Suomi osana eurojärjestelmää
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

- Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi
- globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus

Valtakunnallinen syventävä kurssi

4. Kansalaisen lakitieto (YH4)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- tuntee Suomen tuomioistuinlaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet
- osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus

Rikos- ja prosessioikeus

- rikostutkinta ja syyteharkinta
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Uudenkaupungin lukion soveltavat kurssit

5. Yhteiskuntaopin kertauskurssi (YH5)

Kurssin tarkoituksena on kerrata lukion yhteiskuntaopin oppimäärä ja valmentaa opiskelijoita ylioppilaskirjoituksia varten. Tavoitteena on, että opiskelija saa monipuoliset valmiudet vastata ylioppilaskirjoituksissa sekä perinteisiin essee-kysymyksiin että dokumentti-, kuva- ja tilastotehtäviin. Kurssilla myös täydennetään valtakunnallisten syventävien ja soveltavien kurssien sisältöjä. Erityistä huomiota tullaan kiinnittämään sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin.

Kurssin tarkoitus on omalla tavallaan toimia myös eräänlaisena itseluottamuksen kohotuskurssina, jonka aikana opiskelija oppii luottamaan omiin kykyihinsä ja mahdollisuuksiinsa ylioppilaskirjoituksissa.

Tavoitteet

- lukion yhteiskuntaopin oppimäärän kertaaminen
- opiskelijan valmentaminen ylioppilaskirjoituksiin
- luoda opiskelijalle perusvalmiudet toimia sähköisissä ylioppilaskirjoituksissa

- lisätä opiskelijan luottamusta omiin kykyihinsä

Keskeiset sisällöt

- lukion yhteiskuntaopin koko oppimäärä
- valmistautuminen sähköisiin ylioppilaskirjoituksiin

13. Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktiivisia työtapoja.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta

- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

13.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä ó kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

2. Maailmanlaajuinen kristinusko (UE2)*Tavoitteet*

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntauukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyys ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauten ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinuskko suomalaisessa kulttuuriperinnössä

6. Uskonnot ja media (UE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa

- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

Uudenkaupungin lukion kurssit

syventävä

7. Uskonnon kirjoittajan kurssi (UE7)

Tavoitteet:

Kurssin käytyään opiskelija

- on saanut valmiuksia osallistua ylioppilaskirjoituksiin riippumatta siitä, kuinka monta syventävää kurssia hän on opiskellut tätä ennen
- osaa arvioida kriittisesti uskuntoon liittyvää tutkimusta, uutisointia ja keskustelua
- ymmärtää uskonnollista kieltä, taidetta, arkkitehtuuria ja populaarikulttuuria ja tunnistaa keskeistä uskonnollista symboliikkaa
- tuntee Suomen ja maailman uskontoja ja uskonnollisuutta sekä uskonnottomuutta
- osaa lukea ja selittää uskontoihin liittyviä graafeja ja tilastotietoa

Keskeiset sisällöt:

- kulttuuri-, symboliikka- ja uskontotietouden opiskelu ja pelillinen kertaus
- uskonnollisen ajattelun luonne
- uskonnon ja uskonnottomuuden tutkimus
- media-analyysi
- lukion syventävien kurssien keskeisiä sisältöjä tiivistetyssä muodossa
- vastausharjoittelu ja muut kurssitehtävät
- hyvän vastauksen piirteet ja tutustuminen yo-tehtäviin

14. Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentamista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla reflektoimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa
- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja

vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämäkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämäkatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämäkatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia ó esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä ó sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein
- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa

- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista

2. Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (ET2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katsomuksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin
- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ihmisoikeusasiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskevissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämäntilanteiden keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus

- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilölliselle identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävänsä tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla

- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen moraalisisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suurennuslaseina ja toiminnan motivoijina

4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntavallisuudelle sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sanavapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistökuulttuurit
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntavallisuudelliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntavallisuuteen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökuulttuurit

- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdollisuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasismien sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

5. Katsomusten maailma (ET5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänskatsomukseensa
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittelemine ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet

- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonottomuus

6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käännteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämänkatsomuksensa rakentumiselle
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestäväen tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofioiden ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi
- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana

- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja -dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa

15. Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkyynä. Terveystieteen ja turvallisuuden liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveystieteen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta.

Terveystieteen sisältöön sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveystieteen osa-alueista ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveystieteen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmista
- ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä
- osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyä ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja

- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveystiedon ja sekä erilaisia terveystietokulttuureihin liittyviä ilmiöitä
- pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyvä näkemyksiään
- ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapoliittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveystietokäyttämiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveystietosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettisestä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveystietovalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveystietosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveystietokäyttämiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveystietosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveystietosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää arjen terveystietämistään, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin, mediaan ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveystietokulmasta
- tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta
- soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhuvinvointi
- omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitotaidot sekä hätäensiapu
- riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus
- kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit
- terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja

Valtakunnalliset syventävät kurssit**2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE2)**

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyteen osana kestävästä tulevaisuudesta tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn
- tunnistaa elämäntapaan ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja
- osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa
- osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielenterveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveystiedettä liittyviä ilmiöitä
- osaa perustella ja arvioida elämäntapaa, kulttuuriin ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa analysoida turvallisuuden ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset
- terveys ja elämäntapa, kuolema osana elämäntapaa
- ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
- seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät
- erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen
- työhyvinvointi ja ergonomia
- turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- media- ja kulttuuriympäristön ja terveystiedettä merkitys ja kriittinen tulkinta

3. Terveyttä tutkimassa (TE3)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämiseksi lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveyspalvelujen muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen
- osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pienimuotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia
- perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämässä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa
- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tunnistaa keskeisiä globaaleja terveyskysymyksiä ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämässä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveystiedon ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen
- terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat
- terveyserot ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveyserojen kaventaminen
- terveyden ja terveystietämisen tutkiminen
- keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet
- globaalit terveyskysymykset ja niihin vaikuttaminen

Uudenkaupungin lukion soveltavat kurssit

Kertauskurssi (TE4)

Kurssilla kerrataan keskeiset lukion terveystiedon kurssien sisällöt. Tarkoituksena on luoda opiskelijoille kokonaiskuva terveystiedon keskeisistä sisältöalueiden asioista.

Tavoitteet**Kurssin tavoitteena on**

- valmistaa opiskelijaa terveystiedon ainerealin ylioppilastutkintokokeeseen
- muodostaa opiskelijalle kokonaiskuva terveystiedon keskeisistä sisältöalueiden asioista
- antaa opiskelijalle tietoa terveystiedon ylioppilaskirjoitusten erityispiirteistä

Keskeiset sisällöt

- Käydään läpi terveystiedon ylioppilaskirjoituksiin valmistautuminen, kirjoitusten
- käytänteet sekä tehtävätyypit
- Kerrataan pakollisen kurssin ja valtakunnallisten syventävien kurssien sisältöjä

16. Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukyvystä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestäväää elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskelu ympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin. Opetus tukee opiskelijoiden toimintakykyä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävän liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

1. Energiaa liikunnasta (LI1)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun

pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistymisen myötä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

2. Aktiivinen elämäntapa (LI2)

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

3. Terveystä liikkuen (LI3)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

Kurssin sisältönä voi olla jokin yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit tai muu projektiluonteinen kokonaisuus.

5. Hyvinvointia liikkuen (LI5)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyuden ja kehollisen ilmaisuuden kokemuksia.

Uudenkaupungin lukion kurssit

Soveltavat

6. Seikkailuliikunta (LI6)

Kurssin sisältönä on yhdessä toteutettava projekti, esim. vaellus-, melonta- pyöräily tai hiihtoretki riippuen opiskelijaryhmän toiveista ja vuodenaikasta. Retken kohde sovitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Tavoitteet: Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Opiskelijat oppivat liikkumaan luonnossa aktiivisesti ja turvallisesti sekä arvostamaan kotikaupungin ja maakunnan tarjoamia luontoliikuntamahdollisuuksia. Kurssin aikana opiskelijat oppivat myös erätaitoja, vastuullista luonnossa liikkumista sekä hyödyntämään muista oppiaineista saamia tietoja. Kurssin aikana pyritään hyödyntämään kiipeilytaitoja mahdollisuuksien mukaan.

7. Palloilukurssi (LI7)

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat eri maali-, pallottelu-, poltto-, lyönti sekä tarkkuuspelit, joiden avulla kehitetään opiskelijan liikunnallisia perustaitoja, tietoja ja niiden soveltamista sekä päätöksentekoa eri peleissä. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Kurssilla hyödynnetään monipuolisesti vuodenaikojen ja opiskeluympäristön antamat mahdollisuudet.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksia pelien avulla, ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä edistämään yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä. Tavoitteena on myös vahvistaa opiskelijan koettua liikunnallista pätevyyttä uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistykseen myötä.

8. Vanhat tanssit (LI8)

Sisältö: Kurssin sisältönä ovat vanhat tanssit.

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoista painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Tavoitteena on myös, että opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

9. Golfkurssi (LI9)

Kurssin keskeisenä sisältönä on syventyä erityisesti golfissa tarvittaviin liikunnallisiin perustaitoihin ja ó tietoihin. Opiskelijoiden oppimistavoitteita pyritään tukemaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen. Kurssilla hyödynnetään opiskeluympäristön antamat mahdollisuudet.

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä. Opiskelija oppii hyödyntämään ja soveltamaan liikunnallisia perustaitoja sekä kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä. Työtavoissa painottuvat opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

Urheilu ja valmennus (UV1)

Kurssin keskeisenä sisältönä on edistää ensisijaisesti kilpaurheilua harrastavien opiskelijoiden mahdollisuutta ohjattuun, säännölliseen harjoitteluun ja valmentautumiseen koulutuksen yhteydessä. Kurssilla toteutetaan yksilökohtaista lajiharjoittelua sekä ryhmäkohtaista fyysistä harjoittelua. Lajikohtaisten ohjelmien toteuttaminen sovitaan yhdessä urheilijoiden ja heidän valmentajiensa kanssa. Kurssilla hyödynnetään opiskeluympäristön antamat mahdollisuudet.

Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijaa harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus), liikunnallista pätevyyttä ja yhteisöllisyyttä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja

yhteisestä toiminnasta ja ottaa toiset huomioon. Työtavoissa painottuvat opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta.

17. Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Olennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä
- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa

Oppimaan oppiminen

- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija

ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnesäveltämyksiin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien

ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

Uudenkaupungin lukion kurssit

syventävät

Musiikkiprojekti (MU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Opiskelija syventää taitoaan kuunnella soivaa lopputulosta musisoidessaan sekä osaa toimia ryhmän rakentavana jäsenenä muut ryhmäläiset sekä heidän taitonsa ja mielipiteensä huomioiden.

Keskeistä kurssin sisällöstä

Kurssilla toteutettavat kappaleet ja niiden suunnittelu toteutetaan yhdessä opiskelijoiden kanssa siten, että opettajan rooli on lähinnä neuvova ja karikoiden yli luotsaava. Kurssilla valmistetut kappaleet esitetään jossakin julkisessa tilaisuudessa, esim. joulukonsertti, konsertti muiden musiikin ryhmien kanssa tai erilaiset koulun juhlat. Kurssia voi käyttää osana musiikin lukiodiplomia.

soveltavat

6. Kuorolaulu 1 (MU6)

Nuorisokuoro Cantando

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on vahvistaa oikeaa äänenkäyttö- ja hengitystekniikkaa sekä oppia ja vahvistaa esiintymiskokemusta. Opiskelija kehittää taitoaan kuunnella muita ja oppii sovittamaan itsensä yhdeksi ryhmän jäseneksi laulaessaan.

Keskeistä kurssin sisällöstä

Kurssilla tutustutaan oikeaan hengitystekniikkaan sekä oman äänen terveeseen ja luontevaan käyttöön. Kuorossa harjoitellaan 2 ó 4 -äänisiä erityyisiä lauluja. Kurssilla valmistetaan lauluohjelmistoa sekä koulun tilaisuuksiin että muihin julkisiin esiintymisiin. Kurssia voi käyttää osana musiikin lukiodiplomia.

7. Kuorolaulu 2 (Mu7)**Nuorisokuoro Canntando****Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan oman äänenkäytön hallintaa sekä siirtää vähitellen vaikeampiin suoritustasoihin kuorolaulussa.

Keskeistä kurssin sisällöstä

Kurssilla syvennetään jo aikaisemmin opittua oikeaa hengitystekniikkaa sekä oman äänen tervettä käyttöä. Kuorossa harjoitellaan 2 ó 4 -äänisiä erityyisiä lauluja. Kurssilla valmistetaan ohjelmistoa sekä koulun tilaisuuksiin että muihin julkisiin esiintymisiin. Kurssia voi käyttää osana musiikin lukiodiplomia.

8. Musiikin kuuntelun kurssi (MU8)**Tavoitteet**

Kurssin tavoitteena on herättää opiskelijassa tietoinen musiikin kuuntelija, joka osaa arvostaa ja arvioida kuuntelemaansa musiikkia musiikin genrestä riippumatta. Opiskelija osaa keskustella kuulemastaan musiikista käyttäen myös musiikkitermejä. Opiskelija löytää ja tunnistaa musiikista erilaiset tunnetilat ja osaa käyttää niitä oman

hyvinvointinsa edistäjänä. Opiskelija oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa.

Keskeistä kurssin sisällöstä

Kurssilla pohditaan intensiivisesti mm. seuraavanlaisia kysymyksiä:

- Minkälaista musiikkia kuuntelen ja miksi?
- Vaikuttaako musiikki mielialaani?
- Mitä kuuntelen musiikissa?
- Miten kuuntelen musiikkia?
- Mikä on musiikin kuuntelun merkitys?

Pohdinnan lisäksi kurssilla tutustutaan musiikkiterapiaan sekä kuunnellaan monipuolisesti musiikkia tähtäimessä kriittinen musiikin kuluttaja. Kurssilla tutustutaan myös mainos- ja elokuvamusiikkiin. Apukeinoina kuuntelua avaamaan käytetään sanoja, tekstejä, värejä ja liikettä. Kurssi sisältää myös pienimuotoisia kirjallisia tehtäviä liittyen musiikin kuunteluun.

9. Bändisoitto (MU9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan yhteismusisointitaitoja, muiden kuuntelua ja heidän musiikillisten ajatustensa arvostamista sekä vahvistaa opiskelijan omaa henkilökohtaista muusikkoutta.

Keskeistä kurssin sisällöstä

Kurssin pääpaino on yhteissoitossa, mutta myös henkilökohtaiseen soitonohjaukseen kiinnitetään huomiota. Kurssin aikana tutustutaan oikeassa keikkaelämässä tärkeisiin roudaukseen, laitteiston kytkemiseen ja tuntemiseen. Kurssilla valmistetaan ohjelmistoa erilaisiin tapahtumiin ja konsertteihin.

Kansalaisopiston kurssi, opiskelijat maksavat kurssimaksun.

11. KuMu (MU11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa ja mediassa. Opiskelija perehtyy musiikin osuuteen esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä ja Internetissä sekä tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen. Sisältöjen tarkastelussa ja työskentelytavoissa painottuu monipuolisuus. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa tai itse tuotettua materiaalia.

Keskeistä kurssin sisällöstä

Kuvataiteen ja musiikin yhteinen kurssi, jolla tehdään pienimuotoisia teoksia ottaen huomioon opiskelijoiden kiinnostuksen kohteet. Kurssilla voi esimerkiksi suunnitella ja toteuttaa toimivan soittimen ja sillä musiikkia, ideoida lavastuksia musikaalien kohtauksiin tai tehdä, kuvata ja editoida musiikkivideon. Opiskelija voi halutessaan toteuttaa laajemman monitaiteellisen kokonaisteoksen, jossa voi käyttää eri taiteenalojen ilmaisukeinoja (tekstiä, liikettä, ääntä, valoa...). Kurssiin sisältyy musikaali- tai muu teatterimatka. Esityksen liput maksaa opiskelija. Kurssia voi käyttää osana musiikin lukiodiplomia.

18. Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestäväen elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvioidaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat

opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen
- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen näkökulmista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Pakolliset kurssit

1. Kuvat ja kulttuurit (KU1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja
- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen
- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Keskeiset sisällöt

- omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina

- vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä
- erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot
- taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt

2. Muotoillut ja rakennetut ympäristöt (KU2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Osallisena mediassa (KU3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

4. Taiteen monet maailmat (KU4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen

- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

Keskeiset sisällöt

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot
- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Uudenkaupungin lukion koulukohtaiset kurssit

syventävät

5. Kolmiulotteinen taide (KU5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- **tutkii perinteisen kuvanveiston ja uudemman kolmiulotteisen taiteen ilmaisutapoja**
- **tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kolmiulotteista taidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta**
- **soveltaa erilaisia kolmiulotteisen taiteen materiaaleja, tekniikoita ja työtapoja omassa taiteellisessa ilmaisussaan**
- **syventää osaamistaan kolmiulotteisen teoksen hahmottamisessa ja plastisessa sommittelussa**

- tarkastelee kolmiulotteisen taiteen merkityksiä yhteiskunnallisista ja yksilön lähtökodista käsin
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä, omassa elämässään sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä

Keskeiset sisällöt

- kolmiulotteinen taide kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä ja kulttuuriperinnön uudistajana
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kolmiulotteinen taide
- kolmiulotteisen taiteen käsitteistö
- kolmiulotteisen taiteen tulkinnan keinot, plastinen sommittelu, hahmottaminen ja ilmaisu
- kolmiulotteisen taiteen ajankohtaiset ilmiöt

6. Piirustus ja taidegrafiikka (KU6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii perinteisen ja nykyaikaisen ilmaisutapojen piirustustaiteen ja taidegrafiikan osalta
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua piirustustaiteen kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen kannalta
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettuja piirroksia ja taidegrafiikkaa yhteiskunnallisista, yhteisöllisistä ja yksilön lähtökodista käsin
- soveltaa erilaisia piirtämis- ja taidegrafiikan työtapoja omassa kuvallisessa ilmaisussaan
- syventää osaamistaan piirtämisen työtapojen ja tehokeinojen käytössä
- ymmärtää taiteen merkityksen itseilmaisussa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja osallistumisessa

Keskeiset sisällöt

- piirustustaide ja taidegrafiikka identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettu piirustustaide
- piirustuksen ja taidegrafiikan käsitteistö

- kuvataiteen tulkinnan keinot
- piirustuksen ja taidegrafiikan ajankohtaiset ilmiöt

7. Kamerataide (KU 7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii valokuva- ja elokuvataiteen ilmaisutapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kamerataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- tarkastelee valokuvauksen ja elokuvan syntyhistoriaa ja eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kamerataidetta
- soveltaa valokuvauksen perinteisiä työtapoja ja kuvankäsittelyä ja/tai videoilmaisua taiteellisessa ilmaisussaan
- tarkastelee valokuva- ja elokuvataiteen henkilökohtaisia, yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia merkityksiä
- ymmärtää valokuva- ja elokuvataiteen merkityksen omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja yhteiskunnallisissa kysymyksissä

Keskeiset sisällöt

- valokuva ja elokuva identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kamerataide
- valokuvauksen ja elokuvakerronnan käsitteistö
- valokuvan ja elokuvan tulkinnan keinot
- valokuvauksen, elokuvan ja videoilmaisun ajankohtaiset ilmiöt

8. Perinteinen ja soveltava maalaustaide (KU 8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii perinteisen maalaustaiteen kuvatyyppejä ja niiden yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön

- tarkastelee eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettua maalaustaideita kulttuurisen moninaisuuden, kestävän kehityksen ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen kannalta
- soveltaa perinteisen maalaustaiteen ja nykymaalaustaiteen erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisukeinoja itsenäisessä ja/tai yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- syventää osaamistaan maalaustaiteen materiaaleista, väreistä ja työtavoista
- tutkii maalaustaiteen suhdetta ympäristöön omakohtaisen lähestymistavan kautta
- osoittaa kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja aikaisemmilla kuvataiteen kursseilla oppimiensa tietojen ja taitojen syventämiseen ja soveltamiseen omassa kuvailmaisussaan

Keskeiset sisällöt

- maalaustaide identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu maalaustaide
- maalaustaiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- värioppi ja sommittelu oman kuvallisen ilmaisun tukena ja materiaalioppi
- maalaustaiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset ja yhteiskunnallisen osallistumisen ja vaikuttamisen keinot

soveltavat

9. KuMu (KU 9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu eri taiteenalojen välisiin yhteyksiin
- tutkii kuvataiteen ilmaisukeinojen käyttöä ja vaikutusmahdollisuuksia eri taidemuodoissa ja mediassa
- tutkii kuvataiteen yhteyttä tekstiin, musiikkiin ja liikkeeseen itselleen merkityksellisten teemojen ja ilmiöiden kautta
- syventää ymmärrystään kuvataiteen ja visuaalisen kulttuurin ja viestinnän merkityksestä esimerkiksi elokuvissa, näyttämöllä ja mediassa
- soveltaa aikaisemmilla kuvataiteen kursseilla oppimaansa oman taiteellisen työskentelyprosessinsa tukena

Keskeiset sisällöt

- taiteellinen tuottaminen, itsenäinen ja/tai yhteistoiminnallinen taiteidenvälinen (kuvataide ja musiikki) ilmaisu
- kuvataiteen ja taiteidenvälisen työskentelyn ja monitaiteellisuuden käsitteistö
- työskentelytapojen monipuolisuus
- omakohtainen lähestymistapa

19. Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa, kuten siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan sekä pohtia urasuuntautumistaan. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossaan arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhakutaitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa

myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehdoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

Pakolliset kurssit

1. Minä opiskelijana (OP1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon
- harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa
- pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu; henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma
- jatko-opintojen pohtiminen ja ammatillinen suuntautuminen; jatko-opinto- ja urasuunnitelma

- itsetuntemus ja sen kehittäminen
- elämänhallintataidot
- oman oppimisen arviointi
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan
- perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle
- tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan
- lisää työelämätaitojaan sekä syventää työelämätuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous, muuttuva ja monimuotoinen työelämä
- yrittäjäyys
- työelämä- ja työnhakutaidot
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

20. Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsenyöneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Monitieteinen ajattelu (TO1)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaan laajemmissa kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja

käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

3. Osaaminen arjessa (TO3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

21. Lukiodiplomit

Lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviin soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja

vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa aineessa ja aineryhmässä. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Opetuksen tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2 =KU7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfolioista.

2. Liikunnan lukiodiplomi (LILD4 =LI10)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

3. Musiikin lukiodiplomi (MULD6=MU7)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

22. Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taideaineiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimiselle. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kursseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjä voi päätöksellään tarjota opetussuunnitelman perusteissa määriteltäviä taiteiden välisiä kursseja. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa

taiteiden välisiä kursseja, niiden tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista
- soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

Arviointi

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut teokset, produktiot ja esitykset. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

Valtakunnalliset soveltavat kurssit

1. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TA1)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana

opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

2. Nykyaiteen keinoin (TA2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykyaiteelle ominaisin keinoin.

Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

3. Taidetta kaikilla aisteilla (TA3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa.

Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista.

Uudenkaupungin lukion soveltavat kurssit

Yrittäjyyskurssi (YR1)

Opiskelijat saavat paikallisilta yhteistyöyrityksiltä liiketoimintaosaamiseen liittyviä tehtäviä, jotka ratkotaan ryhmissä. Samalla tutustutaan paikallisiin yrittäjiin ja yrityksiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on

- Sisäisen ja ulkoisen yrittäjyyden sekä innovaatiotoiminnan edistäminen
- Myönteisen yrittäjyyskulttuurin ja asenneilmapiirin kehittäminen
- Koulu- ja elinkeinotoimen yhteistyön tiivistäminen
- Toiminnallisuutta korostavien opetus- ja oppimismenetelmien tukeminen
- Yhteistyötaitojen kehittäminen

Keskeiset sisällöt

- Paikallisiin yrityksiin tutustuminen
- Yrityksiltä saatavien tehtävien ratkominen ryhmissä
- Oman oppimisen seuraaminen ja kehittäminen oppimispäiväkirjan avulla

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä. Kurssi on suoritettu, kun opiskelija on osallistunut kurssitapaamisiin ja yritysvierailuihin aktiivisesti sekä tehnyt kurssitehtävät ja oppimispäiväkirjan hyväksytysti.

Työvälinekurssi (TV1)**Tavoitteet**

Kurssin keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää tekstinkäsittelyohjelman yleisimpiä toimintoja,
- osaa tehdä ja muokata yksinkertaisia laskentataulukoita sekä luoda aineistosta kuvaajia,
- tutustuu kuvankäsittelyyn ja piirto-ohjelmaan,
- oppii monipuolista tiedonhakua ja
- oppii tutkielman tekemisen periaatteita.

Keskeiset sisällöt

- Tekstinkäsittelytaidot: erilaiset elementit, kuten kuvat ja kaavat tekstin joukossa, tyyli, alaviitteet, luettelot, sivunumerot
- Taulukkolaskenta: kaavan kirjoittaminen, valmiit funktiot, kuvaajat ja kaaviot.
- Bitti- ja vektorigrafiikkaohjelmien perusteita

- Tiedonhaku haku- ja vastauskoneilla, tiedon luotettavuuden arviointi
- Tutkielman rakenne ja lähdeviittaukset

23. Muualla suoritettavia soveltavia kursseja

1. Espanjan alkeiskurssi (EA1)

Tavoite

Pääpaino on ääntämisen ja intonaation oppimisessa. Opiskelija pystyy suullisesti toistamaan kuulemansa, ymmärrettävästi ääntäen vastaamaan tervehdyksiin, kysymyksiin ja pyyntöihin sekä itse esittämään niitä. Opiskelija pystyy ymmärtämään lukemaansa yksinkertaista tekstiä.

Opiskelijat maksavat kurssimaksun itse. Opiskelu tapahtuu iltaisin.

Sisältö

Aihepiirejä

- tervehtiminen, hyvästely
- esittäytyminen, esitleminen
- kiittäminen, anteeksipyyntö
- voinnin tiedustelu ja kertominen
- perhepiiri, sukulaiset
- asuinpaikan ilmoittaminen
- työpaikan ja ammatin kertominen
- sijainnin kysyminen ja kertominen
- puhelimessa
- ruokailu

Rakenteita

- artikkelit
- substantiivin suku ja monikko
- adjektiivien taivutus ja paikka
- pronomineja

- prepositioita
- kieltolauseita
- intonaatiokysymys ja kysymyssanoja
- säännöllisten verbien preesens
- epäsäännöllisiä verbejä (ser, erstar, tener, hacer)
- hay-rakenne
- genetiivi
- lukusanoja

2. Ajokorttitutkinto (AK)

(Autokoulut)

1. Ajokorttitutkinto (AK1) ½ kurssia

Liikenneopetuksen virallinen osuus suoritetaan yhteistyössä paikkakunnan autokoulujen kanssa. Ei sisällä ajotunteja. Opiskelijat vastaavat voimassa olevien taksojen mukaisesti itse kustannuksista.

LIITE 4 Uudenkaupungin lukion järjestyssäännöt

Uudenkaupungin lukion järjestyssäännöt

Järjestyssäännöillä on tarkoitus huolehtia, että kouluyhteisön jäsenillä on rauhallinen ja viihtyisä työympäristö sekä taata turvallisuus eri tilanteissa. Järjestyssäännöt koskevat kaikkea koulutyötä, koulun tilaisuuksia sekä vierailukäyntejä. Koulun alueeseen kuuluu koulurakennuksen lisäksi koulua ympäröivä tontti. Kouluaikaan kuuluu työjärjestyksen mukainen työpäivä, lukuun ottamatta vapaatunteja, sekä koulun toimintaan liittyvät tilaisuudet.

Työjärjestyksen noudattaminen

Lukion opiskelijalla on läsnäolovelvollisuus. Poissaoloselvityksen ohjeet ovat lukion opinto-oppaassa, joka jaetaan opiskelijoille lukuvuoden alussa.

Työpäivän aloittaa aamunavaus klo 7.55 ja siihen osallistuvat ne opettajat ja opiskelijat, joilla on sitä seuraava tunti.

Oppitunneille saavutaan ajoissa.

Annetut työt ja tehtävät palautetaan annettujen aikataulujen mukaisesti.

Ansio työt, autokoulu ja muu koulun ulkopuolinen toiminta eivät saa haitata työjärjestyksen mukaista koulunkäyntiä.

Työrauhan ylläpitäminen

Koulun työrauhan edistäminen kuuluu kaikille.

Oppitunneilla ei käytetä puhelinta, tietokonetta tai muuta viestintälaitetta, mikäli opettaja ei ole antanut siihen lupaa.

Sopimattomasti käyttäytyvä opiskelija voidaan poistaa luokasta jäljellä olevan oppitunnin ajaksi.

Tarvittaessa rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen ja tarvittaessa erottaa määräajaksi.

Yleisiä määräyksiä

Koulun omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelijalla on velvollisuus korvata koulun omaisuudelle aiheuttamansa vahinko. Kaikista vahingoista on viipymättä ilmoitettava rehtorille.

Jokainen huolehtii koulualueen siisteydestä. Jos aiheuttaa epäsiisteyttä, on velvollinen siivoamaan jälkensä. Tämä koskee niin sisä- kuin ulkotiloja.

Tupakointi ja tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty koulualueella. Samoin päihteiden käyttö tai päihteiden vaikutuksen alaisena koulualueelle tuleminen on kielletty.

Opinto-oppaassa on lisää tietoa koulun käytännöistä.

LIITE 5 Uudenkaupungin yleissivistävän koululaitoksen tieto- ja viestintätekniiikan strategia

**Uudenkaupungin
yleissivistävän koululaitoksen
tieto- ja viestintätekniiikan strategia
2016. 2021**

1. Johdanto

Tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) opetuskäytön strategialla tarkoitetaan sellaisia toimintamalleja, joiden avulla kehitetään oppilaitoksen tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntämistä opetuksessa ja opiskelussa. Se painottuu opetuksen laadun kehittämiseen laaja-alaisesti yhdessä uusien opetussuunnitelmien kanssa. Strategian keskeisiä piirteitä ovat jatkuva kehittäminen ja organisaation toimintaprosessien arviointi. Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön strategian tavoitteena on vastata opetuksessa ja oppimisessa tapahtuviin nopeisiin muutoksiin, joista keskeisimpiä ovat uudenlaisten aktivoivien opetus- ja opiskelumenetelmien käyttöönotto sekä oppimisedellytysten ja kansalaisten uusien, työmuutokseen perustuvien välttämättömien perusvalmiuksien luominen.

Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön strategian tavoitteena onkin kehittää suunnitelmallisesti tieto- ja viestintätekniiikan ja sähköisten oppimisympäristöjen opetuskäyttöä sekä innovatiivisia opetuskäytänteitä. Strategian avulla varmistetaan, että nykyajan kansalaistaitojen opetus ei ole riippuvainen yksittäisen rehtorin tai opettajan osaamisesta tai asenteesta. Strategia vahvistaa koulujen ja oppilaiden tasa-arvoa osaamisessa, jatko-opinnoissa, työelämässä ja yleensäkin tietoyhteiskunnan jäsenenä. Strategian avulla vahvistetaan myös koulujen välistä verkostoitumista niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Strategia linjaa perusteet TVT-laitteiden hankinnalle, sähköisten oppimisympäristöjen käytölle ja erilaisiin kehittämishankkeisiin osallistumiselle sekä koulujen kokonaisvaltaisen toimintakulttuurin kehittämiseksi. Strategiaan pohjautuvan täydennyskoulutussuunnitelman avulla vahvistetaan opetushenkilöstön tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön taitoja ja parannetaan toiminnan eettisyyttä ja tietoturvasuutta.

Strategian lähtökohtana on pedagogiikan uudistuminen sekä oppimiskäsitys, joka ohjaa oppilaita itse oivaltamaan ja kokeilemaan. Näitä tämän strategian lähtökohtia tarkastellaan strategian luvussa kaksi ja neljä. Pedagogiikka asettaa vaatimuksia laitteille, verkoille ja ohjelmistoille, joiden nykytilaa sekä tulevia suuntaviivoja pohditaan luvussa kolme. Luvussa viisi tarkastellaan puolestaan niitä vaatimuksia, joita TVT-strategian toteuttaminen tarvitsee tuekseen käytännön arjessa tekniikan, pedagogiikan ja opettajien täydennyskoulutuksen näkökulmasta.

2. Muuttuva oppimiskäsitys

Tieto- ja viestintäteknikkaa ja erilaisia sähköisiä oppimisympäristöjä käytetään suunnitelmallisesti ja monipuolisesti oppimisen ja opetuksen tukena kaikissa oppiaineissa ja kaikilla vuosiluokilla sekä vuositasoilla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen on yleissivistystä ja välttämätön kansalaistaito. Uudenkaupungin perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa on huolehdittava siitä, että kaikilla oppilailla on hyvät mahdollisuudet tieto- ja viestintäteknologisen osaamisen kehittämiseen. Tarvitaan oppimisympäristöjä, joissa oppilaat käyttävät opiskelussaan monipuolisesti laitteita, ohjelmistoja, sisältöjä ja palveluita. Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön strategia varmistaa oppilaiden oikeuden saada riittävän monipuolista, opetussuunnitelman mukaista opetusta monipuolisissa ja nykyaikaisissa oppimisympäristöissä.

Tieto- ja viestintäteknikkaa käyttämällä uudistetaan ja tehostetaan oppimista, vähennetään opettajakeskeisyyttä sekä lisätään niin oppilaslähtöistä oppimista ja vuorovaikutteisia pedagogisia käytäntöjä kuin yhteisöllistä tekemistä ja oppimista. Tieto- ja viestintäteknikan opetuskäyttö antaa uusia mahdollisuuksia opetuksen eriyttämiseen ja vahvistaa näin oppilaan yksilöllistä oppimista ja opiskelumotivaatiota. Tieto- ja viestintäteknikkaa käyttämällä vahvistetaan oppilaan monilukutaitoa, erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja, informaation etsimistä, tuottamista ja analysoimista sekä kriittistä suhtautumista informaatioon, sen hankintaan ja tulkittamiseen. Oppilaiden näkökulmasta keskeistä on, että he saavat riittävät tietotekniset perusvalmiudet opiskelunsa tueksi sekä nykyaikaisessa yhteiskunnassa toimimiseen.

Vastuu TVT-strategian toteuttamisesta on jokaisella opettajalla. Koulun rehtori vastaa siitä, että monipuolinen oppimisympäristöjen käyttö kuuluu koulun toimintakulttuuriin. Koulun rehtori vastaa myös siitä, että kaikki opettajat ovat tietoisia tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön mahdollisuuksista ja noudattavat opetuksessaan opetussuunnitelman määräyksiä ja kunnan omia linjauksia. Opettajilla on oltava riittävästi ajantasaista tietoa tieto- ja viestintäteknologian soveltamismahdollisuuksista oman opetuksensa järjestämiseen siten, että he pystyvät hyödyntämään paitsi jo olemassa olevia välineitä, niin myös visioimaan uusia, omassa opetuksessa hyödyllisiä TVT:n käyttömahdollisuuksia.

Koulutuksen järjestäjä huolehtii siitä, että kunnan kaikissa kouluissa on sellainen varustetaso, jonka avulla oppijoille voidaan monipuolisesti avata sähköisten oppimisympäristöjen mahdollisuudet ja opetussuunnitelman mukainen tieto- ja viestintätekninen osaaminen. Koulutuksen järjestäjä on aktiivinen opettajien tieto- ja viestintäteknisen osaamisen vahvistamisessa ja huolehtii riittävien tukipalveluiden järjestämisestä.

3. Laitteet, ohjelmistot ja tilat

Oppilaiden ja opetushenkilöstön käytössä on ajanmukaiset ja monipuoliset tieto- ja viestintätekniset laitteet ja ympäristöt.

Tietoyhteiskunnan toiminta edellyttää ajanmukaisen tietoteknisen toimintaympäristön sekä avoimet ja verkottuneet toimintatavat. Huomattavaa on, että tieto- ja viestintäteknikkaan liittyvänä erityispiirteenä on erittäin nopea kehittyminen niin laitteissa kuin ohjelmistoissakin.

Nopeiden muutosten keskellä on huolehdittava, että

1. opettajilla ja oppilailla on toimivat tietotekniset välineet ja
2. riittävä tuki laitteiden käyttämiseksi. Lisäksi
3. opetustilojen TVT-varustelu rakennetaan siten, että se palvelee opetussuunnitelman toteuttamista ja muita pedagogisia tavoitteita. Opiskelutilat ja -välineet suunnitellaan ja järjestetään siten, että ne mahdollistavat monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käytön.

Työvälineet ja materiaalit ovat oppilaan käytettävissä niin, että ne antavat mahdollisuuden aktiiviseen ja myös itsenäiseen opiskeluun. Oppimisympäristön varustus tukee myös oppilaan kehittymistä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan jäseneksi ja antaa tilaisuuksia tietokoneiden ja muun mediatekniikan sekä mahdollisuuksien mukaan tietoverkkojen käyttämiseen.

Jotta koulujen laitekanta tukee uusia pedagogisia ratkaisuja, tulee seuraavien tavoitteiden täytyä laitteiden osalta: Perusopetuksen jokaisessa fyysisessä opetustilassa on oltava tarvittaessa mahdollisuus käyttää TVT-laitteita, jotta opetuksessa voidaan toteuttaa monilukutaidon opettamista (mm. tiedonhaku ja arviointi) sekä kolmiportaisen tuen edellyttämää alas- ja ylöspäin eriyttämistä. Tietokone ja sähköiset oppimisympäristöt toimivat luokissa yhtenä eriyttämisen öapuopettajinaö.

Koulujen TVT-varustelu rakennetaan siten, että koko luokan oppilasmäärälle riittää koneita, jotta tietyssä oppiaineessa ja tietyssä aiheessa kaikki oppilaat pääsevät työskentelemään samanaikaisesti sähköisiin oppimisympäristöihin. Koneiden määrän osalta opetushallituksen suositus on alakouluissa 0,5 konetta oppilasta kohden. Yläkouluissa ja lukioissa suositus on 1 kone oppilasta kohden. Lisäksi jokaisesta koulusta tulee löytyä ajantasaiset AV-laitteet, kuten dataprojektori ja dokumenttikamera.

Lukioiden osalta opetushallituksen suositus täytetään ensisijaisesti siten, että opiskelijoilla on omat YTL:n ohjeistuksen mukaiset laitteet käytössä. Lukioon tulevaa opiskelijaa informoidaan riittävän ajoissa oman laitteen tarpeellisuudesta. Oman laitteen käyttö on pedagogisesti perusteltua, koska omaa laitetta osaa käyttää kaikkein

nopeimmin ja monipuolisemmin. Sama laite on käytössä kotona ja koulussa. Opiskelijat huolehtivat omista laitteistaan itse. Lukiot varaavat muutaman laitteen niitä oppilaita varten, joilla ei ole mahdollisuutta käyttää omaa laitetta. Lukiossa painotetaan oman laitteen monipuolisen käytön ohjausta. Lisäksi lukiossa on käytössä ajantasaisia ja monipuolisia laitteita ja välineitä eri oppiaineiden ja aihekokonaisuuksien tarpeiden mukaan.

Perusopetuksessa sallitaan omien laitteiden käyttö, mutta siten, että oppilaita ei aseteta perusopetuslain tarkoittamalla tavalla eriarvoiseen asemaan. Oman laitteen käyttöä ei kuitenkaan vaadita perusopetuksessa, eivätkä koulut vastaa oppilaan oman laitteen käytöstä aiheutuvista mahdollisista ongelmista. Kouluissa on varattava lukollinen tila omien laitteiden säilyttämistä varten.

Laite- ja ohjelmistokantoihin liittyen on lisäksi huomattava, että sähköiset ylioppilaskirjoitukset otetaan ylioppilaslautakunnan päätöksen mukaisesti lukiossa käyttöön portaittain syyslukukaudesta 2016 alkaen. Opetuksen järjestämisessä teknisten valmiuksien pitää jo tuolloin olla kunnossa. Opettajilla on oltava mahdollisuus omassa työssään ottaa käyttöön uusia käytänteitä ja laitteistoja, joita sähköinen ylioppilaskirjoitus opetustyössä tulee vaatimaan. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset asettavat välillisesti paineita myös perusopetuksen TVT-laitteistojen päivittämiselle sekä uusien oppimisympäristöjen käytölle opetuksessa.

Alla olevaan taulukkoon on kirjattu Uudenkaupungin yleissivistävän koulutoimen laitteiden ja ohjelmistojen sekä käyttöjärjestelmien nykytila sekä kehityskohteet näihin liittyen. Liitteessä 1 on esitetty toimintasuunnitelma ja kustannusarvio laitteistojen uusimiseksi.

Painopistealue	Nykytila	Kehitettävää
Laitteet ja tilat	<p>Opettajilla luokissa tietokone, datatykki, dokumenttikamera ja dvd-soitin.</p> <p>Kiinteät tietokoneluokat. Opetuskäytössä luokissa noin 300 konetta.</p> <p>Lukion opiskelijoilla omia laitteita käytössä.</p>	<p>Pedagogiset oppimisympäristöt ja opetustilat rakennetaan monipuolisiksi ja joustaviksi siten, että ne edistävät TVT:n käyttöä osana opetusta. Tämä tarkoittaa sitä, että kouluissa on liikuteltavia laitteita ja kiinteitä tietokoneluokkia.</p> <p>Oppilaskoneiden yhteislukumäärät yksiköittäin seuraavat opetushallituksen suosituksia: alakoulussa 0,5 konetta ja yläkoulussa ja lukiossa 1 kone oppilasta kohden.</p> <p>Luokkiin tulee järjestää kiinteitä (1-3 kpl) oppilaskoneita opetuksen eriyttämiseen. Painopiste luokkakoneiden järjestämisessä on erityisesti alaluokkien ja erityisoppilaiden kohdalla.</p> <p>Tietokoneiluokista ei kannata täysin luopua, koska näppäimistön käytön harjoittelu ja esim. aineiden kirjoittaminen sujuu parhaiten kunnan näppäimistöllä. Kiinteiden tietokoneiluokkien varustus ja laitekanta on uusittava vastaamaan tätä päivää.</p> <p>Oppimisympäristöjen monipuolinen käyttö edellyttää liikuteltavien tietokonevaunujen merkittävää lisäämistä opetuskäytössä. Lisäksi</p>

Painopistealue	Nykytila	Kehitettävää
		<p>kyseisillä laitteilla päästään työskentelemään verkossa.</p> <p>Tablettilaitteiden lisäämistä osana opetuskäyttöä kokeillaan. Painopiste on aluksi perusopetuksen alaluokilla.</p> <p>Lukio-opetuksessa oppilailla on käytössä omat koneet. BYOD (=Bring your own devices.) On huomioitava mm. koneiden säilytykseen liittyvät seikat. Peruskoulussa ei voida edellyttää omien laitteiden käyttöä, mutta tulevaisuudessa oppilaiden omien koneiden käyttö voi olla laajempaa myös peruskoulun puolella.</p>
Verkot	<p>Kuituyhteys pl. Lokalahden ja Pyhämaan koulut, joissa SDSL-yhteystyyppi</p> <p>Yksiköissä verkkokaapelointi.</p> <p>Lukiossa langaton verkko.</p>	<p>Toimiva verkkoyhteys. Kaikissa yksiköissä on kiinteä kaapelointi ja langaton verkko.</p> <p>Langaton verkko tarvitaan laitteiden monipuolisen käytön varmistamiseksi. Lisäksi osa laitteista mm. tabletit edellyttää toimiakseen langatonta verkkoa.</p> <p>Langattomaan verkkoon kannattaa panostaa, koska se edistää myös oppilaiden/opiskelijoiden omien</p>

Painopistealue	Nykytila	Kehitettävää
		laitteiden käyttöä. Tämä vähentää osaltaan koulun laitekantaa ja niiden ylläpitoa.
Käyttöjärjestelmät ja ohjelmistot	<p>Linux- pohjainen LTSP-järjestelmä. Kalannissa standalone- koneet</p> <p>Windows-käyttöjärjestelmä</p> <p>Starsoftin oppilashallinto-ohjelmat (Primus, Kurre, Wilma)</p> <p>Toimisto-ohjelmat, kuvankäsittely.</p>	<p>Järjestelmiä ylläpidetään ja kehitetään. Käyttöjärjestelmän tulee olla toimiva ja opetuskäyttöä edistävä.</p> <p>Tavoitteena on, että opettajalla on mahdollisuus käyttää erilaisia opetusta ja oppimista tukevia ohjelmia, jolloin myös itse laiteinvestoinnin käyttö on tehokkainta ja innovatiivista.</p>
Sähköiset oppimisympäristöt	<p>Peruskouluissa ei ole vielä käytössä sähköisiä oppimisympäristöjä.</p> <p>Lukiassa on käytetty pitkään Moodlea ja syyslukukaudesta 2015 alkaen käytössä on ollut myös GAFE (=Google Apps for Education).</p>	<p>Peruskoulussa otetaan käyttöön GAFE. Pilottina toimii Uudenkaupungin yhtenäiskoulun yläluokkien puoli. Muissa yksiköissä GAFE otetaan käyttöön lukuvuodesta 2016-2017 alkaen.</p>
Sähköinen arviointi	Wilman arviointiominaisuudet käytössä.	Uusi opetussuunnitelma muuttaa arviointikäytänteitä. Arvioinnissa korostuvat mm. prosessimaisuus sekä vuorovaikutteisuus oppilaan,

Painopistealue	Nykytila	Kehitettävää
		<p>huoltajan ja koulun välillä</p> <p>Uudet vaatimukset arvioinnin osalta asettavat paineita myös käytäntöihin. Tästä syystä tulee selvittää mahdollisuudet arvioinnin suorittamiseen sähköisesti, mikä edistää ja helpottaa niin vuorovaikutteisuutta, opettajan työtaakkaa kuin dokumentointiakin.</p>
Hankinnat	<p>Hankinnat tehdään keskitetysti opetuksen atk-tuen kautta.</p> <p>Ne kuuluvat joko perushankintoihin tai erilaisiin hankerahoituksiin.</p> <p>Hankintojen tulee tukea kaupungin Hinku-strategiaa ja kestävä kehitystä.</p>	<p>Jatketaan keskitetyllä mallilla, mutta kaupungin eri kouluyksiköillä on myös oikeus suorittaa pienimuotoisia omiakin hankintoja. Koulujen omien hankintojen yhteydessä tulee pohtia hankintojen seurauksia mm. ylläpitoon ja tietoturvallisuuteen liittyen.</p>

4. Sähköinen oppimispolku

Oppilaille rakentuu TVT-osaamisen oppimispolku (= sähköinen oppimispolku) esiopetuksesta toiselle asteelle.

Perusopetuksessa oppilaille rakennetaan sähköinen oppimispolku niin, että jokainen oppilas saa perusvalmiudet monipuoliseen tieto- ja viestintäteknikan käyttöön. Sähköisellä oppimispolulla tarkoitetaan niitä TVT:n käyttöön liittyviä tietoja ja taitoja, joita oppilaiden tulisi omaksua peruskouluna ensimmäisiltä luokilta alkaen aina peruskoulun tai lukiokoulutuksen päättymiseen saakka. Sähköinen oppimispolku perustuu perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmien laaja-alaisiin oppimiskokonaisuuksiin, jotka määrittävät tavoitetason tieto- ja viestintäteknologian käyttöön kouluissa. Tarkemmin sähköisen oppimispolun tavoitteita on kirjattu perusopetuksen opetussuunnitelman lukuihin 13.2., 14.2. ja 15.2. ja lukion opetussuunnitelman lukuihin 3.2., 5.1. sekä 5.2.. Kunnassa laaditaan oppilaiden sähköisen oppimispolun rakentamiseksi yhteinen ohjeistus, joka sisältää konkreettiset kriteerit ja tavoitetasot oppilaille eri ikäkausiiin liitettynä.

Oppilaiden saavat valmiudet omatoimiseen, vuorovaikutteiseen ja kriittiseen tiedonhankintaan, tiedonkäsittelyyn ja tiedon tuottamiseen. Uutta teknologiaa ja sen eri sovelluksia, ohjelmia ja palveluita käytetään monipuolisesti hyväksi oppimisen tukemisessa. Tieto- ja viestintäteknikan avulla lisätään oppilaiden motivaatiota oppimiseen, tuotetaan oppimisen elämyksiä, tuetaan ajattelun kehittymistä ja vahvistetaan yhteisöllisen työskentelyn taitoja.

5. Opettajien tuki ja täydennyskoulutus

Opettajilla on hyvät tieto- ja viestintätekniset taidot sekä riittävä tekninen ja pedagoginen tuki.

Opettajien asenteiden ja taitojen merkitystä tieto- ja viestintäteknikan hyötykäytön yleistymiselle ei voi liikaa korostaa. Opettajan on itse koettava tieto- ja viestintäteknikasta saatava hyöty omassa työssään, jotta hän voi edelleen välittää tietämystään sekä tukea ja ohjata oppilaita saavuttamaan tieto- ja viestintäteknikan perustaidot. (Opetushallitus 2005, 38.) Tähän oppimisprosessiin opettajakin tarvitsee tukea, jottei arjen kiireissä palata takaisin vanhaan.

Jotta tieto- ja viestintäteknikan opetuskäyttö voi laajentua ja lunastaa sille asetettuja tavoitteita, on varmistettava, että toiminnan edellytykset ovat kunnossa. Tämä vaatii, että opettajilla on tarvittava osaaminen, koulun johto on sitoutunut kehittämiseen, käytössä on riittävät välineet ja materiaalia sekä toimiva infrastruktuuri ja että toiminnan kehittämisestä ja yhteistyöstä koulujen ja kuntien välillä huolehditaan. Edellytysten luominen ja riittävän resursoinnin varmistaminen ovat ennen kaikkea

koulutuksen järjestäjän tehtäviä. Välineistön ja ohjelmistojen toimiminen on ensiarvoisen tärkeää etenkin, kun henkilöstöltä vaaditaan uusien välineiden opettelua ja hyödyntämistä työskentelyssään. Tekniset ongelmat laitteissa laskevat henkilöstön motivaatiota ottaa käyttöön TVT-välineistöä.

Toimiva ja riittävä TVT-tuki arjessa on siten keskeisimpiä seikkoja TVT-strategiaa jalkautettaessa täydennyskoulutuksen lisäksi. TVT:n tukimuodot tulee jakaa kahtia 1) tekniseen ja 2) pedagogiseen tukeen.

Ensiksi mainitulla teknisellä tuella tarkoitetaan TVT-laitteiden, verkkojen ja ohjelmien asennukseen ja päivittämiseen liittyvää tukea. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia riittävästä resursoinnista tekniseen tukeen.

Teknisen tuen lisäksi opettajilla tulee olla omissa yksiköissä henkilö, joka pystyy antamaan pedagogista tukea TVT:n opetuskäytössä siten, että uusien järjestelmien ja välineiden käyttöönotto onnistuu. Pedagoginen tuki on käytännön tukea opettajille, kun he ottavat käyttöönsä itselleen uusia TVT:n sovellutuksia. Tuki mahdollistaa sen, että välineistöä tulee käytännön tasolla toimivia opetuksen apuvälineitä. Jokaisessa koulussa tuleekin olla henkilö - mieluiten opettaja - joka pystyy neuvomaan TVT:n käytössä osana opettamista. Koulujen pedagogisista tukihenkilöistä tulee luoda kaupunkimme sisällä pedagoginen tukitiimi, joka suunnittelee, arvioi ja kehittää TVT:n käyttöä yhdessä tekniseen tukeen erikoistuneen henkilön kanssa.

Teknisen ja pedagogisen tuen lisäksi opetushenkilöstö tarvitsee täydennyskoulutusta. Tällä hetkellä opettajien osaamisen tasot TVT:n suhteen ovat niin Suomessa kuin Uudessakaupungissakin hyvin vaihtelevat. Osa opettajista hyödyntää tietotekniikkaa lähes päivittäin, mutta iso osa opettajista ei hyödynnä tietotekniikan mahdollisuuksia ollenkaan tai hyödyntää niitä vain vähän. Opettajan omaksumat opetusmenetelmät vaikuttavat yleensä enemmän kuin tarjolla oleva tekniikka. (Ks. Opetushallitus 2011.) Opettajien ongelmana ei välttämättä ole taitojen puute vaan tieto- ja viestintätekniikan mukanaan tuomien toimintatapojen muutokset, esimerkiksi osaamisen jakaminen ja oppilaskeskeiset toimintatavat. Muutos koetaan monesti uhkana omille, perinteisille ajattelu- ja toimintatavoille. (Opetushallitus 2005,19.) On selvää, että tieto- ja viestintätekniikka kehittyvät koko ajan. Jos haluamme jatkossa pysyä tietyllä osaamistasolla, tarkoittaa tämä, että henkilöstön kouluttamisesta on huolehdittava ja siihen on varattava riittävästi resursseja.

Painopistealue	Nykytila	Kehitettävää
Tekninen tuki	Ovtes- perusteinen	On kehitettävä tekninen tukimuoto, (henkilö) joka hoitaa asennukset ja muun ylläpidon sekä ongelmatilanteiden ratkaisut.
Pedagoginen tuki	Satunnainen vertaistuki	Luodaan järjestelmä, jossa jokaisessa koulussa on TVT:hen perehtynyt opettaja tukemassa koulun opettajia. Koulujen pedagogiset tukihenkilöt muodostavat kuntakohtaisen tiimin, joka kokoontuu kuukausittain. Pedagogisen tukitiimin ja teknisen tuen henkilön tulee olla jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään.
Täydennyskoulutus	Opettajien taidoissa merkittäviä eroja. Osaamisen taso kartoitettu viimeksi 2000- luvun alussa.	On tehtävä opetushenkilöstön osaamiskartoitus. Kartoituksen pohjalta on luotava koulutusohjelma.

6. Arviointi ja seuranta

Strategia ei paperina ole itseisarvo, vaan olennaista on koulun toiminnan kehittäminen strategian kautta ja koulujen oman toiminnan arvioiminen. Strategian pohjalta tulee laatia yksityiskohtaisemmat suunnitelmat, joita ryhdytään toteuttamaan. Yksiköiden tasolla Uudessakaupungissa strategian ja suunnitelmien toteutumista on seurattava ja arvioitava lukuvuosittain säännöllisesti.

Lähteet

Koulutuksen ja tutkimuksen tietoyhteiskuntaohjelma. 2004-2006. Opetusministeriön julkaisuja 2004:12.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015. Helsinki. Opetushallitus 2015.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Helsinki: Opetushallitus. 2004.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2016. Helsinki: Opetushallitus. 2014.

Perusopetuksen tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön sekä oppilaiden tieto- ja viestintätekniikan perustaitojen kehittämissuunnitelma. Edita Prima Oy, Helsinki. Opetushallitus 2005

Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön strategia - välineitä kehittämistyöhön. Koli, H. & Kylämä, M. 2000.

Tieto- ja viestintätekniikka opetuskäytössä: Välineet, vaikuttavuus ja hyödyt. Opetushallitus 2011.

Uudenkaupungin kaupungin yleissivistävän opetustoimen tietostrategia 2004-2007.

LIITE 6 ohjaussuunnitelma

Uudenkaupungin lukion ohjaussuunnitelma

17.3.2016

1 Ohjauksen järjestäminen ja ydintehtävät

Lukion ohjaustoiminnan tavoitteena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Opiskelijoiden opintojen etenemistä seurataan ja heidän opintojensa etenemistä tuetaan.

Ohjaustyötä tekee koko lukion opetushenkilöstö yhteistyössä muun henkilökunnan ja huoltajien kanssa. Opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä ohjauksen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Lukiolaisen ohjaukseen oppilaitoksessa osallistuvat opinto-ohjaajan lisäksi rehtori, ryhmänohjaaja, aineenopettaja ja koulusihteeri. Lisäksi tutorit toimivat vertaistukijoina uusille opiskelijoille. Opiskeluhuollon henkilöstö on tiiviissä yhteistyössä ohjaustyötä tekevien kanssa opiskeluhooltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija. Jokaista kunnioitetaan yksilönä, jolla on oikeus ohjaukseen. Ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä.

Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, oppilaanohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin.

Ohjaussuunnitelmaan sisältyy kuvaus eri lukio-opiskelun vaiheiden ohjaustehtävistä ja niiden työnjaosta. Myös koulutuksen nivelvaiheiden ohjaus on näkyvissä. Suunnitelma toimii osaltaan koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Opiskelijoita tiedotetaan siitä, miten he voivat saada tukea ohjaustoimintaan osallistuvilta henkilöiltä ja mitkä ovat näiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa. Jokainen asiantuntija vastaa oman alansa tiedotuksesta, neuvonnasta ja ohjauksesta. Tehtäväkuvat esiteltä tarkemmin seuraavassa luvussa.

Opinto-ohjauksen kurssien tavoitteet ja sisällöt ovat opetussuunnitelman kohdassa 5.21.

2 Tehtäväkuvat, roolit ja verkostot

Lukion ohjaustoimintaan osallistuu koulun koko henkilökunta. Opiskelijaa ohjataan oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa tekemiseen ja sen toteutumisen seuraamiseen. Opiskelijalle annetaan opinto-ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen tavoitteidensa mukaisesti.

Opiskelijoiden hyvinvoinnin seuraaminen ja opiskelun tukeminen tapahtuu yhteistyössä huoltajien kanssa. Lukion yhteishenkeä ja yhteisöllisyyttä kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan esimerkiksi erilaisten tapahtumien ja yhteisten tilaisuuksien järjestämisellä.

Rehtorilla on kokonaisvastuu lukio-opintojen järjestämisestä. Hän jakaa resursseja ja myös sitä kautta vaikuttaa ohjauksen tilanteeseen. Rehtori vastaa työjärjestyksen laatimisesta, organisoii yhteisöllisen opiskelijahuoltotyöryhmän toimintaa ja seuraa erityisesti haastavampien opiskelijoiden opintojen ohjausta. Rehtori antaa yo-tutkintoa koskevaa yleistä informaatiota ja huolehtii ylioppilastutkintoon liittyvistä käytänteistä kokonaisuudessaan.

Opinto-ohjaaja (opo) suunnittelee, toteuttaa ja kehittää lukion opinto-ohjaustoimintaa. Hän tukee opiskelijoiden opinto-ohjelman laatimista ja sen muuttamista. Opinto-ohjaaja seuraa opiskelijoiden opintomenestystä ja järjestää henkilökohtaista ohjausta jokaiselle lukiolaiselle. Opiskelijalla on oikeus saada riittävästi henkilökohtaista ohjausta lukioaikaisen opintosuunnitelman sekä jatkokoulutus- ja urasuunnittelun tueksi. Opinto-ohjaaja kertoo yleisesti jatkokoulutukseen ja uravalintaan liittyvistä asioista ja koordinoi tutustumiset eri oppilaitoksiin ja oppilaitosinfot omaan lukioon. Opinto-ohjaaja tiedottaa yhdessä tutoropiskelijoiden kanssa lukio-opinnoista peruskoululaisille.

Opo auttaa opiskelijaa suunnittelemaan omaa henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaansa ja seuraamaan sen toteutumista. Opiskelijan tulee saada opinto-ohjausta opiskelun tueksi ja valintojen tekemiseksi siten, että hän pystyy suunnittelemaan lukio-opintojensa sisällön ja rakenteen omien voimavarojensa mukaisesti. Opiskelijan opinto-ohjelmaa tarkistetaan yhdessä opiskelijan kanssa ja opintojen etenemistä seurataan.

Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta annetaan tietoa perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä perusasteen oppilaanohjaajille. Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään oppilaitoksen toimintaan sekä lukio-opiskeluun.

Opo organisoii ja ohjaa tutortoimintaa. Vuosittain haetaan uusia tutoreita, jotka perehdytetään toimintaan.

Ryhmänohjaaja (ro) on oman opiskelijaryhmänsä lähin ohjaaja. Ryhmänohjaaja pyrkii luottamuksellisen ilmapiirin luomiseen. Hän tapaa ryhmäänsä säännöllisesti ryhmänohjaustuokioissa, tiedottaa ajankohtaisista asioista ja tarvittaessa hän voi koota pienryhmiä keskustelemaan.

Ryhmänohjaaja seuraa kurssikertymää ja poissaoloja. Hän seuraa ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemisestä yhdessä opinto-ohjaajan kanssa. Ro sopii omon kanssa yhteydenpidosta huoltajiin.

Aineenopettajan (ao) tehtävänä on ohjata opiskelijaa opettamansa oppiaineen opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitoja ja oppimisen valmiuksia omassa oppiaineessaan. Hän seuraa omien kurssiensa poissaolomääriä ja tiedottaa opiskelijalle, ryhmänohjaajalle ja opinto-ohjaajalle kurssin ollessa vaarassa keskeytyä. Aineenopettaja antaa tarvittaessa tukiopetusta. Aineenopettaja seuraa alansa kehitystä ja antaa opiskelijoille tietoa omaan alaansa liittyvistä opiskelu- ja uramahdollisuuksista.

Erityisopettajan (eo) palvelua hankitaan tarvittaessa. Hän tekee opiskelijoiden lukitestaukset lausuntoineen ja antaa erityistä tukea sitä tarvitseville opiskelijoille. Erityisopettaja arvioi oman tutkimuksen ja opettajien lausuntojen perusteella opiskelijan tehostetun tuen tarvetta ja toimintamuotoja.

Terveystarkastaja (th) tukee lukio-opiskelijan henkistä ja fyysistä jaksamista. Hän tapaa opiskelijat henkilökohtaisessa terveystarkastuksessa. Terveystarkastajan lisäksi opiskelijahuollossa toimii myös lääkäri. Tarvittaessa opiskelija saa jatkoläheteitä tutkimuksiin tai hoitoihin.

Koulupsykologi on nuoruusiän kehitysvaiheen, yksilöllisten erityistarpeiden, oppimisen ja mielenterveyden asiantuntija. Hän tukee opiskelijaa opintoihin, elämäntilanteeseen, ihmissuhteisiin, mielenterveyteen ja tulevaisuuden suunnitelmiin liittyvissä huolissa. Tarvittaessa hän ohjaa nuorta muiden palveluiden piiriin.

Koulukuraattori auttaa opiskelijaa mm. elämänhallinnan kysymyksissä ja sosiaalisissa ongelmissa sekä opastaa tarvittaessa muille asiantuntijoille.

Koulusihteeri vastaa monista lukion käytänteistä, kuten matkatukihakemukset ja opintotukihakemukset. Hän osallistuu rehtorin apuna erilaisiin hallintotehtäviin.

Tutorit toimivat vertaisopiskelijoina uusille lukiolaisille. He tutustuttavat koulun käytänteisiin ja toimintatapoihin. Tärkeä tehtävä on lukion alkuvaiheessa uusien opiskelijoiden ryhmäyttäminen. Tutoroppilaat toimivat myös lukionsa tiedotus- ja markkinointitehtävissä.

Tutorien antama ohjaus voi muodostua mm. seuraavista asioista

- arkipäiväisistä asioista kertominen
- ymmärtävä auttaminen
- toimiminen koulun edustajana erilaisissa tilaisuuksissa
- opinto-ohjelman laadinnan ohjaus
- oman koulun esittely

Yhteistyöverkostoihin kuuluvat mm. muut lähialueen toisen asteen oppilaitokset, peruskoulut, korkea-asteen oppilaitokset, yritykset ja muut työelämän edustajat, työ- ja elinkeinotoimisto, kulttuuritoimijat, nuorisotoimi, sosiaalitoimi, kela, kunnan viranomaiset ja päättäjät.

3 Ohjauksen sisällöt opintojen eri vaiheessa

3.1 Ohjaus ennen opintoja

Lukio-opiskelusta ja opinnoista tiedottaminen

- oppaiden jakaminen (rehtori, koulusihteeri, opo)
- kotisivuilla ajankohtainen tiedottaminen (rehtori, opo, kotisivuvastaava)
- yläkoulussa ja/tai lukion vanhempainilloissa lukioinfot (rehtori, opo, tutorit)
- 9-luokkalaisten vierailu lukiolla ja lukion vierailut yläkoululla, kurssivalinta-info (rehtori, opo, tutorit)

Lukion opiskelijavalinta ja opiskelijaksi ottaminen

- yhteishaussa hyväksytyksi tulleet hakijat otetaan opiskelijoiksi (rehtori, koulusihteeri)
- opiskelupaikan/oppilaitoksen vaihtaminen (rehtori, opo, koulusihteeri)

Tulokkaiden ohjauksen suunnittelu ja organisointi

Opiskelijan taustatietojen kokoaminen

- opiskelijoiden henkilötietojen tallentaminen (koulusihteeri)
- tukea tarvitsevien opiskelijoiden tiedonsiirto (opo)

Ohjaussuunnitelman laatiminen

Aine- ja kurssivalinnat

3.2 Ohjaus opintojen alkuvaiheessa

Lukio-opiskeluun ja ó opintoihin perehdyttäminen

Koulun käytänteet

- opinto-oppaaseen ja ohjatusti koulun käytänteisiin tutustuminen (opo, tutorit)

Oppiminen

- oppimaan oppiminen, opiskelutaidot, oppimistyylit (opo, aineenopettaja)
- tarvittaessa opiskelijan erityisen tuen tarpeen yksilölliset selvitykset (opo, ku, ps, eo)
- tukea tarvitsevien opiskelijoiden ohjaus (opo, ao, ku, ps, eo)

Ryhmäytyminen (ro, opo, tutorit)

Opintojen suunnittelu

Opintosuunnitelman tekeminen

- aine- ja kurssivalinnat (opo, tutorit)
- ohjauskeskustelut ja opintosuunnitelman täydentäminen (opo)

Yhteistyö opintojen alkuvaiheessa opiskelijan tukemiseksi

- Tiedonsiirto yläkoulun kanssa tarvittaessa (opot, eo, ku, ps)
- Keskeyttäjät ja koulunvaihtajat
- pyritään ohjaamaan oikeaan paikkaan (opo, rehtori, ro)
- Opiskeluhoolto
- Tutorit apuna ryhmäyttämisessä ja kurssivalintojen tekemisessä
- Yhteistyö kodin kanssa
- vanhempainillat, yhteydenpito ja tiedottaminen esim. Wilma, kotisivut

3.3 Ohjaus opintojen aikana

Opinnoissa ohjaus

Opinto-ohjelman seuranta

- seurataan yleistä hyvinvointia (ro, opo, ao, th)
- opintomenestyksen seuraaminen (ro, opo)
- läsnäolojen seuraaminen (ro, opo)
- aineenopiskelun ohjaus ja menestymisen seuranta (ao)
- ainevalintainfo, oppiaineen merkitys jatko-opintojen kannalta (opo, ao)

Opinto-ohjelman muutokset

- opiskelusuunnitelman täydentäminen (opo, ao)
- kurssivalintojen määrien tarkistaminen (ro, opo)

Yhteisöllisyyden ja ryhmähengen ylläpitäminen

- koko opiskeluyhteisö

Jatko-opintoihin ohjaus (opo)

- ohjataan opiskelijaa jatko-opintojen suunnittelussa
- vierailut oppilaitoksiin, vierailijat koululle, infot ja tunnit jatko-opinnoista

- työelämätietous, kontaktit paikkakunnan yrityksiin ja työpaikkoihin
- netin tietolähteet
- ohjauskeskustelut ja jatko-opintosuunnitelmat

YO-kirjoitukset

- yo-info, perustietoa (rehtori, opo, ao)
- yo-kirjoitussuunnitelma (opo)
- hajauttaminen, oikeus osallistua (rehtori, opo, koulusihteeri)
- ytl-lausunnot (opo, eo, ps, rehtori)

Opiskeluhoolto

Opintososiaaliset asiat

- opintotukeen liittyvä suoritusten ja poissaolojen seuranta (opo, koulusihteeri)
- koulumatkatuki (koulusihteeri)
- ohjataan tarvittaessa palveluiden piiriin (ro, opo, koulusihteeri, ku)

Opiskelijaterveydenhuolto (th)

Oppimisen vaikeudet (ao, ro, opo, eo)

Yhteistyö kodin kanssa (rehtori, opo, ro)

3.4 Ohjaus opintojen loppuvaiheessa

Opintojen päättäminen

- ohjauskeskustelut (opo)
- opintojen seuranta ja kirittäminen, kurssimäärien tarkistaminen (opo, ro, ao)

Urasuunnittelu ja jatko-opinnot

Jatko-opintoihin ohjaaminen (opo)

- itsetunto, omat vahvuudet
- ohjaus koulutusväylän ja koulutusalan valinnassa
- vierailut ammattikorkeakouluihin, yliopistoihin ja yksilölliset tutustumiset ammatillisiin oppilaitoksiin ja esittelijöitä koululle, eri opiskeluvaihtoehtoja
- hakuprosessin ohjaus

LIITE 7 tasa-arvosuunnitelma

**UUDENKAUPUNGIN LUKION TOIMINNALLINEN
TASA-ARVOSUUNNITELMA JA
YHDENVERTAISUUDEN EDISTÄMISSUUNNITELMA**

201662018

Sisällys

1. Johdanto	í í279
2. Lainsäädäntö	í í	..279
2.1 Tasa-arvolaki	í í	.279
2.2 Yhdenvertaisuuslaki	í í	..280
3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen toiminnassa tilannekartoitus.		281
4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman painopisteet	í í í í í í í í	.281
4.1 Opiskelijavalinnat	í í	..281
4.2 Opetusjärjestelyt	í í	281
4.3 Opintosuoritusten arviointi	í í282
4.4 Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä		..282
4.5 Syrjinnän kieltö	í í	.282
5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi	í í í í í	..283
6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvoriikkomustapauksissa tai syrjinnässä		..283
7. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen	í í í í ..í .í	..283

1. Johdanto

Tämä suunnitelma sisältää oppilaitoksen opiskelijoihin kohdentuvan osion. Henkilöstöön kohdistuvat osiot ovat Uudenkaupungin kaupungin tasa-arvosuunnitelmassa.

Tasa-arvosuunnitelman tarkoituksena on sitouttaa henkilöstö ja opiskelijat tasa-arvo- ja yhden-vertaisuusasioiden edistämiseen. Tasa-arvoisessa työ- ja opiskeluympäristössä on kaikilla mahdollisuus työskennellä ja opiskella ilman syrjintää sukupuolen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

2. Lainsäädäntö

2.1. Tasa-arvolaki

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettuun lakiin (609/86, muutettu lailla 232/2005) lisättiin vuoden 2005 lain kokonaisuudistuksen yhteydessä säännös oppilaitosten tasa-arvosuunnittelusta. Lakia täydennettiin 2014. Säännöksen mukaan oppilaitosten on laadittava vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma (tasa-arvolain 5 a §). Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla.

Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta ja siihen liittyvistä mahdollisista ongelmista. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuorituksia arvioitaessa sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään seksuaalisen häirinnän ja sukupuolen perusteella tapahtuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

5 § ([30.12.2014/1329](#))

Tasa-arvon toteuttaminen koulutuksessa ja opetuksessa

Viranomaisten ja koulutuksen järjestäjien sekä muiden koulutusta tai opetusta järjestävien yhteisöjen on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista. Tasa-arvoa edistetään koulutuksessa ja opetuksessa lasten ikä ja kehitys huomioon ottaen.

Uudenkaupungin lukiossa laaditaan vähintään kerran kolmessa vuodessa tasa-arvosuunnitelma. Suunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden edustajien kanssa.

2.2. Yhdenvertaisuuslaki

Uuden yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Laki kokonaisuudessaan on osoitteessa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6§:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjällä on oltava suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi arvioituaan yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan. Lisäksi lain 6 §:n 3 momentin mukaan opiskelijoilla ja heidän edustajilleen on varattava mahdollisuus tulla kuulluksi edistämistoimenpiteissä.

6 § (30.12.2014/1325)

Koulutuksen järjestäjän velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Koulutuksen järjestäjän ja tämän ylläpitämän oppilaitoksen on varattava oppilaille ja heidän huoltajilleen sekä opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä.

Uudenkaupungin lukiossa yhdenvertaisuuden edistämisen suunnitelma yhdistetään toiminnalliseen tasa-arvosuunnitelmaan. Suunnitelma laaditaan vähintään joka kolmas vuosi ja sitä laadittaessa kuullaan opiskelijoita ja heidän edustajiaan.

3. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen toiminnassa tilannekartoitus

Tasa-arvolaki edellyttää, että oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma sisältää arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteutumisesta.

Yhdenvertaisuuslain mukaisesti oppilaitoksen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista omassa toiminnassaan, jonka perusteella on ryhdyttävä yhdenvertaisuuden toteuttamisen edistämisen edellyttämiin toimenpiteisiin.

Uudenkaupungin lukiossa kouluyhteisön jäsenet osallistuvat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön ja niiden toteutumista seurataan kyselyillä vähintään kolmen vuoden välein. Tavoitteet kirjataan oppilaitoksen toimintasuunnitelmaan. Kartoituksen tarkoituksena on selvittää koulun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne ja tunnistaa mahdolliset ongelmat, jotka vaativat toimenpiteitä sekä arvioida tehtyjen toimenpiteiden tuloksellisuutta.

4. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman painopisteet

4.1. Opiskelijavalinnat

Opiskelijavalinnoissa noudatetaan voimassaolevia määräyksiä. Uudenkaupungin lukioon haetaan toisen asteen koulutuksen yhteishaussa. Opiskelijat valitaan peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon osoittamassa paremmuusjärjestyksessä. Keskiarvoraja on 7,0. Rehtori ottaa opiskelijat kouluun.

4.2. Opetusjärjestelyt

Lukiossa noudatetaan valtakunnallisen opetussuunnitelman perusteita. Lukio varmistaa koulukohtaisten kurssien tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden kaikille opiskelijoille. Opetuksessa käytettävät menetelmät ja tilat ovat esteettömiä. Tilat, oppimateriaalit ja opetusmenetelmät ovat saavutettavia. Erilaisille oppijoille mahdollistetaan opiskelu esimerkiksi erilaisin apuvälinein ja eri menetelmin. Niin sähköisiä oppimisympäristöjä kuin etä- ja monimuoto-opetusta hyödynnetään tarvittaessa.

Opinto-ohjauksessa varmistetaan kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoinen ohjaus ottaen huomioon erilaisten opiskelijoiden tarpeet. Jatko-opintomahdollisuudet tulevat ennakkoluulottomasti ja tasa-arvoisesti käsitellyiksi ja tarjotuiksi.

4.3. Opintosuoritusten arviointi

Opiskelijoiden arviointia Uudenkaupungin lukiossa säätelevät lukiolaki ja -asetus sekä koulun opetussuunnitelma. Valtakunnallisesti hyväksytyt arviointiperiaatteet määrittävät opintosuorituksien arvioinnin. Arviointi suoritetaan aina niin, että se noudattaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteita. Opiskelija, joka on tyytymätön arviointiin, hän voi hakea oikaisua siihen asianmukaisesti. Opiskelijoille tiedotetaan opinto-oppaassa heidän oikeuksistaan.

4.4. Syrjintä, seksuaalinen häirintä ja sukupuolen perusteella tapahtuva häirintä

Tasa-arvolain 8 b §:n mukaan oppilaitoksen on pidettävä kiellettynä syrjintänä, jos henkilö asetetaan opiskelijavalinnoissa, opetusta järjestettäessä, opintosuoritusten arvioinnissa tai oppilaitoksen muussa toiminnassa sukupuolen perusteella muita epäedullisempaan asemaan, tai häntä muutoin kohdellaan lain 7 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Kaikki sanallinen, sanaton tai fyysinen, luonteeltaan seksuaalinen ei toivottu käytös, jolla loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta, on lukiossamme kielletty.

4.5. Syrjinnän kieltö

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Uudenkaupungin lukiossa kohdellaan kaikkia yhdenvertaisesti.

5. Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Kehittämiskohteita valittaessa hyödynnetään opiskelija- ja kouluterveyskyselyjä. Myös opettajilta, koulun muulta henkilökunnalta ja opiskelijoilta tulevat kehittämiskohteet otetaan huomioon.

6. Toimenpiteet mahdollisissa tasa-arvorikkomustapauksissa tai syrjinnässä

Tehdään ilmoitus opiskeluhooltohenkilöstölle tai rehtorille, jotka ryhtyvät välittömästi toimiin tilanteen selvittämiseksi ja korjaamiseksi.

7. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedottaminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmasta tiedotetaan koko henkilökunnalle, opiskelijoille ja muille sidosryhmille suunnitelman hyväksymisen jälkeen. Suunnitelma on osana lukion opetussuunnitelmaa ja on näin myös nähtävillä koulun kotisivuilla.

LIITE 8 Uudenkaupungin lukion suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

**UUDENKAUPUNGIN LUKION
SUUNNITELMA OPISKELIJOIDEN
SUOJAAMISEKSI VÄKIVALLALTA,
KIUSAAMISELTA JA HÄIRINNÄLTÄ**

1. Yleistä

Suunnitelman tarkoituksena on turvallisuuden ja viihtyvyyden lisääminen sekä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäiseminen ja vähentäminen.

Periaatteena on, että kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän osalta koulussamme on nollatoleranssi. Minkäänlaista kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää ei hyväksytä. Näihin asioihin puuttuminen on koko työyhteisön asia ja koulun tavoitteena on kaikilta osin luoda koko kouluyhteisössä luottamukselliset ihmissuhteet, myös huoltajiin ja muihin sidosryhmiin.

Opettajien ja koko koulun henkilökunnan velvollisuutena on huolehtia siitä, että koulu tarjoaa jokaiselle turvallisen oppimisympäristön. Kiusaamisen vastaisten toimenpiteiden tavoitteena on puuttuminen kiusaamistilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja asian käsittelyn helpottaminen opiskelijoiden kanssa. Kiusaamiseen puututaan välittömästi ja sitä tarkkailevat kaikki talossa työskentelevät.

Opiskelijoiden omaa vastuuta korostetaan. Kiusaamisesta kertominen on toisesta ihmisestä välittämistä. Sekä kiusaaja että kiusattu tarvitsevat apua ja tukea. Koko ryhmän kanssa voidaan tarvittaessa tehdä erilaisia yhteishenkeä parantavia toimenpiteitä ja harjoituksia. Asian käsittelyssä yhtenä tahona voi olla moniammatillinen opiskelijahuollon asiantuntijaryhmä sekä tarvittaessa asiantuntija-apua.

2. Ennaltaehkäiseminen

2.1. Kiusaamisen vastustaminen

Tavoitteena on saada kouluyhteisö ilmaisemaan, ettei se hyväksy kiusaamista sekä miettimään, mitä jokainen voisi tehdä kiusaamisen lopettamiseksi.

Kiusaamista vastustavista toimenpiteistä keskustellaan ja ryhmäytymistä vahvistetaan esimerkiksi ryhmänohjaajien ja opiskelijatutoreiden toimesta ryhmänohjaustuokioissa, oppitunneilla ja koulun tilaisuuksissa korostamalla, että

- toisia opiskelijoita ei kiusata,
- kiusattuja opiskelijoita yritetään auttaa,
- syrjään jätettyjä opiskelijoita yritetään ottaa mukaan.

2.2. Kodin ja koulun yhteistyö

Vanhempainilloissa, opettajan ja huoltajien tapaamisissa, puhelinkeskusteluissa, sähköposteilla sekä kirjallisilla tiedotteilla ennaltaehkäistään ongelmatilanteita ja luodaan yhteistä toimintakulttuuria koulun ja kodin välille. Huoltajien toivotaan kiusaamista havaitessaan ilmoittavan siitä joko ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai rehtorille.

2.3. Järjestyssäännöt

Ohjausryhmittäin tutustutaan erityisesti lukukausien alkaessa sekä myöhemmin aina tarvittaessa koulun järjestyssääntöihin.

2.4. Yhteisöllinen toiminta

Lukiomme yhteisöllistä toimintaa suunnitellaan ja kehitetään opettajainkokouksissa ja yhteisöllisessä opiskelijahuoltoryhmässä. Opettajainkokouksessa suunnitellaan lukuvuoden aikana toteutettavat teemat ja tapahtumat. Näitä pohdittaessa kiinnitetään huomioita siihen, että ne pyrkisivät ennaltaehkäisemään kiusaamista, häirintää sekä väkivaltaista käyttäytymistä. Yhteisöllisen opiskelijahuoltoryhmän toiminnan tavoitteena on parantaa opiskelijoiden viihtyvyyttä ja kanssakäymistä toistensa kanssa. Lisäksi ryhmän on seurattava, että opiskelijat saavat riittävästi tukea ja ohjausta kasvaessaan yhteistyökykyiseksi aikuiseksi yhteisön jäsenenä.

Oppilaskunnan hallituksella on merkittävä rooli ennaltaehkäisevässä työssä osallistuessaan ja järjestäessään koulun eri tapahtumia ja teemoja.

3. Menettelytavat väkivalta- kiusaamis- ja häirintätilanteissa

Koulussa jokaisen aikuisen velvollisuus on puuttua välittömästi väkivallan käyttöön, kiusaamisen tai häirintään sekä ilmoittaa tapahtuneesta ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle tai rehtorille.

Ryhmänohjaaja kirjaa kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätapaukset.

Lukiolla on ilmoitusvelvollisuus ko. asioista koulutoimelle (liite A). Rikos- ja ilkivaltatilanteissa toimitaan puolestaan liitteen B mukaisesti.

Kiusaaminen on toistuvaa henkistä tai ruumiillista väkivaltaa, jonka yksi tai useampi nuori kohdistaa yhteen ja samaan uhriin. Sen muotoja voivat olla

- pilkkaaminen, haukkuminen, lällätys, häpäiseminen, ilkkuva matkiminen
- pelottelu, uhkailu, kiristäminen, syrjiminen, eristäminen, pakottaminen, tahallinen väärinneuvominen, perättömien juttujen keksiminen
- tavaroiden piilottelu tai luvatta ottaminen ja särkeminen
- kuristaminen, töniminen, lyöminen, pureminen, potkiminen, nipistely
- toisen tai toisten yllyttäminen yhtä vastaan, toisen puolustamisen estäminen, yksin jättäminen
- sähköinen kiusaaminen (ks. lisää liite C)

Toiminta kiusaamistapauksissa

1. Vakavat keskustelut kiusaajien ja uhrien kanssa

- toistuvissa tapauksissa tiedote/yhteydenotto kotiin
- seuranta
- kiusaajan tehostettu tarkkailu koulupäivän aikana (tieto koko henkilökunnalle)
- ryhmänohjaajan velvollisuus on kirjata kiusaamistilanteet ja toimenpiteet

2. Vakavat keskustelut huoltajien kanssa

- jos edelliset toimenpiteet ovat olleet hyödyttömiä
- jos mahdollista, kirjataan sopimus
- seuranta kuten edellä

3. Asian käsittely opiskeluhuoltoryhmässä

4. Asiantuntija-apu

- vakavissa ja pitkittyneissä tilanteissa
- asiantuntija-apuun ohjaaminen

4. Perehdytys

Rehtori vastaa henkilökunnan perehdyttämisestä tämän suunnitelman sisältöön. Suunnitelma käydään läpi vähintään kerran lukuvuodessa opettajainkokouksessa.

5. Tiedottaminen

Tästä suunnitelmasta tiedotetaan opiskelijoille ja heidän huoltajilleen. Lukuvuosittain asiasta tiedotetaan opiskelijoille ryhmänohjaustuokioissa ja huoltajille vanhempainilloissa. Lisäksi se on osana opetussuunnitelmaa nähtävillä kotisivuilla.

6. Seuranta ja arviointi

Tämän suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan yhteisöllisessä opiskelijahuoltoryhmässä.

7. Voimaantulo ja päivittäminen

Tämä suunnitelma päivitetään vähintään kerran kolmessa vuodessa. Tämä suunnitelma on hyväksytty opettajakunnan kokouksessa 26.4.2016 ja se tulee voimaan 1.8.

Liite A

UUDENKAUPUNGIN LUKIO

ILMOITUS VÄKIVALTAISESTA KÄYTTÄYTYMISESTÄ, VÄKIVALLALLA
UHKAAMISESTA, KOULUKIUSAAMISESTA

UGIN LUKIO	Päiväys
Tekijät	
Tapahtuman kuvaus	
Toimenpiteet	
Selvityksessä läsnä olleet	

Puolesta _____

Tiedoksi-huoltaja(t) pvm _____

ó koulutoimi pvm _____

ó sosiaalitoimi/lastensuojelu _____

ó muu taho _____

RIKOS- JA ILKIVALTATILANTEESTA ILMOITTAMINEN

Toimintaohje rikos- ja ilkivaltatilanteen sattuessa

Opettaja, toimi näin

- kartoita tilanne, tapahtuma ja asianosaiset
- varmista ihmisten turvallisuus, tarvittaessa pyydä apua 112
- selvitä asianomaisen kanssa tapahtumien kulku, tee selvityksestä kirjallinen muistio
- tiedota asiasta asianomaisten kotiin, ryhmänohjaajille ja rehtorille

Poliisille tärkeitä tietoja rikostapauksissa ovat:

- tarkka tapahtuma aika ja ó paikka
- onko tekijä paikalla vai poistunut
- tekijän nimi, jos se on tiedossa
- tekijän tuntomerkit (ikä, vartalo, kasvot, silmät, hampaat, puhe, kädet, liikkuminen, suunta johon liikkui sekä liikkumistapa)
- minne päin ja miten tekijä pakeni
- tekijän vaarallisuus (aseistautuminen, mielentila, uhkaukset, alkoholin ja huumeiden käyttö jne).
- ajoneuvon rekisterinumero ja muut tuntomerkit (merkki, malli, väri, erityistuntomerkit).

SÄHKÖINEN KIUSAAMINEN

Vanhemmat

- Seuraa nuoresi netin ja kännykän käyttöä.
- Seuraa hänen reaktioitaan onettisessionö jälkeen.
- Jos vähänkin epäilet kiusaamista, ota asia puheeksi.
- Kannusta nuorta kertomaan kiusaamisesta.
- Kerro nuorelle, että viestejä, jotka ovat tulleet tuntemattomilta ihmisiltä, ei tarvitse avata.

Jos nuortasi koskevia kiusaamistekstejä tai valokuvia on julkaistu sähköisesti:

- Jos kiusaaja on samassa koulussa, ota yhteyttä kouluun: opinto-ohjaajaan, terveydenhoitajaan, ryhmänohjaajaan, rehtoriin tai kehen muuhun tahansa aikuisista.
- Jos kiusataan netissä, se yleensä heijastuu muuhun elämään. Mieluummin ota yhteyttä liian herkästi kuin liian myöhään. Kiusaamista netissä ei pidä väheksyä, koska siellä yleisö voi olla laaja, rajaton ja tuntematon.
- Säästäkää kaikki ko. kiusaamista koskevat nettisivut jatkotoimia varten.
- Ota yhteyttä nettisivuja ylläpitävään tahoon. He voivat ottaa pois tekstejä ja mahdollisesti selvittää, kuka on ne kirjoittanut.
- Jos kiusaaminen on hyvin vakavaa, ota yhteyttä poliisiin.

Opiskelijat

- Kerro aina netissä tai kännykällä tapahtuneesta kiusaamisesta tai typerästä käytöksestä jollekin aikuiselle kotona tai koulussa.
- Yksi keino voi olla ottaa yhteyttä koulun aikuisiin sähköpostin kautta.
- Netissä kiusaaminen heijastuu yleensä muuhun elämään. Mieluummin ota yhteyttä liian herkästi kuin liian myöhään. Kiusaamista netissä ei pidä väheksyä, koska siellä yleisö voi olla laaja, rajaton ja tuntematon.
- Kerro, vaikka kiusaaminen ei koskisi sinua.
- Säästä kaikki ko. kiusaamista koskevat nettisivut tai viestit jatkotoimia varten.
- Kiusaajan kanssa ei kannata alkaa ökirjeenvaihtoonö. Vastaa kiusaamisviesteihin korkeintaan kerran, lyhyesti ja asiallisesti.
- Muista, että kiusaaja voi esiintyä väärällä nimellä tai osoitteella.

ja muista että:

- Olet aina vastuussa siitä, mitä laitat nettiin.
- Ilman lupaa toisten kuvien tai tekstien laittaminen voi johtaa jopa kunnianloukkaussyytökseen.

LIITE 9 kurinpitokeinot ja menettelytavat

**UUDENKAUPUNGIN LUKION KURINPITOKEINOT JA
MENETTELYTAVAT**

2016 ó 2018

UUDENKAUPUNGIN LUKION KURINPITOKEINOT JA MENETTELYTAVAT

Sisällys

1.Johdanto	296
2.Yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa.....	296
3.Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa	296
3.1. Lukiolaki 21§	297
3.2. Lukiolaki 26§ ja 26§ a-h	297
3.3. Lukioasetus 12 § (810/1998)	301
4.Henkilökunnan perehdyttäminen.....	302
5.Tiedottaminen.....	302

1. Johdanto

Lukiolakia 629/1998 muutettiin lailla 1268/30.12.2013. Muutos kohdistui lain opiskelijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeviin pykäliin 21 ja 26 (lisäys 26d-g). Lain 21§:n 3 momentin mukainen koulutuksen järjestäjän suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee ottaa käyttöön ensimmäisenä päivänä elokuuta 2016.

21 § ([30.12.2013/1268](#))

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

3 momentti

Koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Koulutuksen järjestäjän tulee opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallituksen tulee opetussuunnitelman perusteissa antaa määräykset suunnitelmien laatimisesta.

2. Yhteistyö eri viranomaistahojen kanssa

Yhteistyötä tehdään poliisin kanssa. Poliisiviranomaisen taholta on joka kouluun ja oppilaitokseen nimetty oma koulupoliisi, joka toimii yhdysviranomaisena tähän suunnitelmaan liittyvissä asioissa.

Sosiaalitoimen henkilöstön kanssa tehdään yhteistyötä lukion opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti.

3. Menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa

Menettelytavoista rike- ja häiriötilanteissa määräävät lukiolain pykälät 21§ ja 26§ sekä 26§ a-h.

3.1 Lukiolaki 21§

21 § ([30.12.2013/1268](#))

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Lukiossamme noudatetaan oheista lakipykälää ja opiskelijoille tähdennetään, että oman ja muiden turvallisuuden takaamiseksi kenenkään ei pidä tuoda yllä olevia esineitä tai aineita oppilaitokseemme. Jos näin on tapahtunut, lukiossamme noudatetaan lukiolain 26d ó g §:n mukaista käytäntöä. Opiskelijalta haltuun otetut opiskelijalle tai huoltajalle luovutettavat esineet tai aineet säilytetään rehtorin kanslian lukollisessa varastossa odottamassa luovuttamista. Jokaisen lukuvuoden alussa hävitetään yli kolme kuukautta hallussa olleet esineet tai aineet. Hävittämisestä tehdään rehtorin päätös ja se tapahtuu vähintään kahden henkilön ollessa läsnä.

3.2 Lukiolaki 26§ ja 26§ a-h

26 § ([13.6.2003/478](#))

Kurinpito

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangeistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. ([30.12.2013/1268](#))

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

26 a § [\(13.6.2003/478\)](#)

Menettely kurinpitoasiassa ja kurinpitorangeistuksen täytäntöönpano

Ennen 26 §:n 1 tai 4 momentissa tarkoitettua päätöstä on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti taikka epäilty rikos tai siihen liittyvä seikka, kuultava opiskelijaa ja hankittava muu tarpeellinen selvitys. Ennen kurinpitorangeistuksen antamista on opiskelijan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Muista 26 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäamisestä tarvittaessa oppilaitoksen sijaintikunnan sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Edellä 26 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä tulee antaa päätös, ja 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden tulee kirjata.

Opiskelijan määräaikaista erottamista tai asuntolasta erottamista koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta, ellei koulutuksen järjestäjä tai hallinto-oikeus toisin päättää.

Päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta tai asuntolasta erottamisesta päätetään.

Rehtorin ja opettajan päätösvallassa 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua asiasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Oppilaitoksesta tai asuntolasta erottamisesta ja opiskelusta pidättämisestä päättää koulutuksen järjestäjän asianomainen monijäseninen toimielin. Kirjallisen varoituksen antamisesta voi koulutuksen järjestäjän niin päättäessä päättää myös oppilaitoksen rehtori. [\(30.12.2013/1268\)](#)

26 b § [\(13.6.2003/478\)](#)

Häiritsevän tai turvallisuutta vaarantavan opiskelijan poistaminen

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus poistaa luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta taikka koulun tilaisuudesta opiskelija, joka ei noudata 26 §:n 2 momentissa tarkoitettua poistumismääräystä. Rehtorilla ja opettajalla on myös oikeus poistaa oppilaitoksen alueelta opiskelija, joka ei poistu saatuaan tiedon 26 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua opetuksen epäamisestä.

Jos poistettava opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia opiskelijan poistamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen.

Rehtori ja opettaja voivat 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa toimia yhdessä tai kumpikin erikseen. Oppilaan poistamisessa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta opetuksen järjestäjälle.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain [\(39/1889\) 4 luvun 6 §:n](#) 3 momentissa ja 7 §:ssä.

26 c § [\(13.6.2003/478\)](#)

Kurinpitomenettelyn suhde syytteen vireilläoloon ja tuomioistuimen ratkaisuun

Sinä aikana, jolloin opiskelijaa vastaan on vireillä syyte yleisessä tuomioistuimessa, ei häntä vastaan samasta syystä saa aloittaa tai jatkaa kurinpitomenettelyä.

Jos tuomioistuin on vapauttanut opiskelijan syytteestä, ei kurinpitomenettelyä saa aloittaa tai jatkaa samasta syystä muutoin kuin sellaisen menettelyn perusteella, jota ei ole katsottava rikokseksi, mutta josta voidaan rangaista kurinpidollisesti.

Jos tuomioistuin on tuominnut opiskelijan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitorangeistusta. Opiskelija saadaan kuitenkin erottaa määrääjäksi tai erottaa opiskelija-asuntolasta, jos se opiskelijan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua.

26 d § [\(30.12.2013/1268\)](#)

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Rehtorilla ja opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa haltuunsa opiskelijalta 21 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine.

Jos haltuun otettavaa esinettä tai ainetta hallussaan pitävä opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, rehtorilla ja opettajalla on oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina opiskelijan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Oikeus käyttää voimakeinoja koskee vain opiskelijan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Edellä 1 tai 2 momentissa tarkoitetussa haltuunotossa ei saa käyttää voimankäyttövälineitä. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään [rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa](#) ja 7 §:ssä.

Pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

26 e § [\(30.12.2013/1268\)](#)

Oikeus tarkastaa opiskelijan tavarat

Opettajalla ja rehtorilla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa opiskelijan mukana olevat tavarat, opiskelijan hallinnassa olevat oppilaitoksen säilytystilat sekä päällisin puolin hänen vaatteensa, sellaisen 21 §:n 2 momentissa tarkoitetun esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos on ilmeistä, että opiskelijan hallussa on tällaisia esineitä tai aineita ja opiskelija pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole.

Opiskelijalle tulee ennen tarkastusta ilmoittaa tarkastuksen syy.

Tarkastajan tulee olla opiskelijan kanssa samaa sukupuolta. Tarkastuksessa tulee olla läsnä tarkastajan lisäksi toinen täysi-ikäinen oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva. Opiskelijan pyynnöstä tarkastuksessa tulee olla läsnä hänen valitsemansa oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva, jos tämä on saapuvilla.

Edellä 3 momentissa säädetyistä tarkastuksen suorittamistavasta voidaan kuitenkin poiketa, jos se on asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä.

Pykälässä säädetyt oikeudet ja velvollisuudet ovat voimassa myös ajan, jolloin opiskelija osallistuu opetussuunnitelman tai koulutuksen järjestäjän hyväksymän muun tämän lain tai sen nojalla annettujen säädösten nojalla laaditun suunnitelman mukaiseen koulutukseen tai toimintaan.

26 f § [\(30.12.2013/1268\)](#)

Haltuun ottamisen ja tarkastamisen yleiset periaatteet

Edellä 26 d ja 26 e §:ssä tarkoitetut toimenpiteet on toteutettava mahdollisimman turvallisesti. Toimenpiteillä ei saa puuttua opiskelijan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja opiskelijan

tarkastamisessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee oppilaitoksissa suunnitella ja ohjeistaa.

Edellä 26 d §:n mukaisten voimakeinojen käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin tulee antaa kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle. Opiskelijan tarkastaminen ja esineiden ja aineiden haltuun ottaminen tulee kirjata. Haltuun ottamisesta ja tarkastamisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajille mahdollisimman pian.

26 g § ([30.12.2013/1268](#))

Haltuun otettujen esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen

Edellä 26 d §:ssä tarkoitetut opiskelijalta haltuun otetut esineet ja aineet luovutetaan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle tai, jos opiskelija on täysi-ikäinen, hänelle itselleen. Esineet ja aineet tulee kuitenkin luovuttaa poliisille tai muulle laissa säädetylle viranomaiselle, jos opiskelijalla, tämän huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei lain mukaan ole oikeutta pitää niitä hallussaan.

Ennen luovuttamista esine tai aine tulee säilyttää huolellisesti. Esineiden ja aineiden luovutus tulee järjestää mahdollisimman pian haltuunotosta. Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksiset ja kaasusumuttimet sekä räjähteet tulee luovuttaa poliisille välittömästi. Opiskelijalle itselleen luovutettavat esineet ja aineet luovutetaan työpäivän päätyttyä.

Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Esineiden ja aineiden luovuttaminen ja hävittäminen tulee kirjata.

3.3 Lukioasetus 12 § (810/1998)

12 § ([18.6.2003/561](#))

Rehtorin ja opettajan päätösvalta eräissä tilanteissa Lukiolain 26 §:n 2 momentissa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan luokkahuoneesta oppitunnin jäljellä olevaksi ajaksi ja opiskelijan määräämisestä poistumaan muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, päättää oppituntia tai muuta opetustilaisuutta pitävä opettaja. Mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitetusta opiskelijan määräämisestä poistumaan oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta päättää rehtori tai opettaja. Mainitun pykälän 3 momentissa tarkoitetusta opetuksen epäämisestä päättää rehtori.

Uudenkaupungin lukiossa lukiolain 26 § 2 ja 3 momentissa tarkoitetut toimenpiteet kirjataan Uudenkaupungin lukion opiskelijahallinto-ohjelmaan (vuonna 2016 Starsoft Oy:n toimittama ohjelmisto).

4. Henkilökunnan perehdyttäminen

Rehtori perehdyttää henkilökunnan kurinpidollisten toimintavaltuuksien käyttämiseen vuosittain lukuvuoden alussa.

5. Tiedottaminen

Tästä suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja muista opiskeluun liittyvistä asioista tiedotetaan huoltajille vanhempainilloissa ja opiskelijoille ryhmänohjaustuokioilla vuosittain lukuvuoden alussa. Rehtori huolehtii ryhmänohjaajien tiedottamisesta. Lisäksi suunnitelma löytyy osana lukion opetussuunnitelmaa kotisivulla.

UUSIKAUPUNKI

OPISKELUHUOLTO- SUUNNITELMA

Uudenkaupungin lukio

1.8.2014

Päivitetty 05/2016

8. Tiedottaminen ja mahdollisuus osallistua opiskeluhuoltotyön suunnitteluun	326
9. Opiskeluhuoltotyön seuranta, arviointi ja kehittäminen	326

1. Opiskeluhoolto Uudenkaupungin lukiossa

Lakisääteinen opiskeluhoolto on osa lukion toimintaa. Opiskeluhoollon monialaista yhteistyötä määrittelee oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), johon on yhdistetty aiemmin hajallaan olleet oppilas- ja opiskelijahuoltoon koskevat säädökset. Opiskeluhooltoon sisältyy opetuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelman mukainen opiskeluhoolto sekä opiskeluhoollon palvelut, jotka ovat terveydenhuoltolaissa määritelty opiskeluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa määritelty koulunkäynnin tukeminen. Opetusta lukiossa määrittää lukiolaki, mutta sen ohessa lukiossa on opiskeluhooltoon liittyen noudatettava oppilas- ja opiskelijahuoltolakia. Tämän suunnitelman lähteinä on käytetty oppilas- ja opiskelijahuoltolakia, lukion opetussuunnitelman perusteita sekä Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön soveltamisohjetta oppilas- ja opiskelijahuoltolainsäädännön toteuttamisen tueksi (Kuntainfo 13/2015).

Opiskelija on oikeutettu sellaiseen maksuttomaan opiskeluhooltoon, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluita. Opiskeluhoollolla tuetaan ja edistetään opiskelijan psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia kouluyhteisössä. Opiskeluhoollollinen työ ja arjen huolenpito ei kuulu vain opiskeluhoollon toimijoille ja siitä vastaaville viranomaisille, vaan se kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. Opiskeluhooltoon tehdään yhteisöllisenä ja yksilökohtaisena työnä, jossa tärkeimpinä tavoitteina on opiskelijan yleiseen hyvinvointiin liittyvä ennaltaehkäisevä toiminta ja opiskeluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden ylläpitäminen. Työ painottuu yhteisölliseen työhön ja yhteisöllisyyden tulee olla lähtökohdalla kaikelle opiskeluhoollolliselle toiminnalle. Opiskeluhoolto on monialaista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Työtä tehdään opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kesken ja sen keskiössä on aina opiskelija sekä hänen perheensä. Opiskeluhooltotyössä toimitaan luottamuksella sekä opiskelijaa ja hänen huoltajiaan/vanhempiaan kunnioittaen että heidän osallisuuttaan tukien. Työtä ohjaa tiedonsaantia ja salassapitoa määrittävät lakisäädökset.

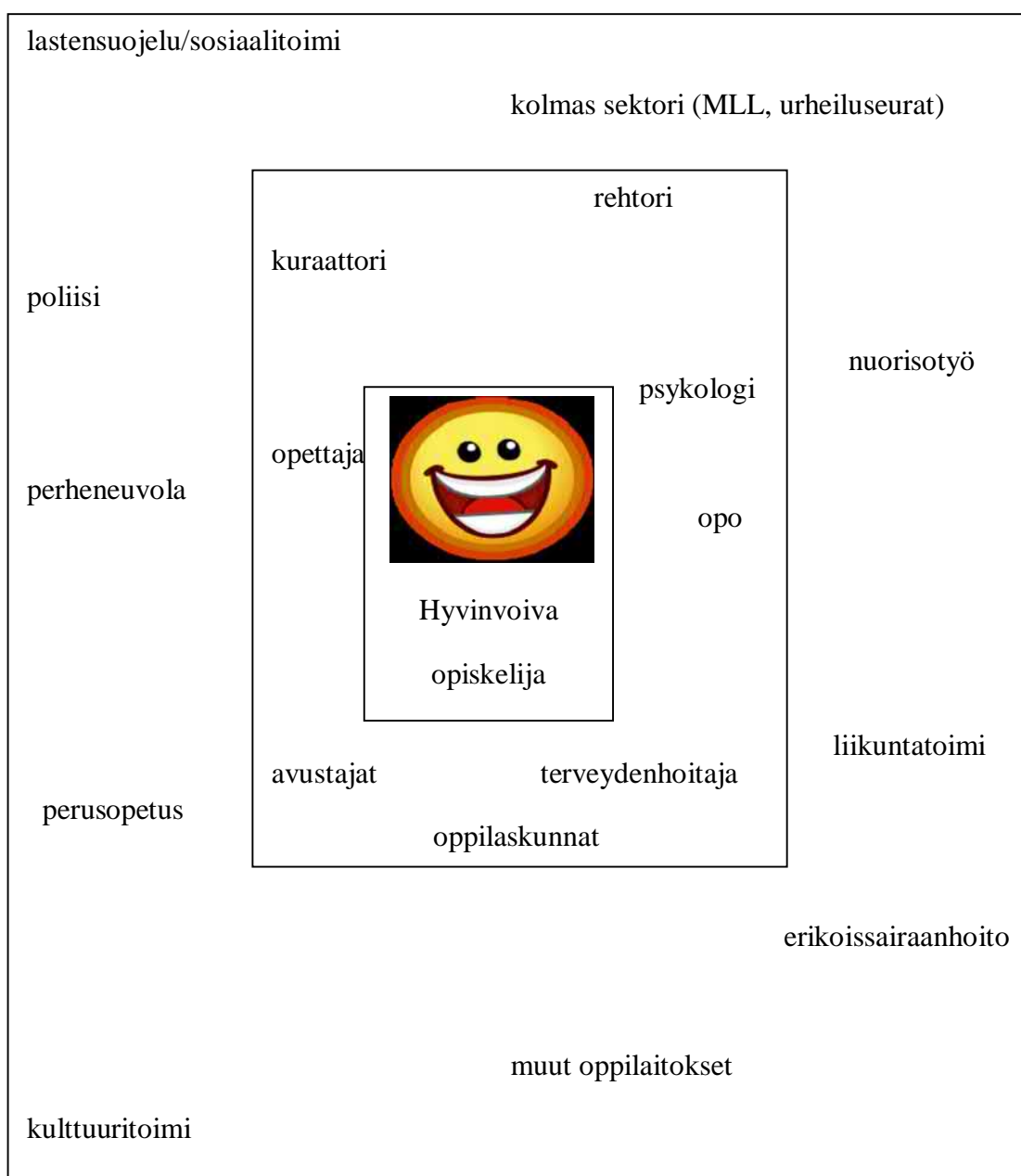
Uudenkaupungin lukiossa opiskeluhoolto ja siihen liittyvät palvelut kuuluvat tärkeänä osana arjen toimintaan. Opiskeluhoollon palveluiden on oltava helposti saatavilla. Tavoitteet nivoutuvat yhteen opetussuunnitelman perusteiden määrittelemien tavoitteiden kanssa siten, että tärkeimpänä on aina luoda opiskelijalle terve ja turvallinen oppimisympäristö sekä edistää hänen yleistä hyvinvointiaan, jotta hänellä on parhaat mahdolliset edellytykset oppimiselle ja itsenäistymiselle. Liikkeelle lähdetään opiskelijan tarpeista ja toimitaan hänestä huolehtien sekä häntä arvostaen ja kuunnellen. Tavoitteena on myös opettajien opiskeluhoollolliseen havainnointiin liittyvien valmiuksien lisääminen ja selkeiden mallien luominen pienienkin huolien eteenpäin viemiseksi. Työaika tulee käyttää vähintään yhtä paljon ennaltaehkäisevään, yhteisölliseen toimintaan kuin ongelmien ratkaisemiseenkin. Uudenkaupungin kouluissa pyritään tuen saatavuuden ja toimintatapojen yhdenmukaisuuteen sekä kaupungin

sisäisen yhteistyön kehittämiseen, jotta tiedon kulku ja töiden jakaminen toteutuisi lain puitteissa parhaalla mahdollisella tavalla.

2. Opiskeluhuollon monialainen yhteistyö

Opiskeluhuollollista työtä tehdään Uudessakaupungissa monialaisissa verkostoissa ja monipuolisen asiantuntijuuden myötävaikutuksessa. Tärkeässä osassa on seutukunnallinen yhteistyö, jossa opiskeluhuollon toimintaa ja käytäntöjä pohditaan Vakka-Suomen muiden kuntien opiskeluhuollollisen henkilöstön kanssa yhteisesti. Kunnan sisäinen monialainen yhteistyö sekä seutukunnallinen yhteistyö luovat pohjaa toimivien käytäntöjen löytymiselle sekä koko kentän tietotaidon hyödyntämiselle. Keskinäinen konsultointi on siis avainasemassa yhteistyössä.

Seuraavaan kaavioon on kuvattu opiskeluhuollollisen yhteistyön kenttää lukiossa.

2.1. Yhteistyö kodin kanssa

Kodin kanssa pyritään luottamukselliseen ja rakentavaan opiskeluhuollolliseen yhteistyöhön. Lukiossa työtä tehdään täysi-ikäisyyden kynnyksellä olevien ja täysi-ikäisten nuorten kanssa. Täysi-ikäisyydestäkin huolimatta yhteistyö kodin kanssa on tärkeää. Huoltaja on kasvatuksellisessa vastuussa nuoresta, lukion tehtävä on vastata opetuksesta ja tukea opiskelijan itsenäistymistä. Huoltajuus päättyy, kun opiskelija saavuttaa täysi-ikäisyyden mutta vanhemmuus ei. Parhaan pohjan opiskelijan oppimiselle luo säännöllinen, sujuva ja avoin yhteistyö kodin kanssa. Tällöin on molemminpuolisesti helppo ottaa puheeksi pienetkin huolet sekä antaa palautetta opinnoista ja opiskeluhuollollisesta toiminnasta. Yhteistyön kautta pyritään huomioimaan opiskelijoiden yksilöllisyys ja erilaiset tarpeet. 4 Yhteistyön muotoja ovat esimerkiksi viestintä puhelimitse, sähköpostitse tai Wilman kautta, tiedotteet, kotisivut, vanhempainillat, vanhempaintapaamiset ja juhla- ja teemapäivät.

Suostumusta vaativissa opiskeluhuollollisissa järjestelyissä, lukioikäinen voi antaa suostumuksensa itse koskien esimerkiksi hänen asiansa käsittelemistä yksilöllisessä opiskeluhuollossa. Alaikäisen huoltajalle ilmoitetaan opiskeluhuollollisista asioista, kun huoli on suuri tai yhteydenotto katsotaan muuten tärkeäksi.

Huoltajat ja vanhemmat tulee ottaa mukaan opiskeluhuollolliseen suunnitteluun ja kehittämiseen. Tämä tarkoittaa heidän huomioimistaan esim. yhteisöllisissä opiskeluhoitoryhmissä tehtävässä työssä.

2.2. Muu yhteistyö

Kodin ohella yhteistyötä tehdään mm. seuraavien tahojen kanssa

- Sosiaalitoimi/ lastensuojelu
Sosiaalitoimi, erityisesti lapsi- ja perhekohtainen lastensuojelu, on yksi lukion yhteistyökumppaneista.

Opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt ja luottamushenkilöt ovat lastensuojelulain mukaan velvollisia ilmoittamaan lastensuojelulle, jos he tehtävässään saavat tietää opiskelijasta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä.

Lastensuojeluilmoituksella ilmaistaan huoli opiskelijan tilanteesta silloin, kun asiaan ei saada selvyyttä koulun ja kodin välisellä yhteistyöllä. Hyvään toimintatapaan kuuluu ilmoittaa myös huoltajalle aikeesta tehdä lastensuojeluilmoitus; mikäli aikeesta ei ilmoittajan arvion mukaan aiheudu vaaraa opiskelijalle.

Lastensuojeluilmoitus johtaa opiskelijan tilanteen arviointiin välittömästi ja tarvittaessa toimenpiteisiin. Seitsemän arkipäivän kuluessa tehdään päätös siitä, aloitetaanko opiskelijan kohdalla lastensuojelutarpeen selvitys. Lastensuojelutarpeen selvitys tehdään kolmen kuukauden kuluessa ja sen pohjalta päätetään, aloitetaanko varsinaiset lastensuojelutoimet ja lopetetaanko asiakkuus.

Yhdessä opiskelijan tai huoltajan kanssa on myös mahdollista ottaa yhteyttä sosiaalitoimeen tuen tarpeen arvioimiseksi. Yhteydenotto johtaa lastensuojelutarpeen arvioon, jossa kartoitetaan lapsen ja perheen tuen tarpeet. Lastensuojelutarpeen arvio laaditaan useimmiten lastensuojelun sosiaalityöntekijän johdolla. On mahdollista, kuten myös lastensuojeluilmoituksen yhteydessä, että tukitoimet löytyvät yleisten perhepalvelujen puolelta, jolloin asiakkuutta lastensuojelun puolelle ei tarvita tuen saamiseksi ollenkaan.

Yhteyttä lastensuojeluun voi ottaa myös konsultatiivisessa mielessä.

- Nuorten psykiatria
Opiskelijalla ollessa hoitokontakti nuorten psykiatrian poliklinikalle, opiskeluhuollon edustaja voi kutsuttuna osallistua nk. verkostopalaveriin tai poliklinikalta voidaan kutsua edustaja koululle. Lukiosta ei suoraan ohjata opiskelijoita erikoissairaanhoidon 5 piiriin. Ohjaus vaatii lähetteen lääkäriltä. Konsultaatiopyynnön voi esittää myös opiskeluterveydenhoitaja.
- Perheneuvola
Perheneuvolan palvelut ovat sosiaalihuoltolain alaisia palveluita ja perheneuvolaan voi olla yhteydessä oma-aloitteisesti kuka vain. Yleensä lähtökohtana yhteydenotolle ovat vaikeudet/ongelmat perheen toiminnassa ja keskinäisissä suhteissa. Perheneuvolasta tavoittaa sosiaalityöntekijän ja psykologin. Heidän kanssaan tehdään yhteistyötä palaverien muodossa.
- Hyvinvointineuvola
Uudessakaupungissa toimii hyvinvointineuvola. Neuvolassa toteutetaan ennaltaehkäisevää perhetyötä sekä lapsiperheiden kotipalvelua. Hyvinvointineuvolan kautta on mahdollisuus saada tukea vanhemmuuteen, lasten hoitoon/kasvatukseen tai muihin jokapäiväisten toimien suorittamiseen kuormittuneessa elämäntilanteessa. Palvelut eivät vaadi lähetettä tai lastensuojelun asiakkuutta. Tarvetta voi arvioida ja yhteyttä voi ottaa esim. oppilashuollon henkilöstön kautta.

- Nuoriso- ja liikuntatoimi
Koulut tekevät aktiivisesti yhteistyötä nuoriso- ja liikuntatoimen kanssa. He järjestävät koululaisille ja opiskelijoille vapaa-ajantoimintaa ja osallistuvat koulujen toimintaan mm. ryhmäytyspäivien muodossa. Varhaisen puuttumisen ja etsivän nuorisotyön mallit tarjoavat tukimenetelmiä opiskelijoille, joilla on esimerkiksi poissaoloja, päihteiden käyttöä tai jotka ovat syrjäytymisvaarassa.
- Seurakunta
Seurakunta osallistuu lukion toimintaa aamunavauksien ja kirkkovuoden mukaisten tapahtumien muodossa.
- Koulupoliisi
Lukiolle on nimetty koulupoliisi, johon voi olla yhteydessä kriisitilanteissa tai joka voi osallistua yhteistyöpalaveriin.

3. Opiskeluhoollon kokonaistarve ja palvelut

Opiskeluhoollon suunniteltaessa pyritään mahdollisimman hyvin toteuttamaan ajatusta palveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta kaikille kunnan lapsille ja nuorille. Lähtökohtana tasapuolisuuden ohessa on myös se, että palveluita pystyttäisiin joustavasti kohdentamaan sinne, missä tarve on suurin kyseisellä hetkellä. Opiskeluhoollon ohjausryhmä ja yhteisölliset opiskeluhooltoryhmät seuraavat säännöllisesti tilannetta ja pyrkivät reagoimaan, kun erityistarvetta jossakin yksikössä ilmenee.

Opiskeluhoollon kokonaistarvetta ja käytettävissä olevia opiskeluhoollon palveluita lukio arvioi tässä opiskeluhoollon suunnitelmassa miettien, miten ja missä määrin resursseja panostetaan yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen opiskeluhoollon työhön sekä monialaiseen yhteistyöhön. Lukion suunnitelmassa hyödynnetään seurantatietoa opiskelijoiden terveyden, hyvinvointiin ja elinoloihin liittyen ja pohditaan opiskeluhoollon tarvetta huomioiden oman oppimisympäristön ja asuinalueen erityispiirteet sekä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä yksikössä. Tarpeen arvioimisessa hyödynnetään henkilökunnalta, opiskelijoilta ja vanhemmilta kerättyä palautetta.

Tämän suunnitelman työstäminen on merkittävä osa lukion yhteisöllistä opiskeluhoollon työtä. Suunnitelmaa täydennetään, pidetään ajan tasalla ja tarpeen tullen kehitetään lukion tarpeita vastaavaksi. Suunnitelmatyö, kuten opiskeluhoollon työ muutenkin, on luonteeltaan sitoutunutta ja innovatiivista, jotta lukion toiminnassa pystytään vastaamaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden haasteisiin.

3.1. Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalveluilla tarkoitetaan opiskeluhuollon psykologin ja kuraattorin antamaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea ja ohjausta, joilla

- 1) edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä yhteistyötä opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa
- 2) tuetaan opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä sosiaalisia ja psyykkisiä valmiuksia. (OHL 7§)

Opiskelijan tai huoltajan pyytäessä on opiskelijalle järjestettävä mahdollisuus keskustella opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä työpäivänä pyynnöstä. Sama koskee lukion henkilöstön katsoessa opiskelijan keskustelun psykologin tai kuraattorin kanssa tarpeelliseksi. Kiireellisissä tapauksissa tämä mahdollisuus on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Psykologin tai kuraattorin on yhteydenoton perusteella arvioitava onko asia kiireellinen. **Arvio kiireellisyydestä voidaan tehdä puhelimitse.** Seitsemän työpäivän aikamäärettä ei ole välttämätöntä noudattaa mikäli opiskelija on oikeudesta tietoinen, mutta yhteisesti sovitaan keskustelulle muu ajankohta. Mikäli opiskelijan tai läheisen yhteydenotto on puhtaasti neuvonpidollinen, ohjauksellinen tai keskustelun järjestäminen katsotaan muuten tarpeettomaksi, sitä ei ole välttämätöntä järjestää. Psykologi tai kuraattori arvioi, millaista tukea ja/tai ohjausta opiskelija tarvitsee ja ohjaa hänet tarpeen mukaan saamaan muita opiskeluhuollollisia palveluita tai tukipalveluita. (OHL 15§)

Uudenkaupungin esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa työskentelee kolme koulupsykologia. Koulupsykologi työskentelee lukiossa opiskelijan psyykkisen hyvinvoinnin, kehityksen sekä opiskelun ja oppimisen edistämiseksi ja tukemiseksi. Koulupsykologiin voi ottaa yhteyttä esimerkiksi silloin, kun nuoren opiskeluun, oppimiseen, tunne-elämään, mielenterveyteen tai ihmissuhteisiin liittyvät asiat mietityttävät tai huolestuttavat. Koulupsykologin työhön kuuluvat mm. asiakastyö, kuten keskustelutuen tarjoaminen opiskelijoille, psykologiset tutkimukset ja kartoitukset sekä ohjaaminen ja neuvonta esimerkiksi nuoren kehitykseen tai opiskeluun liittyvissä asioissa. Psykologin tehtäviin kuuluvat myös opiskelijahuoltotyö, yhteistyö kouluyhteisön ja vanhempien kanssa, konsultaatio, yhteydenpito yhteistyötahojen kanssa sekä tarvittaessa nuoren ja hänen perheensä ohjaus muiden tutkimus- ja hoitotahojen palveluiden piiriin.

Uudenkaupungin kouluilla on käytävissään kolmen kuraattorin palvelut, joista yksi on osapäiväisesti lukion käytävissä. Kuraattori tekee matalan kynnyksen sosiaalityötä lukiossa ja hänen tehtävänsä on tukea opiskelijaa hänen opinnoissaan ja kokonaiskehityksessään sekä yksilöllisesti että yhteisöllisesti. Kuraattori voi olla myös perheiden ja opettajien tukena ja apuna erilaisissa ongelmatilanteissa. Hän laatii tarpeen

mukaan lausuntoja opiskelijoiden sosiaalisista tilanteista ja ohjaa heitä koulun ulkopuolisen tuen piiriin. Kuraattorin käytännön työtä konsultoi vastuukuraattori.

Sekä koulupsykologit että kuraattorit tekevät oppimisyhteisöön ja yhteistyöhön liittyvää työtä. He tuovat oman asiantuntemuksensa esim. pohdittaessa yhteisön ja ympäristön turvallisuutta ja hyvinvointia, opiskeluhuollon toimintamallien kehittämistä, kiusaamisen vastaista tai kriisien hoitamista koskevien suunnitelmien tekemistä sekä kodin ja koulun välistä yhteistyötä järjestettäessä. He ovat tärkeä linkki opiskeluhoitotyön monialaisen asiantuntijuuden tuojina ja siinä tehtävässä heidän jatkuva oman ammattitaitonsa päivittäminen on oleellinen osa heidän työtään. **Kuraattoriin ja psykologiin yhteyttä voivat ottaa esimerkiksi opiskelija itse, vanhemmat tai opettaja. Yhteistyö on vapaaehtoista ja luottamuksellista.**

Opiskeluhoito kuuluu koko lukion henkilökunnalle ja heidän havaitessaan psykologille tai kuraattoreille kuuluvia oppimisvaikeuksia tai sosiaalisia tai psyykkisiä vaikeuksia, **ovat he velvollisia** ottamaan yhteyttä koulupsykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Tieto opiskelijan avun tarpeesta tulee kulkea mahdollisimman nopeasti, jotta hän saa tarvitsemansa tuen ennen tilanteen muuttumista vakavammaksi. Huolen ja vaikeuksien ilmetessä yhteydenotto koulupsykologiin tai kuraattoriin on tehtävä, vaikka opiskelija ei olisi siihen suostuvainen. Silloinkin opiskelijaa on tiedotettava yhteydenotosta ja antaa yllä säädettyssä määräjässä mahdollisuus keskustella yhteydenoton syistä. Yhteydenottajan on annettava hallussaan olevat tarvittavat tiedot opiskelijan tilanteesta, jotta tuen tarve voidaan arvioida. (OHL 16§) Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki ei erikseen ole määritellyt yhteydenottoa terveydenhoitajiin, mutta tarkoituksenmukaisinta on, että opiskelijan terveyttä koskevissa asioissa viipymättömän yhteydenoton kohteena voi olla myös kouluterveydenhoitaja.

3.2. Terveysthuoltopalvelut

Opiskeluterveydenhuollolla tarkoitetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain 17§:n mukaista opiskeluterveydenhuoltoa, joita lukiossa toteuttavat terveydenhoitaja ja lääkäri.

Opiskeluterveydenhuollon palveluilla

- 1) edistetään ja seurataan oppilaitosyhteisön hyvinvointia sekä oppimisympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta
- 2) edistetään ja seurataan opiskelijoiden tervettä kasvua ja kehitystä, hyvinvointia ja oppimiskykyä 3) tunnustetaan opiskelijoiden varhaisen tuen tarpeet ja järjestetään tarvittava tuki sekä ohjataan hoitoon ja tutkimuksiin. (OHL 8§)

Rungon opiskeluterveydenhuollolle muodostavat määräaikaistarkastukset. Opiskeluterveydenhoitaja tekee ensimmäisen vuoden lukio-opiskelijoille tarkastuksen ja ensimmäisenä tai toisena opiskeluvuotena heille tehdään myös lääkärintarkastus. Terveystarkastukset tehdään erityisesti opinnoista selviytymisen kannalta koettaen saada kokonaiskäsitys opiskelijan psyykkisestä ja fyysisestä terveydestä. Opiskelijaterveydenhuollossa pyritään ohjaamaan opiskelijaa tekemään terveyttä edistäviä valintoja. Huomio terveystarkastuksissa, kuten opiskeluterveydenhuollossa yleensäkin, on opiskelijan elämäntilanteesta, opiskelumotivaatiosta ja terveystarpeista.

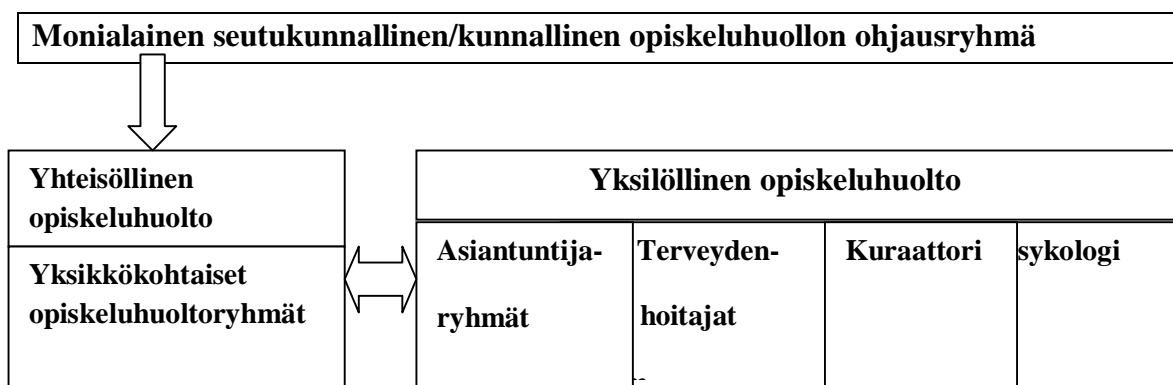
Koulu ja opiskeluterveydenhuollossa Uudessakaupungissa on tavoitteena sujuva moniammatillinen yhteistyö opiskelijoiden hyväksi ja terveydenhuollon asiantuntemuksen sekä terveyden edistämisen näkökulman tuominen opiskeluhuollolliseen työskentelyyn. Terveystarkastajien työ koostuu suureksi osaksi henkilökohtaisista kontakteista opiskelijoiden kanssa, mutta he ovat myös merkittävä osa yhteisöllistä opiskeluhuoltoa. Opiskeluterveydenhoitajalla on laaja tuntemus koko lukion opiskelija-ainekseen.

Uudenkaupungin lukiossa toimii yksi yläkoulun kanssa yhteinen terveydenhoitaja. Laki säättää, että opiskeluterveydenhoitajan vastaanotolle on oltava mahdollisuus päästä ilman ajanvarausta ja opiskelijalla on oltava mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys terveydenhuoltoon. (OHL 17§) Avun saaminen tulee olla helppoa silloin, kun huoli on vielä mahdollisimman pieni, jotta voidaan puhua palvelun saamisesta matalan kynnyksen periaatteella. Terveystarkastaja on tavoitettavissa lukiolaisille päivittäin. Valtaosa terveydenhoitajan työajasta menee lakisääteisten terveystarkastusten tekemiseen, mutta hänen vastaanotolleen voi hakeutua ilman ajanvarausta vastaanottoaikana aamuisin. Terveystarkastaja on pääsääntöisesti virka-aikaan tavoitettavissa puhelimitse. Mikäli terveydenhoitaja ei ole tavoitettavissa, kiireellisissä asioissa otetaan yhteyttä terveyskeskukseen tai ensiapuun. Paikalla ollessaan ensiavun järjestämisen ja hoitoonohjauksen tarpeen määrittelee opiskeluterveydenhoitaja. Muulloin avun järjestää kuitenkin lähinnä oleva aikuinen, yleensä opettaja. Opiskelijan lääkityksen järjestäminen sekä erityisruokavalioon liittyvät asiat lukiossa tapahtuu yleensä terveydenhoitajan, tai muun terveydenhuollon ammattilaisen, lausunnolla ja opastuksella. Lääkkeiden antaminen/ottaminen on aina ensisijaisesti opiskelijan omalla vastuulla ja pyrkimyksenä on, ettei koulupäivän aikana opiskelijalle tarvitsisi lääkettä antaa. Jos lääkehoito on kuitenkin välttämätön järjestää, kutsutaan koolle palaveri, jossa yhteisesti sovitaan lääkehoidon vastuun osoittamisesta sellaiselle henkilölle, jolla on parhaimmat edellytykset sitä hoitaa.

Opiskeluterveydenhuolto on maksutonta alle 18-vuotiaille. Sen jälkeen maksu määräytyy asiakasmaksulain mukaisesti osassa palveluita. Terveystarkastukset ovat maksuttomia kaikille.

4. Opiskeluhooltoryhmät

Opiskeluhooltotyötä Uudenkaupungin esi- ja perusopetuksessa sekä lukiossa tehdään seutukunnallisesti/kunnallisesti, yksikkökohtaisesti sekä yksilökohtaisesti. Laki edellyttää erinäisten opiskeluhoollollisten ryhmien toimintaa (OHL 14§) ja ne sijoittuvat opiskeluhoollon kenttään seuraavalla tavalla.

4.1. Opiskeluhoollon ohjausryhmä

Opiskeluhoollon toimintaa ohjaa ja koordinoi monialainen ohjausryhmä vastaten esi- ja perusopetuksen sekä lukion opiskeluhoollollisen työn yleisestä suunnittelusta, toimintatapojen määrittelystä ja kehitystyöstä. (OHL 14§) Ohjausryhmässä luodaan pelisäännöt ja rakenne yksiköissä tapahtuvalla opiskeluhooltotyölle. Uudenkaupungin osalta ohjausryhmänä toimii Vakka-Suomen lasten ja nuorten hyvinvoinnin monialainen ohjausryhmä joka kokoaa alueen tärkeimmät yhteiset yhteistyötahot. Tässä yhteistyössä kartoitetaan alueen lasten ja nuorten elinoloja, yhteen sovitetaan palveluita ja edistetään niiden vaikuttavuutta, luodaan ja tehostetaan yhteisiä menettelytapoja sekä pyritään edistämään tietojen vaihdon sujuvuutta. Ryhmällä on myös tärkeä tehtävä opiskeluhoollollisen toiminnan arvioijana, arviointiin liittyvien tietojen ja tulosten kerääjänä sekä niistä tiedottajana. Lisäksi ryhmä kartoittaa henkilöstön koulutustarvetta ja järjestää koulutusta. Ohjausryhmä kokoontuu kaksi-kolme kertaa vuodessa ja ryhmään kuuluvat edustajat kouluterveydenhuollosta, psykososiaalisesta opiskeluhoollosta, varhaiskasvatuksesta, seurakunnasta, nuorisotoimesta, poliisista, sosiaalityöstä, opetuksesta, erityisopetuksesta, opinto-ohjauksesta sekä kouluhallinnosta.

4.2. Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Yksikkökohtaista opiskeluhooltotyötä tehdään lukiossa yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä. Työtä määrittelee kuntakohtaisen opetussuunnitelman lisäksi yksikkökohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Opiskeluhooltoryhmä kokoontuu suunnittelemaan oppimisympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta, sosiaalista vastuullisuutta ja esteettömyyttä. Työhön kuuluu koko yhteisön ja yksittäisten ryhmien hyvinvoinnin kehittäminen, seuraaminen ja arviointi. (OHL 14§) Ryhmä siis koordinoi sitä opiskeluhoollollista toimintaa, jota koko lukion henkilöstön tulee toteuttaa.

Hyvä tiedottaminen sekä vaikuttamismahdollisuuksien ja osallistumisen tukeminen luovat perustan sellaiselle yhteisölliselle opiskeluhoollolle, jota tehdään hyvässä yhteistyössä opiskelijoiden, kotien sekä eri yhteistyötahojen kanssa.

Uudessakaupungissa yhteisöllisessä opiskeluhooltotyössä on tavoitteena mm. tukea ammattitaitoa lisäävää koulutusta, kehittää oppilaskuntatyötä, parantaa kouluviihtyvyyttä, päivittää opiskeluhoollollisia suunnitelmia ja päättää sekä tiedottaa yhteisistä toimintaohjeista oman yksikön henkilöstölle. Yhteisön ilmapiiri, työrauha, kiusaaminen, terveystottumukset sekä ajankohtaiset ilmiöt kuuluvat myös asioina yhteisölliseen oppilashuoltoon. Yksikkökohtaisessa työskentelyssä ideoidaan yhteisöllistä hyvinvointia lisäävää toimintaa huomioiden yksikön omat tarpeet. Ryhmä toimii tavoilla, ja kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa osallistumisen yhteisön hyvinvointia tukevaan työhön ja sen arviointiin. Hyvinvointia kartoitetaan osallistumalla sekä valtakunnallisiin että kuntakohtaisiin kyselyihin. Koulun omia kyselyjä voidaan käyttää myös osana itsearviointia.

Yksikkökohtaista yhteisöllistä opiskeluhoolta johtaa lukiossa rehtori. Lukion opiskeluhooltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa, tai tarpeen vaatiessa, käsittelemään yksikkönsä yhteisiä asioita. Yleensä kokoontumisia on lukukaudessa useita, sillä hyvinvointityö ja uusien, hyödyllisten toimintamuotojen kehittäminen vaatii tiivistä ja säännöllistä yhteistyötä opiskeluhoollolisten toimijoiden kesken. Ydinkokoonpanoon kuuluvat rehtorin lisäksi kuraattori, psykologi, opo ja terveydenhoitaja. Oppilaskunnalle esitetään myös kutsu, jotta he voivat halutessaan valita opiskelijaedustajan opiskeluhooltoryhmään. Koulussa voidaan yhteisesti oppilaskunnan kanssa päättää onko tarkoituksenmukaista, että opiskelijaedustaja on mukana kaikissa ryhmän kokouksissa vai valikoiduissa ryhmissä käsiteltävien asioiden perusteella. Ryhmiin voidaan myös kutsua muita asiantuntijoita tai yhteistyötahoja. Asiantuntijoina voivat toimia esim. vastaava kuraattori, nuorisotoimen edustaja, nuorisopsykiatrian edustaja tai poliisi. Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän kokoontumisten on oltava etukäteen suunniteltuja ja niistä lähetetään kutsu kaikille jäsenille. Ryhmän kokouksista pidetään (vapaamuotoista) muistiota ja se liitetään kaikkien luettavaksi lukion kotisivulle. Muistio todentaa tehtyä yhteisöllistä opiskeluhoollollista työtä ja muistiosta ilmenevät opiskeluhoollolliseen kehittämiseen liittyvät asiat jo siinä vaiheessa, kun niitä ei ole tähän suunnitelmaan vielä ehditty

kirjata. Tiedon opiskeluhuollollisista asioista tulee kulkea opiskelijoiden koteihin. Rehtori päättää toimintatavoista niissä kiireellisissä opiskeluhuollollisissa asioissa, joissa ei ole mahdollista kutsua koko opiskeluhuoltoryhmää koolle.

Yleisiä asioita opiskeluhuoltoryhmän käsiteltäväksi voi tuoda koulun henkilökunta, opiskelija tai hänen huoltajansa tai joku muu yhteistyötaho ottamalla yhteyttä opiskeluhuoltoryhmään kuuluvaan henkilöön. Hän voi myös, ja on toivottavaakin, tulla esittelemään asiaansa opiskeluhuoltoryhmään.

Uudenkaupungin lukiossa valitaan työryhmään opettajajäsen lukuvuodeksi kerrallaan.

4.2.1. Osallistuminen ja poissaolot

Opiskeleminen lukiossa perustuu vapaaehtoisuuteen, mutta opiskelijan valittua lukio-opinnot, on hänen läsnäolonsa oppitunneilla välttämätön opintojen suorittamiseksi. Opinnot katsotaan opiskelijan työksi ja asiattomat poissaolot tunneilta ovat siten rinnastettavissa poissaoloon työpaikoilta.

Opiskelijoiden poissaoloja seurataan päivittäin ja ne merkitään Wilma-ohjelmaan. Poissaololuvan voi pyytää ryhmänohjaajalta tai rehtorilta ja opiskelijan tulee ilmoittaa saamastaan poissaololuvasta kurssin opettajalle. Etukäteen arvaamattomista poissaoloista tulee ilmoittaa välittömästi ryhmänohjaajalle sekä selvittää poissaolon syy heti kouluun palatessaan kurssin opettajalle ja ryhmänohjaajalle. Kokeesta poissaolot pitää aina selvittää kirjallisesti kurssin opettajalle. Epäselvissä tilanteissa opiskelijalta voidaan vaatia poissaolon selvittämiseksi terveydenhoitajan tai lääkärin todistusta.

Poissaolosta huolimatta valittuja kursseja on opiskeltava. Opiskelijan tulee itse selvittää läksyt/tehtävät ja tehdä ne mahdollisimman pian. Toistuva perusteeton poissaolo oppitunneilta voi johtaa siihen, ettei opiskelija saa kurssisuoritusta.

4.2.2. Opiskeluhuollon ja opintojen ohjauksen yhteistyö

Opinto-ohjaajien asiantuntemusta voidaan hyödyntää opiskeluhuollollisessa työssä. He voivat osallistua suunnittelutyöhön yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä ja heidät voidaan kutsua myös yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoryhmään asiantuntijoiksi (katso yksilöllinen opiskeluhuolto).

Opiskeluhuollollisena yhteistyönä opinto-ohjaajien kanssa suunnitellaan opiskelijoiden opintokokonaisuuksia siten, että he mahdollisista psyykkisistä ja fyysisistä rajoitteista huolimatta selviytyvät opinnoistaan. Suunnitellut tukitoimenpiteet voivat olla esimerkiksi opinto-ohjelman keventäminen, väliaikainen keskeytys tai lukion suoritusajassa joustaminen. Opinto-ohjaajan apua lukiossa tarvitaan myös silloin, kun

opinnot eivät etene suunnitellulla tavalla, opinnot ovat vaarassa keskeytyä tai opiskelijalla on erityistarpeita, joita pitäisi huomioida kurssivalintoja tehdessä.

Opinto-ohjausta tarvitaan, kun suunnitellaan opiskeluhuollollisen tuen tarpeessa olevan opiskelijan jatko-opintomahdollisuuksia ja soveltuvuutta tietyille aloille. Opinto-ohjaaja voi tuoda suunnittelutyöhön arvokasta tietoa esim. diagnoosien huomioimisesta jatko-opintojen suunnittelussa tai suunniteltujen opintojen psyykkisistä ja terveydellisistä vaatimuksista.

4.2.3. Terveellisuuden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin tarkastusten yhteistyö

Valtioneuvoston asetuksen neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta mukaisesti lukion oppimisympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta pitää tarkastaa yhteistyössä yksikön johtajan, opiskelijoiden, terveydenhuollon asiantuntijan, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja muiden tarpeelliseksi katsottujen asiantuntijoiden kesken. Todettujen puutteiden ja epäkohtien korjaamista on seurattava vuosittain.

Uudenkaupungin koulut osallistuvat myös erilaisiin tutkimuksiin ja kartoituksiin koskien oppilaiden/opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia. Tuloksia on hyvä hyödyntää opiskeluhuollollisen toiminnan suunnittelussa ja arvioimisessa.

4.2.4. Terveysneuvonnan ja terveystiedon yhteistyö

Opiskeluterveydenhuoltoasetuksissa määritellään, että terveysneuvontaa on toteutettava yksilöllisen tarpeen ja kehitysvaiheen mukaisesti. Opiskelijan terveysneuvonnan on tuettava ja edistettävä itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja sekä hyvää kuntoa ja mielenterveyttä sekä ehkäistävä koulukiusaamista. Terveysneuvontaan liittyviä tuen ja hyvinvoinnin edistämisen osa-alueita, jotka läheisesti sivuavat terveystiedon opetusta ovat mm. kasvu sekä psykososiaalinen ja fyysinen kehitys, ihmissuhteet, lepo ja vapaa-aika, median merkitys, ergonomia, ravitsemus, liikunta, painonhallinta, suun terveys, seksuaaliterveys (sisältäen raskauden ehkäisyn), ehkäisevä päihdetyö sekä väkivallan ja tapaturmien ehkäiseminen.

Tavoitteena Uudenkaupungin perus- ja lukio-opetuksessa on, että terveydenhoitaja ja terveystiedon opettaja suunnittelisivat terveystiedon sisältöjä, painotettavia alueita ja ajankohtaisia teemoja yhteistyössä. Keskinäinen selkeä työnjako auttaisi ehkäisemään päällekkäisen työn tekemistä. Terveyskyselyistä saatuja tuloksia olisi hyvä hyödyntää opetuksen sisällöissä. Samanlaista yhteistyötä olisi hyvä tehdä myös terveydenhoitajan ja aineenopettajien kesken esim. liikunnassa.

4.2.5. Järjestyssäännöt

Lukiolain mukaisesti kouluilla tulee olla järjestyssäännöt tai sellaiset järjestysmääräykset, joilla edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Uudenkaupungin lukiossa järjestyssäännöt käsitellään ja päivitetään opiskeluhuollollisena yhteistyönä.

Järjestyssäännöissä voidaan koulun turvallisuuden ja viihtyisyyden kannalta tarpeellisia määräyksiä esim. järjestelyistä, käyttäytymisestä, esineiden/aineiden käytöstä, käsittelystä ja säilytyksestä. Järjestyssäännöillä voidaan myös määritellä kiinteistön ja ympäristön siisteydestä huolehtimista sekä oleskelua/liikkumista koulussa ja sen alueella.

Järjestyssäännöt ovat voimassa sen ajan, kun opiskelija osallistuu opetussuunnitelman mukaiseen opetukseen tai toimintaan.

Opetushallitus on tehnyt ohjeet järjestyssääntöjen laatimiseksi ja ne löytyvät osoitteesta: http://www.oph.fi/julkaisut/2016/jarjestyssaantojen_laatiminen

4.2.6. Uudenkaupungin lukion järjestyssäännöt

Järjestyssäännöillä on tarkoitus huolehtia, että koulu yhteisön jäsenillä on rauhallinen ja viihtyisä työympäristö sekä taata turvallisuus eri tilanteissa. Järjestyssäännöt koskevat kaikkea koulutyötä, koulun tilaisuuksia sekä vierailukäyntejä. Koulun alueeseen kuuluu koulurakennuksen lisäksi koulua ympäröivä tontti. Kouluaikaan kuuluu työjärjestyksen mukainen työpäivä, lukuun ottamatta vapaatunteja, sekä koulun toimintaan liittyvät tilaisuudet.

Työjärjestyksen noudattaminen

Lukion opiskelijalla on läsnäolovelvollisuus. Poissaoloselvityksen ohjeet ovat lukion opinto-oppaassa, joka jaetaan opiskelijoille lukuvuoden alussa.

Työpäivän aloittaa aamunavaus klo 7.55 ja siihen osallistuvat ne opettajat ja opiskelijat, joilla on sitä seuraava tunti.

Oppitunneille saavutaan ajoissa.

Annetut työt ja tehtävät palautetaan annettujen aikataulujen mukaisesti.

Ansio työt, autokoulu ja muu koulun ulkopuolinen toiminta eivät saa haitata työjärjestyksen mukaista koulunkäyntiä.

Työrauhan ylläpitäminen

Koulun työrauhan edistäminen kuuluu kaikille.

Oppitunneilla ei käytetä puhelinta, tietokonetta tai muuta viestintälaitetta, mikäli opettaja ei ole antanut siihen lupaa.

Sopimattomasti käyttäytyvä opiskelija voidaan poistaa luokasta jäljellä olevan oppitunnin ajaksi.

Tarvittaessa rehtori voi antaa opiskelijalle kirjallisen varoituksen ja tarvittaessa erottaa määrääjäksi.

Yleisiä määräyksiä

Koulun omaisuutta tulee käsitellä huolellisesti. Opiskelijalla on velvollisuus korvata koulun omaisuudelle aiheuttamansa vahinko. Kaikista vahingoista on viipymättä ilmoitettava rehtorille.

Jokainen huolehtii koulualueen siisteydestä. Jos aiheuttaa epäsiisteyttä, on velvollinen siivoamaan jälkensä. Tämä koskee niin sisä- kuin ulkotiloja.

Tupakointi ja tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty koulualueella. Samoin päihteiden käyttö tai päihteiden vaikutuksen alaisena koulualueelle tuleminen on kielletty.

Opinto-oppaassa on lisää tietoa koulun käytännöistä.

4.2.7. Päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Lukiossa noudatetaan päihteetöntä linjaa. Koulun tapahtumat, päättäjäiset, illanvietot ja retket ovat päihteettömiä. Päihteiden käytöstä ja asenteista keskustellaan, kun niitä eri oppiaineissa käsitellään tai ne muuten nousevat esille. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään päihteidenvastaisia tapahtumia ja valistusta.

Opiskelijan runsaan päihteiden käytön tullessa ilmi, ilmoitetaan asiasta huoltajalle (hänen ollessaan alaikäinen) tai otetaan asia puheeksi hänen kanssaan ja ohjataan opiskelija juttelemaan terveydenhoitajan tai kuraattorin kanssa. Opiskelijan saapuessa päihtyneenä kouluun, poistetaan hänet koulusta ja rehtori voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen. Alaikäisen ollessa kysymyksessä, ilmoitetaan tapahtuneesta huoltajalle ja selvittyään ohjataan hänet terveydenhoitajalle tai kuraattorille.

Tupakointi koulun alueella on kielletty ja tupakkalain toteutumista valvotaan koulun alueella. Toistuvasta tupakoinnista koulun alueella seuraa kirjallinen varoitus ja pahimmassa tapauksessa määräaikainen erottaminen.

4.2.8. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulukiusaamisella tarkoitetaan koulussa tapahtuvaa henkistä tai fyysistä väkivaltaa, jossa tarkoituksellisesti pyritään vahingoittamaan toista osapuolta. Se poikkeaa leikkimielisestä nahistelusta ja kohdistuu yleensä toistuvasti samaan opiskelijaan, joka on alistetussa asemassa. Kiusaaminen voi olla yksilöiden välistä tai yhteisöllistä toimintaa, johon usein kuuluu sanallista (uhkaamista ja pilkkaamista), fyysistä (tönimistä, potkimista, lyömistä) tai sosiaalista (välinpitämättömyyttä, eristämistä, yksin jättämistä) kiusantekoa.

Kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään on välittömästi puututtava. Kiusaamisen eri osapuolia on kuultava ja tilannetta on seurattava. Puuttumisen käytännöt arvioidaan tilanteen mukaan ja asiaa on mahdollista käsitellä esim. asiantuntijapalaverien muodossa. Kiusaamista kokiessaan tai havaitessaan opiskelijan tulee ottaa yhteyttä opiskeluhuollolliseen henkilöstöön asian selvittämiseksi.

Kiusaamista lukiossa ehkäistään tiiviin yhteisöllisen opiskeluhuollollisen työn sekä oppilaskuntatyön kautta. Oppilaskunta voi järjestää yhteishenkeä ja hyvää ilmapiiriä tukevaa toimintaa järjestämällä esim. juhlia ja tempauksia.

Mikäli lukiossa tulee ilmi opiskelijoiden altistumista väkivallalle tai läheisen ihmisen mielenterveydellisille ongelmille, opiskelija tulee ohjata kuraattorille tai terveydenhoitajalle avun tarpeen kartoittamiseksi. Epäilyt alaikäisen opiskelijan joutumisesta väkivallan tai seksuaalisen hyväksikäytön kohteiksi tulee ilmoittaa suoraan poliisille sekä sosiaaliviranomaisille.

Lisää ohjeistusta löytyy kriisisuunnitelmasta (opetussuunnitelman liitteenä).

4.2.9. Kriisisuunnitelma

Lukiolla tulee olla suunnitelma kriisitilanteiden varalta. Kriisitilanteissa toimitaan ennalta sovitun mallin mukaisesti. Ennalta arvaamattomassa tilanteessa on ensisijaisen tärkeää, että osataan toimia asianmukaisesti pelon ja paniikin välttämiseksi. Tavoitteena on, että yllättävän tapahtuman jälkeen opiskelijoiden ja koulun henkilökunnan toimintakyky säilyy ja elämä opiskeluyhteisössä palautuu mahdollisimman nopeasti normaaliksi.

Lukiossa toimii oma kriisiryhmänsä, jonka rehtori voi kutsua koolle kriisitilanteen sattuessa tai kriisejä selvitellessä. Kriisitilanteissa toimimista ja kriisiryhmiänsä voidaan suunnitella esim. yhteisöllisessä opiskeluhuoltoryhmässä. **Koulut tarkastavat kriisisuunnitelmansa vuosittain.**

Lisää ohjeistusta löytyy kriisisuunnitelmasta (opetussuunnitelman liitteenä).

4.3. Yksilökohtainen opiskeluhoito

Yksilökohtainen opiskeluhoito pitää sisällään opiskelijan käynnit terveydenhoitajan, kuraattorin tai psykologin vastaanotoilla sekä yksittäisen opiskelijan ympärille kootut opiskeluhoollollisia asioita käsittelevät asiantuntijaryhmät. Näillä palveluilla huolehditaan siitä, että opiskelijan yksilölliset tarpeet oppimiseen, kehitykseen ja itsenäistymiseen liittyen tulevat huomioiduksi lukio-opetuksessa. Tavoitteena on ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen opiskelijaa koskeviin huolenaiheisiin ja oppimisen esteisiin.

Kun on tarpeen selvittää yksittäisen opiskelijan opiskeluhoollollisen tuen ja palveluiden tarvetta, kootaan monialainen tapauskohtainen asiantuntijaryhmä. Ryhmä kootaan yleensä silloin kuin on tarvetta opiskelijan asioissa tehdä yhteistyötä opetus- ja oppilashuoltohenkilöstön kesken. Kokoon kutumisesta vastaa se henkilö, jolle huoli opiskelijasta syntyy, tai kenelle huolesta on ilmoitettu, ja hänen tehtävänä on myös arvioida, kenen asiantuntemusta asian käsittelemiseen tarvitaan. Asiantuntijaryhmän kutsuu siis usein koolle esim. opettaja. Hän voi tilanteesta ja mahdollisista osallistujista konsultoida opiskeluhoollollista henkilöstöä, mieluiten kuitenkin niin pitkälti kuin mahdollista mainitsematta asianosaisen opiskelijan nimeä. Asiantuntijoita voivat olla esimerkiksi opettaja, ryhmänohjaaja, opo, rehtori, opiskeluterveydenhoitaja, koululääkäri, kuraattori, koulupsykologi, nuorisotyöntekijä, nuorisopsykiatrian edustaja tai sosiaalityöntekijä/vastuukuraattori. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki painottaa opiskelijan ja hänen huoltajansa itsemääräämisoikeutta ja ryhmän jäsenien läsnäolon on oltava ammatillisesti perusteltua. Asiantuntijoiden nimeäminen tämän ryhmän jäseniksi edellyttää opiskelijan kirjallista suostumusta. (OHL 14§) Koollekutsuja pyytää suostumuksen ensin suullisesti ja ryhmän kokoontuessa hän pyytää sen vielä kirjallisesti. Suostumus sisältyy yhtenä kohtana opiskeluhoitokertomukseen. Suostumus annetaan vain ryhmässä kulloinkin jäsenenä olevalle henkilölle eikä sitä voi automaattisesti siirtää seuraavalle samaa tehtävää hoitavalle henkilölle. Ryhmän jäseniksi nimetyt voivat käydä keskinäistä konsultatiivista keskustelua opiskelijan asioista salassapitosäädösten estämättä. Konsultaatiota ei kuitenkaan tehdä opiskelijan tietämättä. Konsultaatiot kirjataan aina oppilashuoltokertomukseen. Alaikäisen opiskelijan kohdalla mietitään tapauskohtaisesti huoltajan kutsumista palaveriin. Asiantuntijaryhmän jäsenillä on oikeus pyytää tarpeen tullen neuvoa muilta asiantuntijoilta. (OHL 19§)

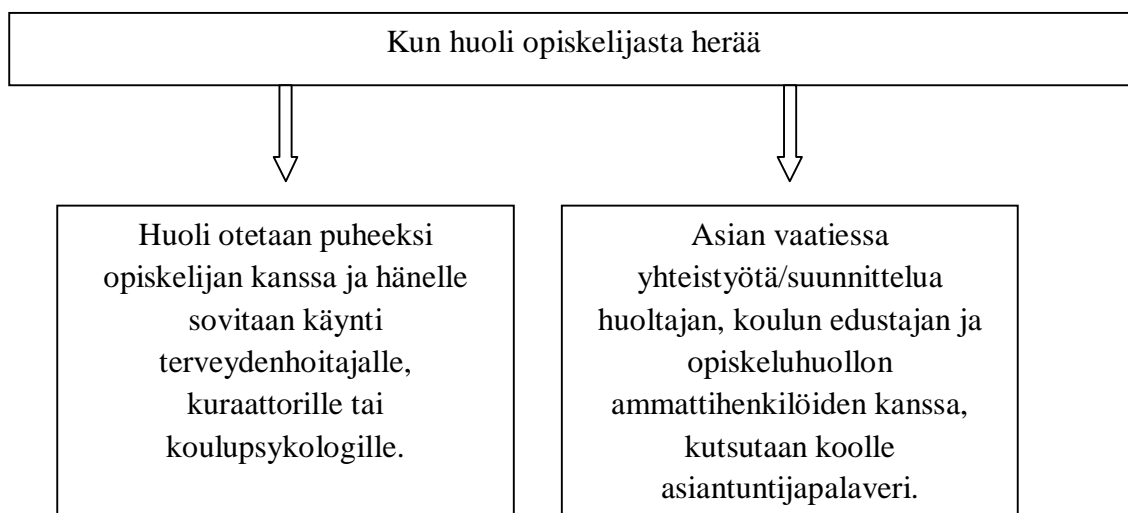
Ryhmän kokoontuessa tulee heidän keskuudestaan valita vastuuhenkilö, joka jatkossa huolehtii ryhmän koollekutsumisesta, tapaamisten kirjaamisesta opiskeluhoitokertomuksiin sekä ko. kertomusten asianmukaisesta talletuksesta.

Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet ovat opiskeluhoitotyössä otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen kehityksensä edellyttämällä tavalla eikä huoltajalla ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja. (OHL 18§) Tämä tarkoittaa, että opiskelijalla on oikeus tavata

yksittäistä opiskeluhoollon toimijaa, vaikka hänen huoltajansa kieltäytyisivät monialaisesta asian käsittelystä. Opiskelija voi painavista syistä kieltää huoltajansa osallistumisen asiantuntijaryhmien toimintaan tai kieltää itseään koskevien salassa pidettävien tietojen toimittamisen huoltajalleen. Näin hän voi tehdä vain jos hän on ikänsä, kehityksensä, henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta sekä asian laadun huomioiden kykeneväinen arvioimaan kiellon merkityksen eikä kiello ole selkeästi hänen etunsa vastainen. Nuoren edun arviointi kuuluu opiskeluhoollon henkilöstöön kuuluvalla sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilölle. (OHL 18§)

Opettajilla on säännöllinen kontakti opettamiinsa nuoriin ja siksi he ovat tärkeässä roolissa havainnoimassa heidän opiskeluhoollollisen tuen tarvettaan. Samalla tavoin on lukion muun henkilöstön vietävä pieniäkin huolia eteenpäin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Opettajat ja muu henkilöstö voivat kutsua koolle asiantuntijaryhmän, ohjata opiskelijaa tukipalveluiden luokse tai epävarmoissa tilanteissa konsultoida terveydenhoitajaa tai psykososiaalista henkilökuntaa siitä, miten tilanteessa tulisi toimia. Lukion henkilöstön toimiessa opiskeluhoollollisissa tehtävissä, asiantuntijaryhmän jäsenenä, he eivät saa käyttää saamiaan salassa pidettäviä tietoja muuhun kuin opiskeluhooltoon liittyviin tehtäviin. (OHL 14§)

Opiskeluhoollollisten huolten ilmetessä opettaja, ryhmänohjaaja tai muu lukion henkilökuntaan kuuluva voi edetä seuraavilla tavoilla:

Monialaista yksilökohtaista työtä lukiossa voidaan tehdä myös opiskelijan opiskelun järjestämiseen liittyen, jolloin etenemistapoja on useampia. Tätä työtä ei määrittele oppilas- ja opiskelijahuoltolaki vaan lukiolaki. Opiskeluhuollon tukimenetelmät on tärkeä osata erottaa opetuksen järjestämisestä, vaikka se ei aina olekaan helppoa.

4.3.1. Yksilöllisen opiskeluhuollon kirjaaminen - opiskeluhuoltokertomukset

Yksilökohtaisten opiskeluhuoltoryhmien eli nk. asiantuntijaryhmien työ kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti. (OHL 20§) Opetuksen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvät asiat kirjataan puolestaan lukiolain määrittelemällä tavalla. Opettajien ja muiden opiskeluhuollollisten toimijoiden tulee ottaa huomioon työssään kumman lain puitteissa he toimivat. Tämä tarkoittaa, kuten aiemmin sanottu, käytännön työssä opiskeluhuollollisten asioiden erottamista opetuksellisista asioista.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen kirjaamisvelvoite koskee monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaa ja ryhmässä päätettyjen yksilöön kohdistuvien tukitoimien tarpeen kartoittamista, suunnittelua ja toteuttamista. Asiantuntijaryhmässä vastuuhenkilöksi nimetty ryhmän jäsen toimii yleensä kirjaajana. Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat kirjata tietoonsa tulleita, ryhmän toiminnan kannalta olennaisia tietoja. Kirjaamisessa tulee noudattaa jatkuvaa muotoa ja etenemistä aikajärjestyksessä. (OHL 20§) Kirjaamisen tueksi on tehty opiskeluhuoltokertomus o lomake, jossa on otettu huomioon sisällölliset vaatimukset kirjaamiselle. Opiskeluhuoltokertomukseen on aina tietojen luovuttamisen yhteydessä merkittävä mitä tietoja, kenelle ja millä perusteella on luovutettu. Kirjaamisen tulee olla lyhyttä ja selkeästi asiapitoista eikä kirjaamisessa kuulu olla kirjaajan omia tulkintoja. Arkaluonteisten¹ asioiden käsitteleminen ja kirjaaminen opiskeluhuollossa vaatii nimenomaista suostumusta.

¹ Arkaluonteisuudella tarkoitetaan rotua tai etnistä alkuperää, henkilön yhteiskunnallista, poliittista tai uskonnollista vakaumusta tai ammattiliittoon kuulumista, rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta, henkilön terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta tai häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia, henkilön seksuaalista suuntautumista tai käyttäytymistä tai henkilön sosiaalihuollon tarvetta tai hänen saamiaan sosiaalihuollon palveluja, tukitoimia ja muita sosiaalihuollon etuuksia.

Opiskeluhohtokertomuksessa pyydetään asian käsittelemiseen kyseisellä kokoonpanolla opiskelijalta suostumus. **Kokoonpanon vaihtuessa suostumus pyydetään aina uudelleen.** Pitkissä opiskeluhoollollisissa prosesseissa, suostumus tulee pyytää uudestaan vähintään vuosittain.

Kuraattorit, koulupsykologit ja terveydenhoitajat kirjaavat yksilökohtaista opiskeluhohtoa koskevat asiat oman työnsä lainsäädännön mukaisesti.

Jokainen asiantuntija yksilöllisessä opiskeluhohtollossa voi tehdä omia muistiinpanojaan. Ne muuttuvat asiakirjaksi, mikäli ne liitetään opiskeluhohtokertomukseen tai niihin viitataan opiskeluhohtokertomuksissa. Opiskelijalla ja hohtajalla on oikeus pyytää itseään koskevia asiakirjoja nähtäväkseen.

5. Opiskeluhohtorekisteri ja tietojen tallettaminen

Yksilökohtaisen opiskeluhohtoon liittyvät opiskeluhohtollossa kertomukset sekä muut salassa pidettävät yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat talletetaan koulun suojattuun, paloturvalliseen arkistoon, jonka ylläpitäjä on opetuksen järjestäjä. Rekisterin vastuuhenkilöksi on nimetty rehtori, joka siten vastaa tietojen asianmukaisesta talletuksesta ja luovuttamisesta niitä pyydetessä. Opiskeluhohtokertomukset ja muut salassa pidettävät yksilöä koskevat opiskeluhoollolliset asiakirjat säilytetään opiskelijakohtaisissa kansioissa, joiden kanteen määritellään selkeästi lukuoikeudet. Lukuoikeus perustuu opiskelijan antamaan suostumukseen asiaa käsittelevän asiantuntijaryhmän kokoonpanosta. Opiskeluhohtorekisteri kannattaa pitää erillään muista opetuksen asiakirjoista, jotta salassapito ei vaarannu.

6. Tietojen luovuttaminen ja salassapito

Yhteisöllistä opiskeluhohtoa koskevat suunnitelmat ja dokumentit ovat julkisia tietoja. Yksittäistä opiskelijaa koskevat opiskeluhohtorekisteriin tallennetut tiedot ovat puolestaan salassa pidettäviä. (OHL 22§) Vaitiolovelvollisuus koskee salassa pidettäviä ja vaitiolovelvollisuuden piiriin kuuluvia asioita. Vaitiolovelvollisia ovat kaikki opetustoimen palveluksessa olevat henkilöt harjoittelijoita myöten.

Yksilöllisen opiskeluhohtollossa salassa pidettäviin asiakirjoihin on merkitty lukuoikeus, jonka toteutumisesta vastaa rehtori. Kaikilla opiskeluhohtohenkilöstöön kuuluvilla ei ole automaattista oikeutta käydä tutustumassa kaikkiin yksilöllisen opiskeluhohtollossa dokumentteihin. Asiantuntijaryhmissä määritellään lukuoikeus yksilöä koskeville dokumenteille ja muille kuin lukuoikeutetuille rehtori voi luovuttaa tietoja vain

suostumuksella tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavan lain säädöksen perusteella. Rehtorilla itsellään ei ole automaattista lukuoikeutta opiskeluhuollon asiakirjoihin. Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on kuitenkin oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle välttämättömät tiedot opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. (OHL 23§) Mikäli yksittäistä opiskelijaa koskevissa palaverissa tulee ilmi opetuksen järjestämiseen liittyvää välttämätöntä tietoa, pitää siitä aina tiedottaa lukion rehtoria. Tässä tilanteessa tulee aina miettiä, että välttämätön tieto on eri kuin tarpeellinen tieto.

Toiselle opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle opiskeluhuollon jatkuvuuden kannalta tarpeellisia tietoja annetaan vain opiskelijan kirjallisella suostumuksella. Lukiolain mukaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto saa ja pitää siirtyä opetuksen järjestäjältä toiselle ilman suostumusta, mutta oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskeluhuollollisen tiedon siirtämiseen tarvitaan aina suostumus. (OHL 23§)

7. Opiskeluhuoltosuunnitelmat

Opetussuunnitelma on tehty yhteistyössä paikallisten kasvatus- ja opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen asiantuntijoiden kesken. Oppilashuoltosuunnitelman päivitykset käsitellään aina monialaisesti koulun opiskeluhuoltoryhmän jäsenien kanssa.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on opiskeluhuoltoa koskeva osuus, johon on kirjattu opiskeluhuollon paikalliset tavoitteet ja toteuttamistavat, käytettävissä olevat opiskeluhuolto- ja avustajapalvelut sekä kuvattu mahdollisuudet tuki- ja erityisopetukseen. Lisäksi hyvinvointisuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevassa osuudessa on kirjattu yhteisöllisen opiskeluhuollon ja opiskelijoiden varhaisen tuen toimet sekä seurannan ja laadunarvioinnin tavat. Osuuden laatii opiskeluhuollon ohjausryhmä.

Kuntakohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma sisältyy osana opetussuunnitelman lukuun neljä. Opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää sekä kuntakohtaisen osuuden että lukion oman osuuden. Osuudet on kirjoitettu yhdeksi kokonaisuudeksi. Lukion yhteisölliseen opiskeluhuoltotyöhön kuuluu suunnitelman päivittäminen ja ajan tasalla pitäminen. Yhteisöllisen opiskeluhuoltotyön muistioista tehty kehittämistyö ja opiskeluhuollollista työtä koskevat suunnitelmat siirretään säännöllisesti osaksi opiskeluhuoltosuunnitelmaa. Suunnitelmatyö tulee aina tehdä yhdessä henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien kanssa siten, että kaikki osapuolet tulevat kuulluksi ja otetuksi huomioon parhaalla mahdollisella tavalla. Suunnitelma pidetään mahdollisuuksien mukaan jatkuvasti ajan tasalla ja tarkistetaan vuoden kuluttua siitä kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu (joka neljäs vuosi).

8. Tiedottaminen ja mahdollisuus osallistua opiskeluhooltotyön suunnitteluun

Opiskeluhooltotyötä toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa. Opiskelijan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuisissa oli hän täysi-ikäinen tai ei. (OHL 18§) Kodin ja koulun välillä pyritään hyvään yhteistyöhön sekä yhteisöllisessä että yksilöllisessä opiskeluhooltotyössä.

Opettajan tulee tiedottaa ja keskusteluttaa opiskelijoita opiskeluhoitosuunnitelman sisällöstä sopivan hetken tullen. Opettajien ja muun koulun henkilökunnan tehtävänä on ottaa vastaan palautetta opiskeluhooltoon liittyen ja välittää sitä eteenpäin yhteisölliselle opiskeluhooltoryhmälle. Opiskelijoiden kuuluu saada tietoa yksilöllisestä opiskeluhoollosta ja opiskeluhoollon palveluista sekä mahdollisuudesta vaikuttaa opiskeluhooltoon kuuluvien suunnitelmien arvioimiseen ja sisältöön. Lukiossa esitetään oppilaskunnalle kutsu, jotta he voivat valita keskuudestaan edustajan yhteisöllisen opiskeluhoollon kokouksiin. Oppilaskunnalle annetaan myös mahdollisuus kommentoida opetussuunnitelman lukiokohtaista opiskeluhoitosuunnitelmaa.

Huoltajaa on myös tiedotettava opiskeluhoollon palveluista (OHL 11§). Vastuu tiedottamisesta on lukiolla. Tiedottaminen voi tapahtua vanhempainiltojen yhteydessä, Wilmassa, kotisivuilla tai erillisessä tiedostuslehtisessä. Huoltajilla tulisi olla myös vaikuttamismahdollisuus oppilashuollon sisällölliseen suunnittelu- ja arviointityöhön. (OHL 13§) Yhteisöllisessä opiskeluhooltoryhmässä tulee miettiä keinoja ja tapoja huoltajien osallistamiseksi opiskeluhoollolliseen suunnitteluun ja arviointiin. Opiskeluhooltotyössä tulisi kehittää menetelmiä, joiden kautta opiskelijat ja heidän huoltajansa voisivat antaa kätevästi palautetta opiskeluhooltoon liittyen.

9. Opiskeluhooltotyön seuranta, arviointi ja kehittämistyö

Opiskeluhoollon ja sen palveluiden toteutumista pitää säännöllisesti seurata ja arvioida yhdessä kunnan opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen kanssa. Lisäksi kunnassa on osallistuttava ulkopuoliseen opiskeluhooltoon koskevaan arviointiin. Keskeiset tulokset on myös julkaistava. (OHL 25§)

Opiskeluhooltotyötä seuraa kunnan tasolla opiskeluhoollon seutukunnallinen/kunnallinen ohjausryhmä ja yksiköittäin yhteisölliset opiskeluhooltoryhmät. Molempien tehtävänä on vuosittain kerätä tietoa opiskeluhoollon toimivuudesta kunnassa ja yksiköittäin esim. kouluterveyskyselyn, TEAviisarin, laajojen terveystarkastusten koosteiden, muiden hyvinvointikyselyjen/ itse tehtyjen kyselyjen kautta ja suunniteltava toiminnan kehittämistä. Ohjausryhmä ja yksiköiden opiskeluhooltoryhmät voivat asettaa toiminnalleen tavoitteita, joiden toteutumista on mahdollista arvioida. **Osallisuuden ajatus on olennainen osa arviointia ja siten**

arvioinnin yhteydessä kerätään tietoa monipuolisesti sekä opiskelijoiden, huoltajien että henkilöstön näkökulmasta. Sekä ohjausryhmä että koulun opiskeluhoitoryhmä kirjaavat suunnitellut tarpeelliset parannustoimenpiteet, jotta niiden etenemistä voidaan seurata. Seuranta ja arviointi ovat oleellinen osa opiskeluhoollollista omavalvontaa.

Ohjausryhmässä päätetään opiskeluhooltoon liittyvien arviointien julkaisemisesta kuntalaisille ja lehdistölle. Lukion yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä suunnittelee keskuudessaan opiskeluhoollollisten asioiden ja arvioinnin julkaisemista asiakohteisesti. Lukion kohdalla arviointitulosten julkaiseminen kohdistuu yleensä opiskelijoihin ja heidän perheisiinsä, koulun omaan henkilökuntaan sekä yhteistyötahoihin ja se tapahtuu pääasiallisesti kotisivujen ja Wilman kautta. Oppilaskunta voi huolehtia opiskelijoille tiedottamisesta, mikäli niin sovitaan.

Liite 11 Uudenkaupungin koulujen kriisisuunnitelma**UUDENKAUPUNGIN
PERUSKOULUJEN JA LUKION
KRIISISUUNNITELMA**

KRIISISUUNNITELMA

1. Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen

Toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja suojautumistoimenpiteet ovat koulu-/oppilaitoskohtaisia ja perustuvat koulujen/oppilaitosten todellisiin vaaratekijöihin.

Kunkin koulun/oppilaitoksen vaaratekijöiden mukaan laaditaan yksityiskohtainen kuvaus vaaratilanteiden ehkäisemiseksi, tarvittavista toimenpiteistä ja toteutetuista järjestelyistä.

Kohdassa 9. on esitelty koulun-/oppilaitoskohtaisen kriisisuunnitelman runko

1.1 Paloturvallisuus

Vastuuhenkilö: Rehtori

1.1.1 Tulipalojen ennaltaehkäisy

Tapahtuma/toimenpide	Erittely/seloste	vastuuhenkilö
Järjestys ja siisteys	<ul style="list-style-type: none"> ÉYlimääräisen palokuorman kertyminen estetään ÉRoskat ja jätteet niille varattuihin kannellisiin jäteastioihin koulun/oppilaitoksen ulkopuolelle É Kulkutiet ja uloskäynnit pidetään vapaina. ÉVapaa etäisyys sprinkeleihin ja paloilmaisimiin on riittävä 	Kiinteistönhoitaja ja siistijä
Paloilmoitin ja sammutus- ja alkusammutuskalusto	<ul style="list-style-type: none"> É Huolto- ja kunnossapito-ohjeita noudatetaan. ÉMääräaikaistarkastukset suoritetaan ajallaan. ÉAlkusammutuskaluston sijainnit asiallisesti merkitty 	Kiinteistönhoitaja

<p>Tulityöt yms.</p> <p>Palavat ja vaaralliset aineet</p> <p>Koneet ja laitteet</p>	<p>ÉTulitöissä on noudatettava suojeleohjetta.</p> <p>ÉVastuuhenkilö valvoo ja vartioi tulitöitä.</p> <p>ÉOpettajalla on oltava tulityökortti.</p> <p>ÉAinemäärät pidetään koulussa/oppilaitoksessa mahdollisimman pieninä.</p> <p>ÉKäyttö- ja merkitsemisohjeita noudatetaan.</p> <p>ÉSäilytys- ja varastointi säädösten mukaista.</p> <p>ÉLaitteissa ilmenevät viat ilmoitetaan välittömästi rehtorille</p> <p>ÉSähkökoneet ja asennukset ovat määräysten mukaisia.</p> <p>ÉLaitteita käytetään niiden oman käyttötarkoituksen mukaisesti.</p>	<p>Teknisen työn opettaja</p> <p>Teknisen työn opettaja</p> <p>Opettaja vastaa oman luokkansa koneista ja laitteista</p>
<p>Osastoivat rakenteet ja poistumistiet</p>	<p>ÉPalo-ovet ja savuluukut ovat kunnossa.</p> <p>ÉPalo-ovet pidetään kiinni (ei kiilata)</p> <p>ÉPoistumistiet on merkitty ja pidetään vapaana.</p> <p>ÉIlmastoinnin hätäkatkaisin on asiallisesti merkitty.</p>	<p>Kiinteistöhoitaja</p>
<p>Turvallisuuslaatikko</p>	<p>ÉPelastuslaitoksen toiminnan kannalta välttämättömät piirustukset, tekniset tiedot ja kartat kiinteistöstä.</p>	<p>Kiinteistöhoitaja</p>

Henkilökunnan ja oppilaiden/opiskelijoiden koulutus	<p>ÉPoistumisharjoitukset oppilaille/opiskelijoille pidetään vähintään kerran vuodessa</p> <p>ÉHenkilökunnan turvakävely joka toinen vuosi ja aina uuden opettajan perehdytyksen yhteydessä.</p> <p>ÉAlkusammutuskoulutus joka kolmas vuosi henkilökunnalle.</p> <p>ÉEA1-koulutettuja oltava 1/10 opettajaa tai aina vähintään yksi opettaja alle 10 opettajan kouluissa.</p>	Rehtori
---	---	---------

1.1.2. Tulitöiden valvontasuunnitelma

Velvoittavuus

Tulitöitä tehdessä on noudatettava suojeleuhjetta öTulityötö ja öKatto- ja vedeneristystöiden tulityötö.

Mikäli suojeleuhjetta ei noudateta, voidaan korvausta vakuutuslainsäädännön mukaan vähentää tai se voidaan evätä.

Määritelmät

Tulitöitä ovat työt, joissa esiintyy kipinöitä tai joissa käytetään liekkiä tai muuta lämpöä, ja joista aiheutuu palovaaraa.

Ennen tulitöiden aloittamista tilapäisellä tulityöpaikalla tarkastetaan kyseinen alue ja varmistetaan, että syttyvät materiaalit, koneet ja palavat aineet on poistettu alueelta tai suojattu niin, että välitöntä palovaaraa ei ole.

Tulityön turvatoimet määritetään jokaisesta tulityökohteesta kirjallista tulityölupaa annettaessa.

Jokaisesta tulityöstä tilapäisellä tulityöpaikalla tehdään erillinen kirjallinen tulityölupa ja työn tekijöillä sekä vartiointia suorittavilla on voimassa oleva tulityökortti.

Tapahtuma/toimenpide	Erittely/seloste	Vastuuhenkilö
Tulityöluvat	” Koulun/oppilaitoksen tulitöistä vastaavat ja antavat luvat tulitöihin. ” Henkilöt ovat perehtyneet tulityöohjeisiin ja paloturvallisuuteen	Kiinteistönhoitaja ja rehtori
Tulityövartiointi	Jälkivartiointi on vähintään (1) tunti.	Teknisen työn opettaja (teknisen työn luokka) tai tilapäisen tulityön suorittaja
Tulityöpaikan alkusammutuskalusto	” Yksi 12 kg 43 A 183 B C (AB III E) käsiammutin ja lähistöllä toinen vastaava tai ” Kaksi 6 kg 27 A 144 B C (AB III E) käsiammutinta	Kiinteistönhoitaja
Tulityöpaikka	Tulityöpaikan työvälineiden kunnosta ja tulityöpaikan suojauksesta ja järjestyksestä vastaaminen.	Rehtori, teknisen työn opettaja ja kiinteistönhoitaja

1.1.3 Tuhopoltojen torjunta

Tapahtuma/toimenpide	Erittely/seloste	Vastuuhenkilö
Vartiointijärjestelyt sekä lukitus ja murtosuojaus	Koulun/oppilaitoksen hälytysjärjestelmät	Rehtori
Kulunvalvonta	Kulunvalvonnan toteutus	Rehtori
Kohdesuojaus	Koulun/oppilaitoksen valaistus (yö- ja liikennetunnistusvalaistus)	Rehtori
Jätteiden säilytyspaikat	Jäteastiat sijoitettu turvalliselle etäisyydelle rakennuksesta lukittuun katokseen	Rehtori

1.2 Rikosten ehkäisy

Rehtori vastaa siitä, että koulun/oppilaitoksen turvallisuuskansiossa olevassa kriisisuunnitelmassa on käsitelty seuraavat rikosten ehkäisyyn liittyvät seikat:

- Arvio, mitä rikoksista voi sattua.
- Miten näitä rikoksia voidaan estää?
- Toiminnallinen turvallisuus.
- Vartiointi.
- Avainten hallinta ja lukitukset.
- Portit ja aidat.
- Valaistus.
- Hälytys- ja valvontajärjestelmät.
- Automaattinen valvonta.

1.3. Tietoturvallisuus

Jokaisella koululla/oppilaitoksella pitää olla tietosuojaseloste, jossa määritellään miten tietoaineistoa käsitellään, säilytetään, luovutetaan ja hävitetään. Lisäksi siinä mainitaan henkilötietojen käsittelystä ja salassapidosta.

Kaupungin tietotekniikan osasto huolehtii ohjelmien turvallisuudesta ja virustorjunnasta. Jokainen opettaja vastaa siitä, että huomio toiminnassaan vallitsevat tietoturvallisuuskäytännöt, esim. muistaa sulkea koneensa työpäivän päätteeksi, ei jätä konetta auki oppituntien välissä, säilyttää salasanat turallisessa paikassa eikä luovuta niitä ulkopuolisille.

1.4. Ympäristövahingot

Tapahtuma/toimenpide	Erittely/seloste	Vastuuhenkilö
Ympäristö	Arvio ympäristöjen vaaroista " Tulipalossa syntyvät palokaasut ja kuumuus " Toimintaan tai henkilöstöön vaikuttavat ulkopuoliset ympäristöriskit "Kemikaalivahingot/onnettomuudet " Säteilyvaarat	Rehtori, pelastuslaitos

1.5 Työsuojelu ja ensiapuvalmius

Työsuojelukysely ja vaarojen arviointi suoritetaan kaupungissa joka kolmas vuosi.

Tapahtuma/toimenpide	Erittely/seloste	Vastuuhenkilö
Työsuojelun toimintaohjelma	Tarkistetaan joka vuosi	Työsuojelupäällikkö
Ensiapujärjestelyt	Terveystenhoitaja antaa ensiavun ja hänen poissa ollessaan apua haetaan terveysasemalta tai terveyskeskuksesta.	Terveystenhoitaja, terveysasema tai terveyskeskus
Ensiapukoulutetut	Opettajista oltava aina 1opettaja / 10 opettajasta EA1-taitoinen	Rehtori
Ensiapukaapit ja tarvikkeet	Luokissa oleviin poistumiskarttoihin on merkitty ensiapukaappien sijainnit. Sisällön asianmukaisuudesta vastaa terveydenhoitaja.	Rehtori ja terveydenhoitaja

2. Yhteistyö ja keskinäinen vastuunjako kriisitilanteisiin varauduttaessa sekä kriisitilanteissa

Kriisitilanteissa vastuu on rehtorilla, kunnes poliisi tai pelastuslaitos saapuu paikalle ja ilmoittaa vastuun siirtymisestä heille.

Vastuun siirtyminen rehtorin poissa ollessa

1. Mikäli rehtoria ei tavoiteta -> soitetaan apulaisrehtorille/vararehtorille
2. Mikäli apulais- tai vararehtoria ei tavoiteta, tilanteen hoitaa se opettaja, joka saa ensimmäisenä siitä tiedon.

2.1. Koulun/oppilaitoksen kriisiryhmän jäsenet

Kriisiryhmän jäsenet
Rehtori
Apulais- tai vararehtori
Terveystenhoitaja
Kuraattori

Koulupsykologi
Koulupoliisi
Pappi

Rehtori ratkaisee milloin kriisiryhmä kutsutaan paikalle.

2.2. Kriisiryhmän pääasialliset tehtävät

- Ylläpitää kriisivalmiutta perehdyttämällä uudet työntekijät kriisisuunnitelmaan sekä järjestämällä koko henkilöstölle vuosittain siihen liittyvää tiedotusta ja koulutusta.
- Tiedottaa suunnitelmasta oppilaille, opiskelijoille, vanhemmille sekä yhteistyökumppaneille.
- Organisoida toimintaa kriisitilanteissa.
- Selvittää kriisitilanteissa tärkeät yhteistyötahot.
- Huolehtia välittömästi henkisen tuen tarpeista sekä mahdollisista jatkotoimista.
- Arvioida kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja tehdä kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset.
- Pitää kriisisuunnitelma ajan tasalla.

2.3. Tiedottaminen kriisitilanteissa

Rehtori tai rehtorin poissa ollessa apulais- tai vararehtori vastaa koulun/oppilaitoksen osalta kaikesta tiedottamisesta. Hän tiedottaa työntekijöille, oppilaille ja oppilaiden/opiskelijoiden koteihin. Hän huolehtii tarvittaessa median kanssa toimimisesta, ellei poliisi, pelastuslaitos tai opetustoimen johdon kanssa toisin sovita.

3. Pelastussuunnitelman, koulun/oppilaitoksen järjestyssääntöjen ja muiden turvallisuusohjeiden yhteensovittaminen

Koulun/oppilaitoksen pelastussuunnitelma on laadittu yhteistyössä poliisin ja pelastustoimen kanssa.

Koulun/oppilaitoksen järjestyssääntöjä laadittaessa on noudatettu perusopetuslakia ja valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita sekä pelastussuunnitelmaa soveltuvien osien.

4. Toimintaohjeet erilaisissa äkillisissä kriisitilanteissa

Kouluilla/oppilaitoksilla on käytössä yhteinen ohje kriisitilanteissa toimimiseen. Ohjeen tiedot pidetään ajan tasalla joka koulussa/oppilaitoksessa.

Ohjeistus sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

1. Kuolemantapaus.
2. Onnettomuus ja tapaturma.
3. Vakava väkivalta tai sen uhka.
 - Väkivallan tekijänä joku henkilökuntaan kuuluva.
 - Perheväkivallan epäily.
 - Väkivaltainen käyttäytyminen tai väkivallalla uhkaaminen.
4. Tulipalo.
5. Koulun/oppilaitoksen ulkopuoliset kriisitilanteet.
6. Toimenpiteet kriisivalmiuden ylläpitämiseksi.

5. Johtamisen, sisäisen ja ulkoisen tiedottamisen sekä koulun/oppilaitosten ja opetuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän periaatteet äkillisissä kriiseissä

Rehtorin pitää saada tieto kaikista kriiseistä välittömästi mahdollisen viranomaiselle tehdyn hälytyksen jälkeen. Rehtori sopii viranomaisen kanssa tiedottamisesta yleensä ja tiedottaa kriisistä heti myös opetuksen järjestäjälle. Opetuksen järjestäjä päättää tämän jälkeen tiedottamisesta oppilaitoksen osalta.

6. Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

Koulun/oppilaitoksen kriisiryhmä ratkaisee mahdollisen ulkopuolisen lisätuen hankkimisesta.

Ryhmä pyytää tarvittaessa apua jälkihoidon järjestämiseen.

7. Kriisisuunnitelmasta tiedottaminen, siihen perehdyttäminen ja toimintavalmiuksien harjoittelu

Kriisisuunnitelmasta tiedotetaan huoltajille ja oppilaille/opiskelijoille koulun/oppilaitoksen lukukausi ja lukuvuositedotteissa, sivistystoimen sivuilla kaupungin kotivuilla ja huoltajatilaisuuksissa.

Henkilökunta perehdytetään suunnitelman sisältöön lukuvuosittaisilla harjoituksilla ja suunnitelman päivityksin.

8. Kriisisuunnitelman päivitys ja arviointi

Suunnitelman tiedot päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa.

Suunnitelman ja toiminnan arviointia suoritetaan harjoitusten ja mahdollisten kriisien jälkeen. Arvioinnissa käytetään apuna koko koulu-/oppilaitosyhteisöä sekä mukana olleita viranomaistahoja.

9. Koulu-/oppilaitoskohtaisen kriisisuunnitelman runko

1. Tärkeät puhelinnumerot

- Yleinen hätänumero, poliisi, myrkytyskeskus, hälytyskeskus, taksi.
- Ambulanssi, terveyskeskus, sairaala, lastensuojelupäivystys.
- Koulun tai oppilaitoksen kriisiryhmän jäsenet.

2. Hätäensiapuohjeet

- Ensiapuohjeet onnettomuustilanteissa.
- Koulun tai oppilaitoksen pohjakaava, poistumistiet, puhelinten paikat.

3. Toimintamalleja äkillisissä kriisitilanteissa

- Oppilaan kuolema.
- Opettajan tai työntekijän kuolema.
- Itsemurha.
- Vakava väkivalta tai sen uhka.
- Onnettomuus tai tapaturma.
- Tulipalo, säteilyuhka.

- Pommiuhka.
- Muut mahdolliset tilanteet.

4. Kriisien ehkäisy ja selviytymisen tukeminen

- Masennus.
- Itsemurhavaara.
- Psykoottinen käyttäytyminen.
- Päihteiden väärinkäyttö.
- Koulukiusaaminen ja -väkivalta.
- Perheessä tapahtuva väkivalta.
- Työntekijä tarvitsee apua.
- Koulun elämäntaitoja rakentava työ.

5. Tiedottaminen kriisitilanteissa

- Tiedotusvastaava (rehtori).
- Tiedottaminen työntekijöille ja oppilaille tai opiskelijoille.
- Tiedottaminen koteihin.
- Ohjeet median kanssa toimimiseen.

6. Taustatietoa kriiseistä ja henkisestä tuesta

Liite 12 Uudenkaupungin lukion kriisisuunnitelma

**UUDENKAUPUNGIN LUKION
KRIISISUUNNITELMA**

29042016

Sisällys

1 YLEISTÄ	341
2 KOULUN KRIISIRYHMÄ.....	341
2.1 Kokoonpano.....	341
2.2 Tehtävät	341
2.3 Yhteistyötahot.....	342
3 TIEDOTTAMINEN.....	342
3.1 Tiedottaminen kriisitoiminnasta	342
3.2 Tiedottaminen kriisitilanteissa	342
4 TOIMINTAMALLEJA ERI KRIISITILANTEISSA	343
4.1 Onnettomuus koulussa	343
4.2 Opiskelijan kuolema.....	343
4.3 Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema.....	344
4.4 Opiskelijan lähiomaisen kuolema	344
4.5 Itsemurhan uhka.....	344
4.6 Itsemurha	345
4.7 Onnettomuus tai sen uhkatilanne	345
4.7.1 Väkivalta tai väkivallan uhka.....	345
4.7.2 Päihteet	345
4.7.3 Vakava uhkatilanne	345
5. ARVIOINTI KRIISITILANTEEN JÄLKEEN	346
6. TIIVISTELMÄ: KRIISISUUNNITELMAN KESKEISIÄ AJATUKSIA	346
7. VOIMAANTULO.....	346
8. LIITTEET.....	347

1 YLEISTÄ

Koulun turvallisuussuunnitelman yksi tärkeä osio on koulun kriisisuunnitelma. Sen tavoitteena on antaa koulun henkilökunnalla selkeät toimintaohjeet koulun kriisitilanteissa.

Kriisiksi määritellään opiskelijan tai koulun työntekijän kuolema, opiskelijan lähiomaisen kuolema tai itsemurha, mutta myös vakava onnettomuus, kouluväkivalta, hysteerisyyttä aiheuttama huhu, tulipalo tai muu uhkatilanne. Tarkoituksena on toimia heti, jotta apua tarvitsevat saadaan seurantaan ja vältetään asiaa suurentavilta huhuilta.

2 KOULUN KRIISIRYHMÄ

2.1 Kokoonpano

rehtori

vararehtori

opinto-ohjaaja

terveydenhoitaja

koulukuraattori

koulupsykologi

kyseiset opettajat

2.2 Tehtävät

Kriisiryhmän päätehtävä on henkisen tuen antaminen kriisitilanteissa. Rehtori kutsuu kriisiryhmän avuksi kriisitilanteissa.

Kriisiryhmä:

- kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle
- miettii jatkotoimenpiteet ja toimii niiden mukaan
- harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta henkilökunnalle ja opiskelijoille ja ottaa tarvittaessa yhteyttä koteihin
- pitää kriisisuunnitelman ajan tasalla

Rehtori ylläpitää kriisiryhmän avustuksella koulutusta kriisityöhön ja perehdyttää uudet työyhteisön jäsenet kriisisuunnitelmaan.

2.3 Yhteistyötahot

Lukion kriisiryhmä ottaa tarvittaessa yhteyttä esim. seuraaviin tahoihin:

Terveyskeskus, puhelin (02) 845 151 (vaihde)

Uudenkaupungin virka-aikaisen (8 ó 14) kriisiryhmän puhelin 044 7002333

Uudenkaupungin seurakunta, puhelin (02) 840 000

3 TIEDOTTAMINEN

3.1 Tiedottaminen kriisitoiminnasta

Tietoa kriisitoiminnasta löytyy internet-sivulta:

<http://uusikaupunki.fi/docs/sote/kriisiapuesite.pdf>

3.2 Tiedottaminen kriisitilanteissa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kun on välittänyt tiedon rehtorille.

Rehtori selvittää:

- mitä on tapahtunut ja missä
- miten kaikki tapahtui ja mitä tapahtumasta tiedetään
- keitä asia koskee

Jos rehtori ei ole paikalla, vararehtori on vastuussa.

Rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen.

Opettajakuntaa ja muuta koulun henkilökuntaa informoidaan tapahtuneesta.

Opettajat saavat ohjeita asian käsittelystä luokissa

- huhujen estäminen
- oikeat tiedot
- mahdollisuus kriisiapuun

Kaikki tiedottaminen tapahtuu ensisijaisesti rehtorin kautta.

4 TOIMINTAMALLEJA ERI KRIISITILANTEISSA

4.1 Onnettomuus koulussa

Soita hätänumeroon 112

Aloita ensiapu!

Estä lisäonnettomuudet

Otetaan huomioon seuraavat asiat:

- tieto terveydenhoitajalle tai terveystieteiden keskukselle
- tieto rehtorille/kriisiryhmälle/henkilökunnalle
- onnettomuuspaikka tyhjennetään tarpeettomista henkilöistä

Kriisiryhmä huomioi erityisesti seuraavat asiat:

- silminnäkijät erilleen, heistä pidetään erityistä huolta
- ilmoitus huoltajille mahdollisimman pian
- asian käsittely luokissa
- viesti koteihin asiasta
- järkyttyneitä ei jätetä yksin
- asian jälkipuintia

4.2 Opiskelijan kuolema

Opiskelijan kuolemasta perheelle ilmoittaa pappi, poliisi tai sairaala.

Perheen toivomuksia kunnioitetaan kaikissa asioissa, etenkin asiasta tiedottamisessa. Seuraavat asiat huomioidaan:

- tiedon saanut opettaja informoi rehtoria
- rehtori informoi kriisiryhmää, ryhmänohjaajaa, opettajia ja muuta henkilökuntaa

Kriisiryhmän avustuksella mietitään jatkotoimenpiteitä:

- keskustelu luokissa/muistaminen, suruliputus
- opiskelijoiden seuranta

4.3 Koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema

Rehtori informoi henkilökuntaa/luokkia yhteisesti. Kriisiryhmä keskustelee ulkopuolisen avun tarpeesta ja ottaa huomioon seuraavat asiat:

- jälkipuinti henkilökunnalle
- keskustelu luokissa, muistaminen, suruliputus, hiljainen hetki, hautajaiset jne.
- opiskelijoiden seuranta

4.4 Opiskelijan lähiomaisen kuolema

Koti/opiskelija päättää informoinnista. Kotoa myös lupa saada kertoa asiasta kouluyhteisössä.

- tieto rehtorille
- opiskelijan keskustelumahdollisuus, kriisiryhmä apuna
- opiskelijan seuranta

4.5 Itsemurhan uhka

Jokainen on vastuullinen toimija, kriisiryhmä on apuna. Otetaan huomioon seuraavat seikat:

- puhu asianosaisen kanssa
- älä jätä yksin
- kuuntele aktiivisesti
- kaikki vihjeet otettava todesta
- yhteys kotiin ja ammattiauttajaan

4.6 Itsemurha

Koskettaa aina koko kouluuyhteisöä. Kodin kanssa sovittava miten toimitaan!

- tieto rehtorille/kriisiryhmälle/ryhmänohjaajalle/koulun henkilökunnalle
- tieto opiskelijoille: perheeltä lupa kertoa tosiasiat, jotta perättömät huhut estettäisiin
- mahdollisesti tiedote oman ryhmän koteihin

Kriisiryhmä ottaa huomioon erityisesti seuraavat tärkeät asiat:

- jälkipuinti opiskelijoille ja henkilökunnalle tärkeää
- erityinen tuki ja seuranta silminnäkijöille ja lähimmille ystäville
- keskustelut luokissa
- opiskelijoiden seurantaa
- muistaminen koulussa

4.7 Onnettomuus tai sen uhkatilanne

4.7.1 Väkivalta tai väkivallan uhka

Tartuttava tilanteeseen

- rehtori ottaa yhteyden poliisiin/vanhempiin sekä kriisiryhmään ja informoi muita tapahtuneesta
- kriisiryhmä antaa henkistä tukea ja miettii jatkotoimenpiteet tilanteen normalisoimiseksi

4.7.2 Päähteet

Mikäli päähteet aiheuttavat tavalla tai toisella huolta ja hätää, kriisiryhmä toimii tilanteen normalisoimiseksi.

4.7.3 Vakava uhkatilanne

Näitä ovat mm. suuronnettomuus, tulipalo, ammuskelu jne. Kriisiryhmä ja opettajat ja mahdollisesti Uudenkaupungin kriisiryhmä auttavat tilanteessa mukana olleita. Suuronnettomuuden jälkihuolto ihmisille järjestetään viranomaisten pyynnöstä.

5. ARVIOINTI KRIISITILANTEEN JÄLKEEN

Henkilökunta arvioi kriisiryhmän kanssa miten tilanne hoidettiin. Konsultoidaan mukana olleita. Tehdään tarvittavat muutokset kriisisuunnitelmaan.

6. TIIVISTELMÄ: KRIISISUUNNITELMAN KESKEISIÄ AJATUKSIA

ó Lukiossa toimii kriisiryhmä, jonka tehtävänä on antaa henkistä tukea erilaisissa kriisitilanteissa.

ó Kriisitilanteita ovat mm. erilaiset onnettomuudet, vaaratilanteet, kuolemantapaukset, itsemurhat ja kaikenlaiset näihin liittyvät uhat ja uhan ilmaukset

ó Henkisen tuen kohteita voivat olla henkilökunnan jäsenet, opiskelijat, huoltajat ja omaiset.

ó Henkinen tuki voi olla mm. kuuntelemista, keskustelemista, henkistä läsnäoloa, positiivista tukemista, tiedottamista ja yhteydenottoja.

ó Kriisitilanteissa kriisiryhmä toimii tilanteen vaatimalla tavalla. Rehtori on kriisiryhmän jäsen ja hän johtaa ryhmän toimintaa.

ó Kriisisuunnitelmassa esitetään kriisiryhmän kokoonpano ja selvitetään seikkaperäisemmin, miten kriisiryhmä toimii erilaisissa tapauksissa.

7. VOIMAANTULO

Tämä suunnitelma on päivitetty opettajakunnan kokouksessa 26.4.2016 ja se tulee voimaan 1.8.2016.

8. LIITTEET

Liite a. Kuoleman kohtaaminen koulussa ó kriisitilanne

Liite b. Kuinka omaisen kuolemasta kerrotaan opiskelijalle

Liite a**KUOLEMAN KOHTAAMINEN KOULUSSA 6 KRIISITILANNE**

Miten koulu toimii, jos opiskelija tai opettaja on yllättäen kuollut

1. Rehtori selvittää viranomaisilta tai omaisilta mahdollisimman tarkasti, mitä on tapahtunut
2. Asiasta kerrotaan koulun henkilökunnalle. Kriisiryhmä on apuna.
3. Järjestetään suruliputus.
4. Rehtori tai vararehtori ilmoittaa tapahtuneesta keskusradion kautta opiskelijoille. Hän kertoo, mitä on tapahtunut. Lausutaan joitakin muistosoanoja. Koko koulu hiljentyy, ja soitetaan tilanteeseen sopivaa musiikkia. Jos opiskelija on kuollut, voidaan tuoksi tunniksi asettaa hänen pulpetilleen kynttilä ja mahdollisesti kukkia. Lopputunnin opiskelijat voivat keskustella tapahtuneesta ja osoittaa vapaasti tunteitaan. Esimerkiksi uskontotunnilla voidaan käsitellä kuolemaa yleisestikin.
5. Tarvittaessa rehtori ottaa yhteyttä Uudenkaupungin kriisiryhmään puh. 044 7002333. Siihen kuuluvat henkilöt hoitavat kriisipalaverit 24672 tuntia tapahtumasta saadun tiedon jälkeen. Ryhmänohjaaja ilmoittaa apua tarvitseville tulevasta kriisipalaverista heti, kun palaveriaika on tiedossa (mieluiten jo edellisenä päivänä). Mikäli on tarpeen, järjestetään 2-3 vrk hautajaisten jälkeen toinen palaveri samalle ryhmälle.
6. Rehtori tai ryhmänohjaaja voi käydä surukodissa tervehdyskäynnillä. Tarpeen vaatiessa muukin yhteydenpito omaisiin on paikallaan. Kriisiryhmä on apuna tarvittaessa.
7. Hautajaisiin osallistutaan omaisten toiveiden mukaan.

Liite b**KUINKA OMAISEN KUOLEST KERROTAAN OPISKELIJALLE**

1. Kertojan tulee olla opiskelijalle tuttu, esim. ryhmänohjaaja
2. Kertojan on hyvä tietää tapauksesta sen verran, että pystyy vastaamaan opiskelijan ensimmäisiin kysymyksiin.
3. Kannattaa valita rauhallinen paikka, jossa voi istua yhdessä opiskelijan kanssa niin kauan kuin tarve vaatii.
4. Asia on kerrottava opiskelijalle suoraan ja avoimesti. Vakavan asian kertomista ei pidä jättää koulupäivän loppuun.
5. Kun opiskelija on kuullut asian, hän voi tarvita seuraa purkaakseen reaktioitaan.
6. Ei pidä turvautua fraaseihin kuten ökyllä se siitö tai öaika parantaa haavatö.
7. Opiskelijaa ei tule jättää yksin, vaan häntä lohdutetaan sopivalla tavalla.
8. Huolehditaan siitä, että opiskelija pääsee turvallisesti kotiin. Tarvittaessa lähetetään toveri tai joku muu koulun henkilökunnasta saattamaan häntä.
9. Jos asianomainen haluaa, opettaja kertoo tapahtuneesta muille opiskelijoille.
10. Olisi yritettävä saada opiskelija mahdollisimman nopeasti kouluun ö rutiinit ovat pelkästään hyväksi.
11. Se, joka auttaa, tarvitsee myös apua!